

IMPACTE DE LA PRECARIETAT EN LA PARTICIPACIÓ JUVENIL

TREBALL FI DE MÀSTER

MÀSTER INTERUNIVERSITARI JOVENTUT I SOCIETAT

IGNACIO MORA GUIJARRO

Tutor: JAUME TRILLA BERNET

Data lliurament: 25/06/2020

IMPACTE DE LA PRECARIETAT EN LA PARTICIPACIÓ JUVENIL

TREBALL FI DE MÀSTER

MÀSTER INTERUNIVERSITARI JOVENTUT I SOCIETAT

IGNACIO MORA GUIJARRO

Tutor: JAUME TRILLA BERNET

Data lliurament: 25/06/2020

Descriptors: joventut, precarietat, participació, democràcia, ciutadania

Resum:

El marc socioeconòmic desenvolupat al llarg les últimes dècades i, amb especial incidència, des de l'inici de la crisi econòmica de 2008, ha generat una precarietat social, especialment en la joventut, marcada per dependències econòmiques, inestabilitat laboral i insuficiència d'ingressos. A aquest fet s'uneix la poca incidència de les polítiques de joventut i de les polítiques per a la promoció de la participació, especialment la de les persones joves, condicionades per una visió adultocràtica de la societat. Com a conseqüència d'açò, es generen una sèrie de dificultats en les possibilitats, motivacions i capacitats de la joventut per a generar processos col·lectius i per a exercir els seus drets de ciutadania, amb la conseqüent repercussió que això té per a la pròpia vida en societat i per al sistema democràtic.

ÍNDEX

1. Introducció i justificació	2
2. Metodologia	4
3. Joventut en estat precari	6
4. La precarietat en les polítiques de joventut	13
5. Conseqüències de la precarietat per a la participació juvenil	21
5.1. <u>Conseqüències en les possibilitats de la joventut per a PODER participar</u>	24
5.2. <u>Conseqüències en la motivació de la joventut per a VOLER participar</u>	34
5.3. <u>Conseqüències en les capacitats de la joventut per a SABER participar</u>	42
6. Conclusions i reflexions finals	46
7. Referències bibliogràfiques	56
7. Valoració, limitacions i línies d'investigació	54
ANNEXE: ENTREVISTES	59

1. Introducció i justificació

La participació en la vida social, política i cultural d'una societat és un dels elements nuclears de la vida en societat i de la democràcia. Per aquest motiu, la participació de les persones en el seu entorn, la implicació en assumptes col·lectius, i la construcció col·laborativa de projectes i entorns de vida, és un dret consagrat en diferents declaracions internacionals i en les normes fonamentals dels estats democràtics.

Però, a més, la participació és un factor que contribueix a millorar la qualitat de vida de les societats, aportant capital social, activant vincles entre les persones i augmentant la legitimitat política de la presa de decisions (Díaz García, 2015), esdevenint també una pràctica que millora les capacitats dels individus que conformen aquestes societats.

La pràctica participativa, no obstant, s'ha d'adquirir i desenvolupar al si de les societats, i en aquest cas, la infància i la joventut són etapes clau en l'adquisició d'aquesta cultura participativa, com a part del procés de consolidació de la ciutadania activa. Durant la infància s'adquireixen aprenentatges fonamentals per a la vida comunitària, i d'acord amb Benedicto i Morán (2002), al llarg de la joventut s'incorporen els recursos necessaris que fan possible l'exercici de la ciutadania, amb el reconeixement formal i subjectiu de drets i obligacions, i l'adquisició de competències necessàries per sentir-se part d'una comunitat, per a actuar davant les institucions socials i els demés, aspectes que passen per la implicació dels i les joves en contextos participatius.

L'adquisició de la condició de ciutadania durant la joventut es desenvolupa mitjançant processos formatius, socials i de reconeixement legal de l'estatus. Aquests processos depenen del context al qual es troben immerses les persones joves; un context que, hui dia i des de fa anys, està marcat per una precarietat tant individual com institucional, que influeix en els processos participatius. Quan parlem de precarietat individual, ens referim als contextos socioeconòmics i

sociolaborals que afecten a les possibilitats de les persones joves de desenvolupar els seus projectes de vida, generant en elles situacions d'inestabilitat vital i de dependències prolongades. Quan parlem de precarietat institucional, fem referència a la reduïda aposta de les administracions públiques pel que fa a polítiques de promoció de la participació ciutadana, i en concret, de polítiques de joventut amb èmfasi sostingut en el temps per promoure i facilitar canals, vies i processos perquè la joventut genere espais col·lectius i participe en el seu desenvolupament personal, social, econòmic i cultural.

Aquest estat de precarietat juvenil i institucional que, a més, es va agreujar degut a la crisi econòmica iniciada en 2008 i que encara deixa veure els seus efectes, afecta frontalment als condicionants necessaris per a desenvolupar una implicació participativa, degut a la manca d'espais, temps i oportunitats per participar, a la poca predisposició des de les persones joves, per la inseguretat, incertesa i apatia derivades, i per l'absència de processos i mecanismes per adquirir les habilitats, capacitats, informació i cultura participatives.

En el present treball s'analitza tant la situació socioeconòmica de la joventut com l'evolució de les polítiques de les institucions i la societat en l'àmbit juvenil, observant especialment el desenvolupament de les mateixes des de l'inici de la crisi en 2008 fins a l'any 2019, així com l'impacte que aquesta ha tingut en la participació juvenil.

Considerem interessant abordar el tema d'aquest treball perquè es fa necessari ressaltar la condició precària de les persones joves i de les institucions com a un dels condicionants que afecten a la participació juvenil, connectant d'aquesta manera discursos, articles i assajos que d'alguna manera ja indueixen aquesta relació entre precarietat i participació. Aquesta anàlisi pot aportar reflexions per a explorar les causes socioeconòmiques i culturals pel que fa a les polítiques de participació, i perquè referma apostes des de les administracions públiques per incidir en processos educatius i en la generació d'espais, ambients i processos que faciliten i potencien la participació social.

2. Metodologia

Aquest treball es centra en analitzar l'impacte de la situació precària de la joventut i de les polítiques de joventut, especialment aquelles dirigides a la promoció i dinamització de la participació, a partir d'un anàlisi bibliogràfic de la condició precària de la joventut i de la precarietat de les polítiques públiques, així com els seus efectes en els condicionants per a la participació efectiva.

Ens proposem analitzar, en primer lloc, el context socioeconòmic al qual està immers la joventut i que no permet la seua participació, generant apatia, individualisme i rebuig cap a unes institucions que no responen a les seues necessitats i inquietuds; Anàlitzem a continuació el paper de les institucions que, sota un marc social adultocràtic, no responen a la millora de les condicions per a poder participar ni articulen mecanismes per a garantir la ciutadania plena de la joventut, havent retallat durant la crisi en eines per a acompanyar processos d'emancipació i en canals per a la participació juvenil.

D'aquesta anàlisi i de les conseqüències que s'extrauen pel que fa a la capacitat de la joventut d'involucrar-se i participar al seu entorn, s'identifica, en un nou apartat, un marc de conseqüències a nivell col·lectiu i institucional, que està dificultant a les persones la possibilitat de ser, al mateix temps, joves i ciutadanes, i que els està impedit adquirir protagonisme en el desenvolupament de la comunitat política, per aprofundir realment la qualitat de la democràcia (Benedicto & Morán, 2003b).

Per a il·lustrar aquestes conseqüències per a la participació, la recerca bibliogràfica s'acompanya dels discursos de les quatre persones joves que han sigut entrevistades per a aquest treball: Robert, de 23 anys, que treballa en l'àmbit del disseny i que participa en projectes mediambientals; Àlvar, de 20 anys, estudiant de magisteri i que participa en un agrupament escolta i en un col·lectiu juvenil autoorganitzat; Raquel, de 20 anys, estudiant de filosofia i que participa d'una entitat d'estudiants i del Consell Valencià de la Joventut; i Montse, de 21 anys, que treballa en activitats extraescolars i participa en una escola de música i en un grup

de dansa. Mitjançant la tècnica de l'entrevista semiestructurada, s'ha dialogat amb aquestes persones sobre la seua situació formativa, laboral, expectatives, així com sobre la seua participació social i associativa, de manera presencial, llevat de Raquel, amb la que es va parlar per videoconferència.

Una vegada exposades les conseqüències per a la participació, de la mà dels discursos de les persones joves, es presenten les conclusions del treball, observant els perills que comporta a nivell social la disminució i desestructuració de la dimensió participativa de les persones joves, així com mesures a tenir en consideració per a minimitzar aquest impacte.

L'àmbit d'anàlisi d'aquest treball es centrarà en l'àmbit de l'Estat Espanyol per a l'anàlisi de les condicions socioeconòmiques de la joventut, així com de les diferents polítiques de joventut realitzades. En alguns casos, l'àmbit d'exemplificació d'aquestes polítiques serà el del País Valencià, així com les entrevistes realitzades a persones joves, que també es circumscriu a l'àmbit del País Valencià.

Considerem joventut, a efectes d'aquest treball, a les persones amb edats compreses entre els 12 i els 30 anys, és a dir, des de l'inici de l'educació secundària obligatòria, fins a l'edat a partir de la qual una persona ja no és considerada jove d'acord amb les diferents legislacions estatals i autonòmiques de l'Estat Espanyol.

En concret, a l'hora de parlar sobre la situació precària de la joventut, i la seua incidència per a poder desenvolupar la ciutadania activa, parlem de joves a partir dels 16 anys, que és quan es comença a adquirir drets i responsabilitats de ciutadania, però ens interessa la franja d'edat entre els 12 i 16 anys, ja que es considera fonamental per al treball i educació en aspectes relacionats amb la participació col·lectiva.

3. Joventut en estat precari

La precarietat és un estat que està associat a la manca de seguretat laboral que impedeix a les persones tindre un anclatge estable a la feina, d'acord amb Standing (2013), que delimita aquesta situació precària en l'absència d'alguna de les set formes d'estabilitat laboral: seguretat de trobar treball decent, protecció front a acomiadaments o regulacions arbitràries, seguretat per a poder promocionar o moure's, prevenció de riscos laborals, formació i aprenentatges garantits, salaris estables i adequats, i representació col·lectiva.

De fet, podem parlar d'una categoria o classe social, identificada com a 'Precariat' (Standing, 2013), conformada per tot el conjunt de persones, col·lectius i grups socials que viuen en la precarietat: treballadores precaritzades que no coneixen als seus patrons ni saben quants persones empleades tenen aquests, persones sense un salari estable o predicible, sense l'estatus o avantatges que tenen les persones de classe mitjana; persones que sofreixen la pressió de la flexibilitat salarial, amb sous més baixos i impredecibles; persones que no poden cobrir les seues necessitats personals amb els seus baixos salaris; persones induïdes a realitzar de forma insegura tasques que difícilment els ajudaran a construir una identitat o una carrera desitjable. En definitiva, persones que no tenen garantit ni un present ni un futur laboral amb seguretat com per a poder dibuixar un projecte vital.

La precarització de l'ocupació esdevé el resultat d'un procés històric que prioritza els beneficis del capital sense tindre en compte les condicions materials i humanes en les quals es produeix aquest benefici, desenvolupant una constant de desregulació dels drets de ciutadania en pro dels drets de la producció. Un procés que, en paraules de Tonucci (1979) ha aconseguit dos resultats: que les persones estiguen disposades a realitzar els treballs més absurds, i que es genere una gran exigència de consum que justifique aquests treballs.

Aquesta precarització impacta de forma directa en àmplies capes i grups socials, i de forma més concreta en la joventut com a grup social d'edat, on s'ha evidenciat

que les trajectòries d'inserció laboral lineals tradicionals han deixat pas, en el marc d'una societat clarament postindustrial, a un ventall molt més ample i variat de trajectòries, moltes d'elles caracteritzades per a discontinuïtat i per un dèficit d'inclusivitat (Giménez Gual, 2003).

Parlem de joventut, de forma específica, ja que, des de fa dècades, la precarietat acompanya a àmplies capies de persones joves pràcticament des del moment de la incorporació al mercat de treball. L'estat precari de la joventut a Espanya, abans de la crisi econòmica del 2008, es defineix ja per factors com el 'milleurisme', les beques sense seguretat social, els contractes temporals i de formació, i les agències de treball temporal: un escenari que plantejava cada vegada més difícil disposar de condicions de treball dignes i estables, i més encara accedir a un habitatge digne i consolidar projectes emancipatoris (Alonso Benito & Fernández Rodríguez, 2008). A més, aquesta inestabilitat i flexibilitat laboral s'ha vist acompanyada per una competitivitat creixent per adquirir competències, coneixements, i titulacions, especialment universitàries i lingüístiques, allargant cada vegada més els processos formatius amb la promesa social de que 'a més formació, millor feina'.

Aquests fets fan que ens trobem, ja abans de la crisi econòmica iniciada en 2008, amb persones joves que s'incorporen cada vegada més tard i confuses al mercat laboral, mitjançant dubtoses beques o pràctiques en empreses, contractes de prova interminables que acaben amb un acomiadament gratuït, amb la frustració i inseguretat econòmica que allò comporta, incapaces de projectar el desenvolupament d'una carrera o d'un projecte vital (Standing, 2013).

Les dades ja indiquen una situació socioeconòmica de la joventut a finals de 2007, abans de que els efectes de la crisi començaren a impactar en la societat, vinculada a la manca de feina estable, ingressos insuficients, i en definitiva elements que posterguen la construcció d'itineraris vitals propis, en un context associat a la dependència familiar, i en el cas de persones joves emancipades, marcat per alguna (o diverses) formes de precarietat.

Dades ocupació en persones joves de 16 a29 anys:

	4t trimestre 2007 ¹		1r semestre 2019 ²	
		%		%
Número de persones joves	8.268.137		6.675.431	
Dades ocupació				
ACTIVES	5.514.088	66,7%	3.618.045	54,2%
<i>Ocupats</i>	4.752.094	57,5%	2.721.824	40,8%
<i>Desocupats</i>	761.994	9,2%	896.221	13,4%
<i>Taxa d'atur</i>		13,8%		24,8%
INACTIVES	2.754.049	33,3%	3.057.386	45,8%
Dades contractes				
Contractes indefinits	2.142.015	49,4%	1.133.774	44,7%
Contractes temporals	2.188.098	50,6%	1.400.591	55,3%
% Contractes temporals registrats				92%
Tipus de jornada				
Jornada completa	4.018.307	84,6%	2.005.468	73,7%
Jornada parcial	733.787	15,4%	716.356	26,3%
Subocupació (insuficiència d'hores)	485.853	10,2%	225.796	10,5%
Pobresa i salaris				
Taxa pobresa (AROE)			33,8%	
Salari mensual mitjà	1.113€		932,40€	

Aquesta situació s'agreuja de forma evident durant la crisi econòmica, i amb les dades disponibles a data del primer semestre de 2019, encara mostra un ressentiment evident de la situació de la joventut en l'àmbit de l'ocupació, trobant un panorama general de més desocupació, més temporalitat, més treball parcial i una devaluació dels salaris.

La temporalitat és un aspecte molt vinculat a la precarietat, ja que implica no poder projectar més enllà de l'horitzó laboral que marca la data fi del contracte temporal, i es tracta d'una de les característiques intrínseques del mercat laboral al que accedeixen les persones joves a Espanya, tenint ja abans de la crisi una de les taxes de temporalitat més altes d'Europa (Canal Rodríguez, 2014). Les dades ens mostren que a finals de 2007 la meitat dels contractes a persones joves (el 50,6%) eren temporals. En 2019, en un període el que s'afirma que ens trobem recuperació econòmica, la temporalitat en els contractes a joves està 5 punts més alta, en un 55,3%. Més alarmant encara és la xifra dels nous contractes que es signen, ja que el

¹ Observatori d'ocupació del Consejo de la Juventud de España 4t trimestre de 2007

² Observatori d'emancipació del Consejo de la Juventud de España 1r semestre de 2019

92% dels contractes signats al primer semestre de 2019 amb persones joves eren de caràcter temporal. Aquest fet consolida la temporalitat com a una de les característiques associades al treball juvenil. Sorprén, a més, la quantitat de persones joves amb contracte temporal que no saben la duració del seu contracte: són el 44,5%, cosa que impossibilita a aquestes persones cap tipus de planificació a mitjà termini de les seues vides.

El salari és un altre indicador de precarietat, i també ens indica les creixents dificultats de la joventut per iniciat projectes de vida independents accedint a un habitatge. Mentre que el salari mitjà jove ha empitjorat en quasi 200€ mensuals (de 1.113€ en 2007 a 932€ en 2019) sent la joventut el col·lectiu d'edat que més poder adquisitiu ha perdut de tota la població en Espanya, el preu mitjà mensual de l'habitatge de lloguer s'ha disparat, passant de 686€ en 2007 a 880€ en 2019.

Aquesta confluència de situacions (disminució dels salaris i pujada del preu de lloguer), dificulta l'emancipació i condueix cada vegada més a l'inici de projectes d'emancipació compartits. On abans una persona jove podia fer front al pagament de 49m2 de sol en solitari, ara només pot fer front a 25m2 (la meitat).

Dades emancipació i accés a l'habitatge en persones joves:

	4t trimestre 2007 (joves 18 - 29 anys)³	1r semestre 2019 (joves 16-29 anys)⁴
Població jove emancipada	2.181.737	1.238.697
% Jove emancipada	29,65%	18,6%
Renda mitjana habitatge lliure	686,04€	880,00€
Superfície màxima tolerable de lloguer (p. Jove assalariada)	Aprox. 49 m2	Aprox. 25 m2

L'emancipació a Espanya, per tant, es produeix molt tard en relació a la resta de joves europeus, ja que les condicions del mercat de treball, unides a l'allargament dels processos formatius posterguen aquest procés (Canal Rodríguez, 2014). Abans de la crisi, aquests processos d'emancipació ja arribaven a un percentatge reduït de la joventut, degut ja a una situació econòmica i laboral marcada per la

³ Observatori d'habitatge del Consejo de la Juventud de España 4t trimestre 2007

⁴ Observatori d'emancipació del Consejo de la Juventud de España 1r semestre de 2019

temporalitat i per salaris insuficients per iniciar projectes de vida independents, fent que només un 29,65% de joves es pogueren emancipar. En 2019, les dades indiquen que la xifra de joves que s'emancipen baixa fins al 18,6%. Aquesta dificultat creixent per emancipar-se és un clar reflex de l'empitjorament de les condicions materials i socials per iniciar projectes de vida entre la gent jove. Una dada que resumeix aquesta situació té a veure amb la pobresa: La joventut és el col·lectiu d'edat més pobre de tota la societat, sent una de cada 3 persones joves (el 33,8%) pobre, a data del primer semestre de 2019.

Ens trobem, per tant, davant una joventut que està convivint de forma permanent amb la precarietat, ja abans de la crisi de 2008, i de forma més pronunciada després d'aquesta. Una situació precària que està marcada, fonamentalment, per una incorporació al mercat de treball basada en la temporalitat i en els baixos salaris, aspectes que, sumats a l'allargament del processos formatius, està allargant la dependència de les persones joves, i postergant l'inici de projectes de vida independents; projectes que, en la seua majoria, també estan marcats per la precarietat, i estan a més condicionats per un mercat de l'habitatge amb uns preus desbocats.

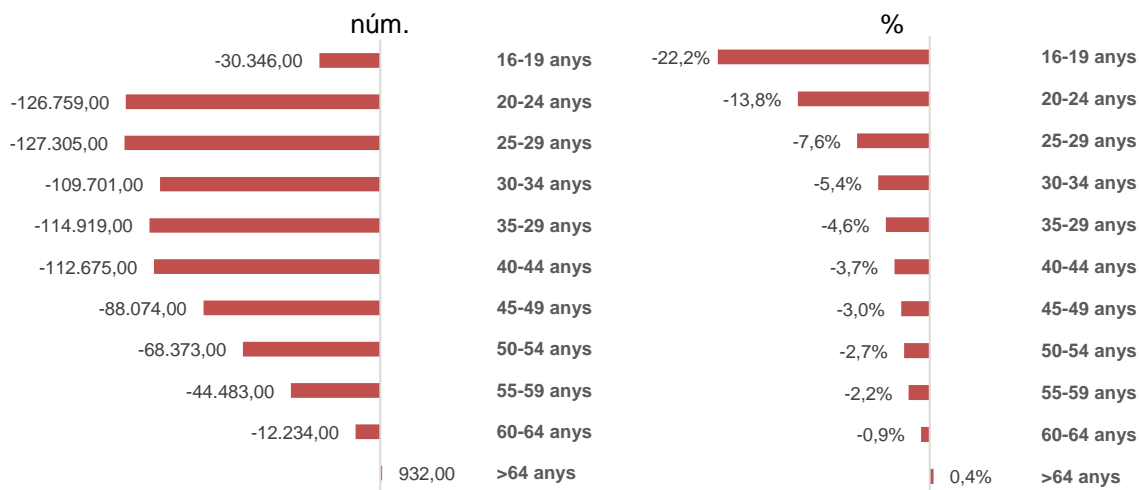
La regla generalitzada en la joventut és la dependència de l'economia familiar, i la precarietat i inestabilitat laboral a l'inici de la vida laboral, que tindrà conseqüències al llarg de les seues trajectòries, el que Olías (2019) denomina "efecte cicatriu". Aquesta vivència de la precarietat es veu clarament en la percepció de la pròpia joventut en els seus discursos:

Nos han dejado una educación que hay que comprar a plazos (créditos), mercado inmobiliario que nos impide el acceso a una vivienda decente, sistema financiero que no nos ofrece ninguna posibilidad, tener que elegir entre empleo de mierda o ningún empleo (Standing, 2013).

Ens trobem ara mateix amb unes generacions de joves que han viscut més anys amb la crisi i els seus efectes que en estabilitat, i que han vist com mentre els mercats i institucions anunciaven l'arribada de la 'recuperació', les seues perspectives no tenen molt a celebrar (Olías, 2019). Ho hem vist, de nou, amb les primeres conseqüències de la crisi econòmica derivada de la pandèmia de la

COVID-19, les dades de la qual apunten a que la destrucció d'ocupació ha afectat, de nou, de manera més directa a la població jove ocupada. Es tracta de l'última evidència de la fragilitat de l'espai laboral, que expulsa sempre a les persones amb menys trajectòria, més temporalitat i ocupacions parcials: els i les joves.

Diferència entre afiliats en alta laboral a últim dia del mes entre març i febrer de 2020⁵:

La principal causa de la situació de precarietat permanent que impacta en la joventut és la consolidació d'un mercat laboral basat en feines amb poca protecció, poques expectatives i baix salari, amb la conseqüent acceptació de condicions de treball cada vegada menys dignes, i l'aparició de 'pseudofeines' de molt baixa qualitat que són reclamades de forma generalitzada per persones joves que busquen de forma desesperada i immediata l'accés a l'espai laboral, conformant el que Trueba (2018) denomina com la major degradació de les forces laborals dels últims 100 anys:

Muchachos repartidores que cruzan la ciudad de punta a punta para entregar comida y todo aquello que uno no tiene ni tiempo ni ganas de ir a comprar en persona, y que viven de propinas y salarios precarios (Trueba, 2018).

⁵ Ministeri de Seguretat Social

Aquesta vivència de la precarietat condueix a la joventut a un sentiment de degradació generalitzat, marcat per l'absència de perspectives socials per al seu futur. I és que la joventut està patint des de fa anys un procés de desregulació de les trajectòries vitals i de desestandarització d'itineraris biogràfics, amb un trencament amb els models anteriors de pas a projectes de vida independents i un desmantellament de les estructures laborals, habitacionals, econòmiques, polítiques i socials que facilitaven eixos itineraris (Santos Ortega & Martín Martín, 2012).

La joventut no compta, per tant, amb les condicions necessàries per la seua emancipació, entesa per Giménez Gual (2003) com l'adquisició de la capacitat d'autodeterminació o decisió sobre l'evolució de la pròpia vida, ja que emancipar-se com a membre de la ciutadania implicaria decidir plenament i amb autonomia i independència la pròpia trajectòria vital.

L'accés a les condicions de ciutadania, a la capacitat de prendre decisions de forma autònoma, està afectada per la situació precària, generant una asimetria en la societat, on la joventut es troba vulnerable a nivell laboral, econòmic i vital, en una situació de dependència (Agudo, Martín, & Tovar, 2011) que impedeix l'exercici d'una ciutadania de forma completa, donat que s'està més pendent en sobreviure amb uns recursos i oportunitats limitades, i en unes condicions que escapen al seu control.

L'estat de precarietat al qual viu la joventut té una sèrie de conseqüències, algunes d'elles més evidents i vinculades a l'estricta plànol socioeconòmic: pressió de la flexibilitat salarial, amb salaris més baixos, més variables i més impredecibles (Standing, 2013); dificultats per a accedir o mantindre's en un l'habitatge, accés limitat a productes i bens de consum com menjar o roba, etc. Però altres de les conseqüències, menys visibles, estan configurant un model social al qual està immers la joventut, marcat per la pèrdua de control del temps, l'individualisme, i l'apatia, aspectes que afecten de forma directa a les possibilitats, motivacions i capacitats de les persones joves per a participar en la vida social i col·lectiva.

4. La precarietat en les polítiques de joventut

La participació social de la joventut depèn també de la relació de d'aquesta amb el conjunt la societat, i per les possibilitats i opcions que ofereix la pròpia societat organitzada, ja siguin les administracions públiques o la societat civil, per a participar. En aquest sentit, la visió de la pròpia societat i de les administracions públiques sobre la joventut influeix en la construcció de la ciutadania per part d'aquesta, i també té conseqüències en les polítiques (o absència d'aquestes), especialment en situacions de crisi econòmica.

Hem de partir del fet que la societat és adultocràtica (Giménez Gual, 2003), i que per tant l'edat és un element de definició de la ciutadania substantiva. L'adquisició dels drets teòrics que ciutadania que arriben a partir dels 16 anys i, sobretot, amb la majoria d'edat, no és un factor suficient. A les persones joves, en conseqüència, no se les reconeix fàcilment com a subjectes de drets i deures en igualtat de condicions respecte a la resta de la societat, si no que se'ls exigeix una sèrie de requisits socials de ciutadania basats en les transicions a la 'vida adulta' socialment acceptades.

Aquestes transicions, que ja eren irregulars abans de la irrupció de la crisi, s'han diversificat i truncat encara més, i generen aquest camí d'incerteses a l'hora de configurar el projecte de vida. La irregularitat de les transicions impacta amb les estructures socials tradicionals (Agudo, Martín, & Tovar, 2011) que no permeten un diàleg entre iguals en tant que la transició no haja finalitzat amb l'èxit esperat. Aquesta limitació adultocràtica té conseqüències en l'accés i participació de la joventut en espais col·lectius, ja siguin promoguts per la pròpia ciutadania o plantejats per les administracions públiques: s'assigna a la joventut un espai propi, ben delimitat i condicionat per generacions prèvies, que continuen controlant els espais i els processos, i que menyspreen l'opinió, valua i argumentacions de les persones més joves, al·legant precisament una falta d'experiència vital o absència de trajectòries que els neguen.

La visió de la joventut des de l'adultocentrisme social, en particular durant la crisi econòmica iniciada en 2008, es pot resumir en dos perfils arquetípics que estereotipen la joventut en aquest període, d'acord amb Planas Lladó, Soler Masó i Feixa Pàmpols (2014): Els 'ni-nis', que suposadament ni estudien ni treballen, per referir-se al perfil de joves que pateixen les dramàtiques conseqüències de la desocupació, la precarització i la dependència familiar; i els 'indignats', per referir-se al perfil de jove combatiu que davant la situació de precarietat reivindica, es manifesta i protesta. En qualsevol cas, aquesta visió de la joventut no fa més que col·locar el focus del problema sobre les pròpies persones joves: són elles les que ni estudien ni treballen, són elles les que han d'esforçar-se, són elles les que s'han de manifestar i posar solucions damunt la taula. En cap moment hi ha una formulació del problema mirant al propi sistema econòmic, polític i social.

Aquesta percepció de la joventut per part del conjunt de la societat es manifesta en les estructures administratives i en les polítiques públiques que han de, precisament, fer que els drets teòrics de ciutadania es puguin exercir per part d'aquesta. El que ens trobem quan analitzem el paper dels poders públics és un marc institucional que no ha oferit solucions als problemes de la joventut com a col·lectiu (Benedicto & Morán, 2003b), que ha sigut poc sòlid pel que fa a la millora de les condicions de vida de la joventut (Santos Ortega & Martín Martín, 2012), i que ha incidit poc en els aspectes nuclears d'aquestes condicions (Soler Masó, Planas Lladó, & Feixa Pampols, Jóvenes y políticas de juventud en tiempos de crisis: El caso de España, 2013).

La manca de connexió entre les institucions i àmplies capes de la joventut es troba, a més de en l'absència de respostes a les problemàtiques juvenils, en els marcs i mecanismes efectius de participació, que són excessivament rígids (Francés García, 2008), regulats quasi exclusivament en el dret administratiu, i per tant amb una marcada reglamentació formal, a més d'una verticalitat en les relacions que es mantenen amb la societat. Una burocratització de la participació que és simptomàtica de l'aversion del conjunt de la societat al conflicte, que tracta de resoldre les interaccions amb reglaments i procediments per a lliurar-nos de

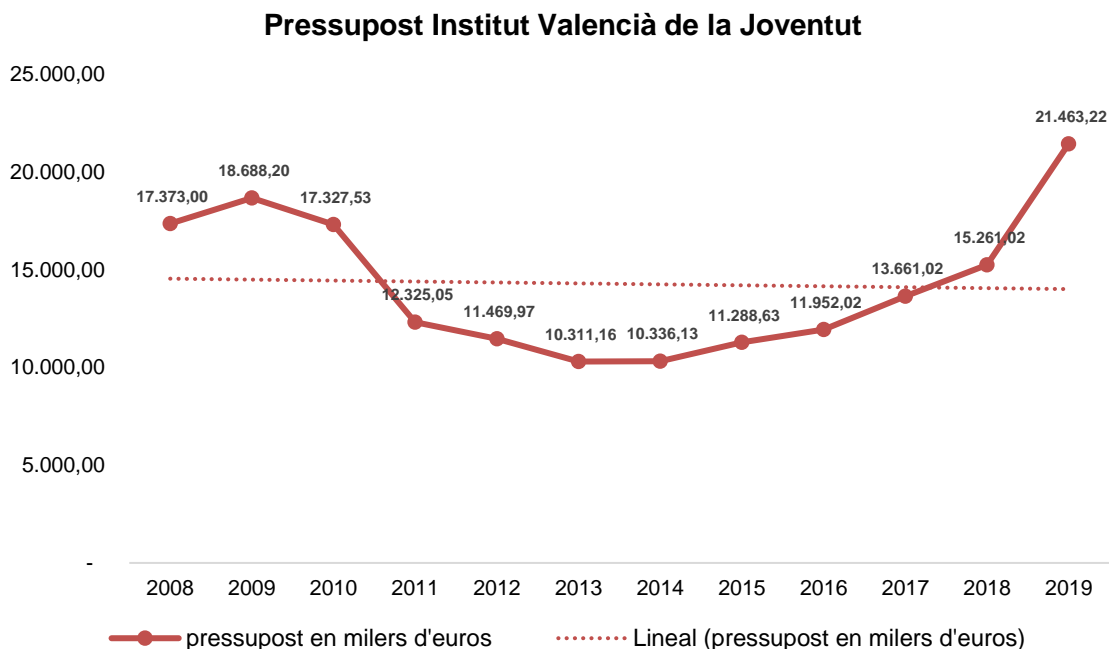
negociar i discutir, i que té com conseqüència, una desactivació de les inquietuds per participar (Marrades & Segovia, 2015). Aquesta configuració institucional genera una desafecció entre institucions i ciutadania, i té un impacte especialment significatiu en la joventut, en tant que, dins del procés d'aprenentatge que experimenta, veu tot allò associat a la participació associativa formalitzada com a especialitzat, burocràtic i processual, i això entra en xoc amb les possibilitats i disponibilitat que tenen les persones joves per a dedicar a processos de socialització i participació.

És en el marc d'aquesta cultura social adultocèntrica que demana a la joventut que espere, i el seu reflex en unes institucions rígides i que no han donat grans respostes a les problemàtiques juvenils, que l'impacte de la crisi econòmica es tradueix en una retallada generalitzada i abandonament de les estructures institucionals i de les polítiques dirigides a la joventut.

Planas Lladó, Soler Masó i Feixa Pàmpols (2014) mostren la conjugació de tres àmbits en interrelació per a desenvolupar una cultura social que afavorisca els espais de participació la joventut, en el que defineixen com a "Triangle Màgic": els poders públics, la societat civil i la acadèmia. Quan els intercanvis entre aquests tres àmbits són fèrtils, s'afavoreix la creació d'espais, moments i estructures per al desenvolupament social de la joventut, però quan els intercanvis són escassos o negatius, la joventut passa a invisibilitzar-se: les polítiques de joventut sofreixen retallades, la investigació amb joventut es redueix a reproduir estereotips i el treball social amb joves es precaritza i pràcticament depèn del voluntariat. La crisi econòmica ha tingut un especial impacte en la inversió en joventut, en els programes de treball amb joves i en les línies d'investigació en joventut, afectant greument a la consolidació de projectes de cultura participa juvenil, i convertint eixe triangle màgic en el 'Triangle de les Bermudes'.

Exemplificant en el País Valencià el tractament del pressupost de les polítiques de joventut a nivell autonòmic durant la crisi, i considerant els tres eixos (poders públics, suport a la societat civil i suport a l'acadèmia) podem comprovar amb les

partides pressupostàries des de 2008 fins a 2019 com la inversió en joventut va ser amplament retallada durant el període de crisi. Observant el pressupost global de l'Institut Valencià de la Joventut (IVAJ)⁶, podem comprovar aquestes retallades.

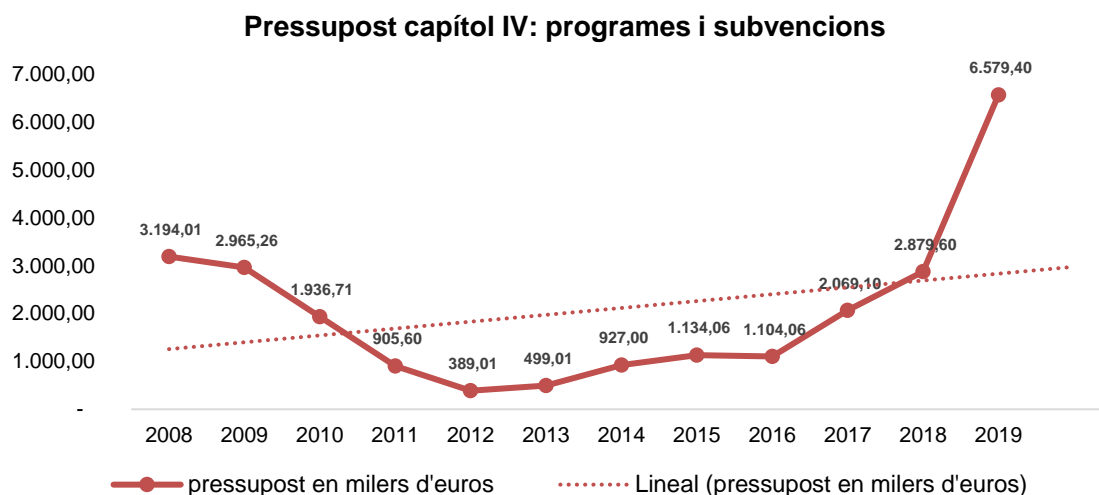

El pressupost global de l'organisme de la Generalitat Valenciana responsable de les polítiques de joventut passa d'un pressupost de 17,3M€ en 2008 a un de 10,3M€ en 2013 i 2014, la qual cosa suposa una retallada del 40%, recuperant la inversió global en joventut només en 2019. Aquestes retallades van afectar greument a la capacitat de l'Institut, com a organisme públic, per poder desenvolupar polítiques concretes, i quan aquestes es desenvolupaven, era amb externalitzacions.

Però, si atenem als programes concrets de l'organisme, veiem com la retallada és encara major. Si atenem a les quanties que destina l'organisme a programes i línies de subvenció per a promoure diferents polítiques de joventut, entre elles l'associacionisme juvenil i la participació, la mobilitat o diferents assessoraments, s'evidencia l'abandonament d'aquestes línies d'intervenció durant la crisi. La

⁶ Pressupostos de la Generalitat Valenciana

retallada, per tant, a transferències a organitzacions juvenils de la societat civil o per al treball amb joves, va ser encara major⁷.

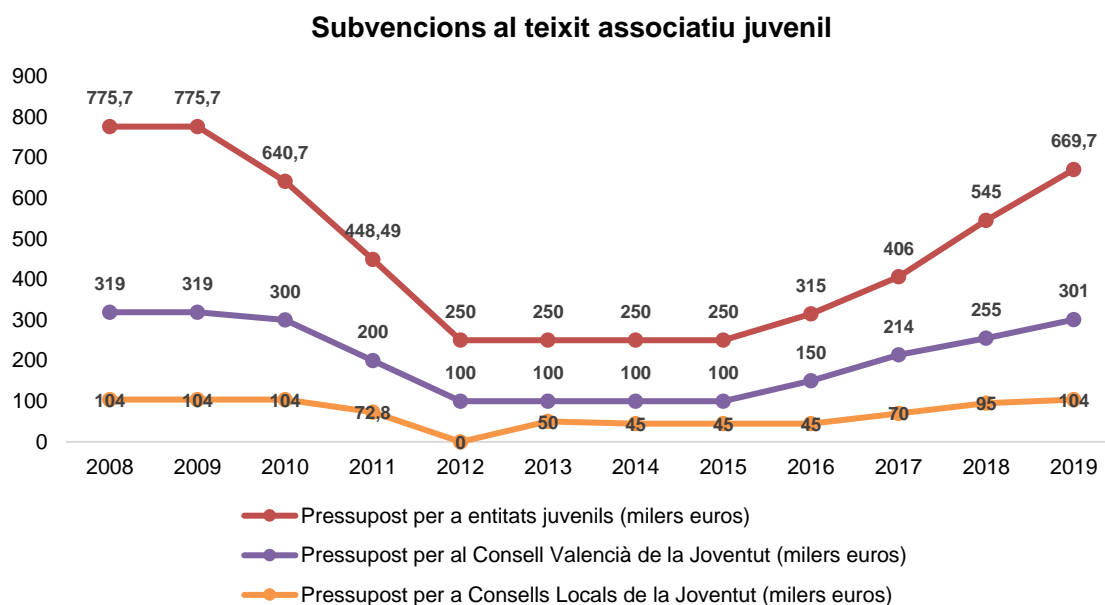
En aquest cas, la retallada és del 87%, passant d'una inversió en programes i subvencions de joventut de 3,1M€ a tan sols 300.000€ en els pressupostos del 2012.

Aquestes decisions de retallades en els programes de joventut responen a eixa visió de la política de joventut com a 'secundària' o 'no essencial', però té conseqüències en els processos d'emancipació juvenil, en els projectes i estratègies per afavorir la ciutadania activa entre la joventut, i en estratègies conjuntes amb altres departaments pel que fa a polítiques d'educació, inclusió social, salut o habitatge. Unes retallades només revertides (i de manera evident) en el pressupost de 2019, quan es començar a configurar la xarxa territorialitzada de professionals de joventut, però que al llarg de la dècada han suposat un clar retrocés dels programes de joventut. D'alguna manera, com afirmen Planas Lladó, Soler Masó, i Feixa Pàmpols (2014), la imposició de les retallades i l'austeritat ha fet que el discurs sobre les polítiques integrals de joventut que començava a incorporar-se en l'administració en la primera dècada del segle XXI a Espanya no s'haja correspost amb la pràctica, que s'ha basat en l'escàs impuls a millorar les condicions de vida de les generacions joves.

⁷ Pressupostos Generalitat Valenciana

A més, tal com apunten Planas Lladó, Soler Masó, i Feixa Pàmpols (2014), aquesta austeritat en els programes de joventut ha tingut conseqüències professionals respecte de les persones que desenvolupen en treball social amb joves. La reducció de contractes, l'ampliació de competències d'altres àrees per estalviar recursos o la reducció de jornades han afectat greument a les intervencions en joventut, que es redueixen, i que dificulten o impossibiliten la realització de projectes amb recursos públics, derivant eixos projectes a la privatització, o directament suprimint-los.

Dins d'aquests programes, destaquen aquelles adreçats al suport al teixit associatiu juvenil, i també als Consells de Joventut com a plataformes que dinamitzen la participació juvenil a nivell autonòmic i local. El suport a l'associacionisme i la participació juvenils com a línia política també va ser greument retallat⁸:

Font: Pressupostos de la Generalitat Valenciana.

El pressupost de suport a programes i activitats d'entitats juvenils va sofrir una retallada de prop del 67%, i el mateix cas van sofrir tant el Consell Valencià de la Joventut, amb una retallada de més del 70%, com els Consells Locals de Joventut,

⁸ Pressupostos Generalitat Valenciana

que van veure minorada en més d'un 50% la línia de suport a la seua activitat, i fins i tot aquesta va desaparèixer l'any 2012, apareixent, de nou, en 2013.

Per acabar amb aquesta exemplificació de l'escàs suport a les polítiques de joventut, podem comprovar el poc interès i suport a la investigació en joventut, també necessària per al disseny i reflexió de les polítiques públiques. Els estudis de joventut en l'àmbit públic han sigut, en l'àmbit del País Valencià, directament inexistents (l'Observatori de Joventut mai es va desenvolupar reglamentàriament tal i com estava previst a la Llei 18/2010 de Joventut⁹), i si ens fixem en altres autonomies, són puntuals i sense una cadència que permeta establir comparatives de dades, amb dues excepcions: l'enquesta a la joventut de Catalunya¹⁰ i l'observatori de la Joventut d'Euskadi¹¹, que des de fa anys permeten establir comparatives amb una periodicitat i disseny comparat. A nivell estatal, en l'INJUVE o en l'INE, els estudis específics sobre joventut, són també puntuals i no permeten establir una comparativa. Una exemplificació en els sondejos de l'INJUVE relacionats amb joventut i participació: el de 2017 pregunta sobre preferències electorals i participació en accions socials puntuals; el del 2014 pregunta sobre valors, relacions i actituds ciutadanes; i el de 2012 sobre cultura política. Sense preguntes i dades comparables, és impossible observar amb un suport estadístic l'evolució de dades vinculades a les formes, possibilitats, motivacions i capacitats de la joventut per a participar. Aquesta diversitat d'estudis sense possibilitat de comparació, contribueix a generar un desconeixement sobre quins elements remouen la participació juvenil, i facilita l'emissió de judicis de valor i afirmacions basades en estereotips davant l'absència de suport en les dades.

Les polítiques de joventut es trobaven enmig d'un procés de canvi conceptual, des d'una concepció adultocràtica basada en la transició a la vida adulta cap a una afirmació de la joventut com a ciutadania, i justament quan eixa idea de plena ciutadania de la joventut es començava a incorporar a les polítiques, arribà la crisi

⁹ Llei 18/2010, de 30 de desembre, de la Generalitat, de Joventut de la Comunitat Valenciana

¹⁰ Enquesta a la Joventut de Catalunya

¹¹ Gazteen Euskal Behatokia

econòmica (Soler Masó, Planas Lladó, & Feixa Pampols, Jóvenes y políticas de juventud en tiempos de crisis: El caso de España, 2013). La poca solidesa de les estructures i serveis que s'havien creat en els anys anteriors, i la fragilitat d'unes polítiques, estructures i serveis, que estaven immerses en un procés de reconeixement de la seua pròpia vàlua, es va veure encara més agreujada per la situació de retallades i austeritat, que va afectar de forma evident a la qualitat de les polítiques i a les pròpies estructures (Planas Lladó, Soler Masó, & Feixa Pàmpols, 2014), i tot i que la inversió en joventut s'ha anat incrementant en els últims anys, l'impacte de les polítiques d'austeritat han dut al límit els programes i serveis de joventut afectant a tota la xarxa de d'entitats, professionals i projectes que es vinculen a l'acció en joventut: S'ha perdut tota una dècada pel que fa a les polítiques de joventut.

Com a resultat, l'escassa aposta social per afavorir entorns segurs i engrescadors per a la participació juvenil en el seu entorn va sofrir tots els efectes de l'austeritat, amb una reducció de recursos que posa en evidència, encara més, l'allunyament de la joventut actual de la idea de plena ciutadania (Soler Masó, Planas Lladó, & Feixa Pampols, Jóvenes y políticas de juventud en tiempos de crisis: El caso de España, 2013). La insuficient aposta de l'administració i de la pròpia societat en el seu conjunt per a generar les eines, els processos i espais per a generar en la joventut un entorn per a exercir la seua ciutadania en igualtat de condicions, ha empitjorat la seua situació de partida en desavantatge, per la seua dependència i el seu estat precari.

5. Conseqüències de la precarietat per a la participació juvenil

La situació de precarietat consolidada en la qual està immersa la joventut i l'absència d'unes polítiques de joventut amb el pressupost i personal suficient per a actuar amb profunditat, tenen conseqüències en la cultura participativa de les persones joves; en la definició dels valors, actituds i dinàmiques propis de la ciutadania activa.

Ja en les últimes dues dècades s'ha qüestionat, des d'una perspectiva de les generacions, que la joventut és cada vegada menys participativa i que s'implica menys a nivell polític. Es tracta d'una visió pròpia de la cultura adultocèntrica que hem analitzat abans, i que no es sosté amb estudis i anàlisis sobre la qüestió. Les dades de 2008 ja sostenen que els i les joves participaven de forma similar a generacions anteriors, tot i que es centren en organitzacions amb menys càrrega política (García Albacete, 2008), i pel que fa l'escala de valors, no ha hagut un canvi substancial (Canal Rodríguez, 2014): les persones joves tenen una alta valoració de la família i del seu entorn, i a més es percep una major importància als valors col·lectius i de comunitat. En relació a les pautes de comportament, podem dir que la joventut de hui dia es comporta com les persones que van ser joves abans (García Albacete, 2019).

Troblem, per tant, segons els estudis, una joventut sensible davant les desigualtats socials, especialment aquelles relacionades amb els àmbits socioeconòmics, i amb una participació associativa en organitzacions i associacions d'entorn al 25% (1 de cada 4 joves participa en alguna mena d'entitat o associació). Trobem, però, un desplaçament d'aquella participació més vinculada a allò social i polític cap a organitzacions amb fins lúdics o esportius (Canal Rodríguez, 2014). La participació col·lectiva va més dirigida a un àmbit lúdic, perquè el temps lliure o disponible per a l'oci s'està constrenyent en la joventut, fruit d'un mercat laboral que, cada vegada més, espera de les noves persones que s'incoporen a ell que treballen com i quan se'ls requerisca, i que desprecia l'oci i el temps lliure que exigeix una vinculació (Standing, 2013).

La joventut es troba travessada per dos factors analitzats fins ara: un estat de dependència i precarietat que allarga el seu procés d'emancipació, i la imatge d'unes institucions que no responen a les seues problemàtiques. S'ha confirmat que els i les joves són més desconfiats del govern que la resta de la societat, que tenen menys interès en la política tradicional marcada pels assumptes públics, les institucions i el procés democràtic, i que estan menys disposats a la participació ciutadana (García Albacete, 2008). No és una oposició que renuncia als valors democràtics com a tal, sinó un qüestionament del sistema polític que aborda assumptes que poc tenen a veure amb els seus interessos, amb allò important en les seues vides, fet que accentua el seu desinterès, apatia i passivitat (Benedicto & Morán, 2003b).

El procés d'adquisició i exercici de la ciutadania per part de la joventut, que inclou necessàriament la participació en assumptes col·lectius i la consciència de l'entorn, està afectat per la seua situació socioeconòmica, pel rol atorgat a les persones joves per part de la societat, i per unes polítiques públiques de joventut que, com hem comprovat, han patit un clar retrocés i estancament en l'última dècada.

Socialment, encara es vincula l'estatus de 'ciudadà de ple dret' a l'estatus de persona adulta, estatus al que s'arriba superant les incerteses de l'ocupació inestable, després d'un llarg període de formació i superant la dependència familiar (Benedicto & Morán, 2003b). Al existir aquesta correspondència social entre l'adulthood i el reconeixement de ciudadà, s'elimina el reconeixement de la joventut com a condició, i les capacitats normatives d'accés la ciutadania queden en una formalitat, ja que la joventut no té ni les capacitats, ni les vides quotidianes ni el desenvolupament en espais i circumstàncies com per a poder posar en pràctica eixos drets i exercir la ciutadania. A més, l'exercici de la ciutadania, i més concretament la participació en assumptes col·lectius i polítics, està condicionada per la desigualtat econòmica i social. A més desigualtat econòmica, més desigualtat política, ja que participar necessita, a més de motivació, d'estabilitat

laboral i vital, de recursos econòmics, de temps per dedicar i de contacte i xarxa social per a estar informades i mobilitzades (García Albacete, 2019).

Per a analitzar l'impacte de la precarietat individual i institucional en la participació de la joventut, considerem el procés participatiu en els tres condicionants que possibiliten que aquest es desenvolupi: unes vies i estructures per a poder participar, una motivació per a voler participar, i una formació per a saber participar (Sánchez Alonso, 2000), ja que és necessària l'existència d'un dret social a participar, protegit i promocionat, així com els mecanismes, canals i vies perquè aquesta participació es pugui vehicular; una motivació, un interès i una voluntat per participar, per involucrar-se en processos de construcció col·lectiva; i uns coneixements, capacitats i habilitats, informació sobre allò on es vol prendre part, així com experiències que sustenten una cultura de la participació.

Aquests condicionats per a la participació depenen d'una sèrie de factors polítics, socials, econòmics i educatius. En aquest sentit, en el nostre context, la participació social, especialment la de la joventut, està limitada per unes estructures socials amb una visió adultocràtica que no reconeixen a la joventut com a subjectes de ciutadania de ple dret, per uns processos educatius que no incideixen en l'aprenentatge d'habilitats participatives, i per una situació econòmica que genera dependències en les persones joves, implicant l'assoliment d'una autonomia econòmica i social, entesa com a fonament de la implicació dins de l'esfera pública (Benedicto & Morán, 2003b). A continuació, analitzem eixes limitacions a partir de la recerca bibliogràfica realitzada i també a través dels discursos de persones joves que les evidencien.

5.1. Conseqüències en les possibilitats de la joventut per a PODER participar

Quan parlem de 'poder' participar, fem referència a les possibilitats per a poder exercir la ciutadania activa. La clau per poder fer-ho es troba, per una banda, en l'accés als recursos que permeten l'exercici dels drets de ciutadania que posseïm: recursos socials, polítics, econòmics (Planas Lladó, Soler Masó, & Feixa Pàmpols, 2014); i per altra, en l'existència unes estructures, mecanismes, vies i escenaris (Sánchez Alonso, 2000) on poder canalitzar eixos drets.

En primer lloc, l'exercici dels drets de ciutadania requereix d'una seguretat i certesa que estan clarament limitades per la precarietat. El model, per una banda educatiu, que allarga els processos formatius, i per altra sociolaboral, que està marcat per la precarietat (en forma de temporalitat, treball parcial i baixos salaris), ha desestandaritzat els processos de transició a la vida emancipada de la joventut, postergant l'emancipació:

Àlvar:

Es súper fotut... ara... per als joves [...] el plantejar-te viure fora, és un... quasi impossible [...] si ja és difícil tindre una casa de per sí, com... com a persona normal, imagina't ja com a jove, per currar, estudiar, i és... és quasi impossible.

Montse:

Em vaig plantejar molt [...] el anar a viure a València. Perquè allí hi ha més feina, de lo que jo he estudiat. Ací, realment, a no ser que hi haja una escoleta d'estiu, o... o que hi haja una baixa en una resi [...] no hi ha feina.

La desestandarització de trajectòries sociolaborals i vitals s'evidencia en les expectatives respecte al futur, també quan es connecten amb les expectatives sobre condicions laborals:

Montse:

Estic buscant feina, més o menys, des de [...] l'any passat... I estic en vàries webs de feina, ademés de tirant currículums a lo loco, en tot el que em trobe [...] Sobretot temporal. Sobretot substitucions [...] però no, no un contracte a llarg temps, o jo que sé, o d'un any [...] entonces claro, has de mirar moltes coses, sobre tot jo... perquè molta feina m'ix en València, entonces tinc que mirar si me compensa [...] on estic ara [...] me compensa lo justetet per [...] estar fent-ho. Per què si tinc que pagar-me tren, i metro, i tal... és com... t'ho replantes, molt.

Àlvar:

Això de l'estabilitat és una putada molt gran perquè... sovint també pensem que el futur el tenim assegurat, però qui mos diu que... eres mestre i en quatre anys per 'X' crisi te retallen i te'n vas al carrer, vull dir, que tampoc pots estar vivint ahi... i és molt curiós perquè al principi jo me'n recorde, quan estudiava me deien 'primer estudia magisteri, i després ja si vols estudia altra carrera'... i ara, per exemple, és 'primer trau-te les oposicions, i després si vols...'

I cobren especial rellevància quan als discursos es parla sobre les condicions laborals en el present, que s'accepten amb resignació o fins i tot es celebren com a positives, acceptant-les dins del marc de la precarietat estructural.

Robert:

Ara mateix no tinc quasi diners, i que de he pagar-me el piso, aleshores tinc que... buscar una forma d'ingressar diners... i em van oferir... eh... un contracte, que no és contracte, perquè [...] m'estan pagant en negre... encara no m'han pagat, no sé si me pagaran... eh... i me van dir 'horari normal' [...] De 9 a ... hui he eixit a les 19, un poquet abans de les 19 [...] Parant mitja hora per a dinar. [...] Em van dir que em pagarien el transport i el menjar, que el primer dia va ser cert, i a partir d'ahí ja ha sigut [...] 'Bueno, va, pues vos deixeu mitja horeta, aneu al Mercadona, pilleu el que vulgueu i torneu' [...] I clar, ara mateix no tinc ninguna altra cosa [...] però clar, tinc que pagar-me el piso i... i... 1 euro l'hora és millor que 0 euros l'hora... sí, les condicions són molt roïnes, eh... les condicions de les altres feines que estic buscant també són molt roïnes, és molt pocs diners, i si vols guanyar un sou digne has de quedar-te, rendint a tope, durant dos o tres anys, [...] i els horaris també són horribles, són de 8 a 18 tots els dies...

Raquel:

No sé si eren 450 euros 'limpios' al mes per treballar 4 hores al dia, de dilluns a divendres. Jo treballava per les vesprades [...] Bé la veritat és que ja te dic que jo d'açò no tinc molta idea però la veritat és que jo no vaig considerar ni que cobrara menys ni que estiguera més desagust en eixa feina [...] Les classes, además [...] el preu que se marcava jo pensava que era molt alt, eren 7,5€, jo en el meu poble [...] cobrava 5, però quan vaig anar a València dic 'bueno, vaig a pujar una miqueta el preu perquè ací m'han dit que està més car' i aixina i tot me van dir que era prou barat

Àlvar:

He treballat [...] donant repassos, perquè estic còmode, me mola, i m'ho puc permetre de, per les vesprades, i la veritat és que [...] treballo prou en el sentit que faig 3 o 4 hores al dia, vull dir, que faig una animalada que [...] Pel meu compte. Tot... tot en negre. I després he treballat [...] en... estiu posant valles [...] els meus pares al final al tindre una posició econòmica, vull dir, que ens ho podem permetre [...] si pots evitar treballar [...] pos rotllo cambrer o... o curros d'estiu d'estos que... doncs que són moltes voltes una puta merda perquè t'exploten doncs... ho evitem. [...] Considere que les condicions no em puc queixar comparat en com estan en altres... puestos que... t'agafen de jove, i amb la tonteria estàs fent pràctiques de... remunerades, si es poden dir remunerades

Aquesta precarietat estructural que pateix tant la joventut i que s'evidencia en les dades i en els discursos de les persones joves s'ha analitzat com a un factor que impedeix l'exercici de la ciutadania activa (Giménez Gual, 2003), ja que desdibuixa

les oportunitats d'adquisició de valors relacionats amb la maduresa social i la vida col·lectiva, i dificulta els mecanismes per generar xarxes estables per a una participació més enllà de la individualitat.

Montse:

Quan em vaig clavar als cicles... la bofetada de realitat va ser molt gran [...] a nivell de càrrega de continguts i càrrega de treballs [...] em vaig deixar l'orquestra i la flauta... o siga, em vaig deixar de quatre coses que feia en l'escola de música em vaig deixar dos [...] Va ser difícil, la veritat, perquè després aplegaves a casa [...] m'entrava com, no sé... algo, 'jop... jo vull anar',

Àlvar:

Jo... primer de tot que la militància sovint és veu com algo molt... molt passatger [...] i després ja la vida et condiciona en certa manera 'ah no, és que jo he de buscar curro, he de buscar parella, una hipoteca, un casa, un cotxe...' i ja no veus com la militància que te traspasa, o siga, dira rere dia, no... no ho veus així.

Les persones joves queden atrapades en xarxes de dependència que dificulten la seua presència com a subjectes autònoms per a assumir responsabilitats col·lectives (Benedicto & Morán, 2003a). Els discursos, en aquest sentit, evidencien el suport familiar o de les pròpies entitats juvenils per a poder participar en espais col·lectius, així com la preocupació per aquesta dependència.

Àlvar:

Mon pare [...] fill de família obrera, de sempre [...] ha tingut en el cap de... de 'trau-te una carrera' vull dir, com moltes famílies, i eixa, i 'trau-te una carrera, trau-te un treball' [...] Me sabia mal, em... tot lo de la uni, el pastizal que se gastaven els meus pares [...] no ens sobren els diners ni molt menys [...] te passes la vida militant, que també [...] té molt a veure el tindre la, la vida assegurada... entre cometes, o siga, la militància jo, jo tinc clar que si no tinguera...

Raquel:

Facilitats com a tal, a lo millor el apoyo de la familia, o... a lo millor no el apoyo sino... 'tu ves fent que nosaltres estem ací'. Però, realment com a facilitats jo tampoc ho tinc supermega fàcil. La meua família no és que siga súper mega adinerada de la vida, visc en un poble en el que el transport públic és pràcticament inexistent, estudie també... en un lloc que està tots els matins a 2 hores

Aquesta falta d'autonomia, ocasionada per una clara dependència econòmica, que afecta als processos d'emancipació i a la independència personal i econòmica, ocasiona un estat d'incertesa per no poder gestionar el futur i per la impossibilitat per controlar el temps

Els i les joves tenen molt difícil mantindre un control del seu temps. D'acord amb Standing (2013), hi ha una sèrie de pressió sobre el temps, no només de treball (sinó de formació, de recerca de feina, de treball reproductiu...) que generen tensió, i que s'uneix a la pròpia vivència del treball, amb condicions insegures, remuneració incerta i alt cost d'oportunitat.

Robert:

No vivies millor, perquè vivia molt estressat i no ho sabia [...] durant la carrera, treballava tots els fines, osea, fent feina de la uni tots els fines, i quan vaig començar a treballar no, osea que m'he podia anar per ahí els caps de setmana, eh... i entre setmana, ben poca, perquè acabaves a les 5 i mitja... arribaves ací a les 6, 6 i quart, l'únic temps que em donava és a llegir un poc un llibre o eixir a córrer, ja està...

Àlvar:

Com jo també he estat en els scouts i altres col·lectius i tal, és... matins estudis, vesprada els repassos, i les nits, pues tens reunions sempre, o siga que és un poc, muerte... i recorde una volta que estava donant un repàs a... a un xiquet, un només perquè tenia un examen, i pues vaig dir 'pues ens quedem més rato', i recorde que després tenia una reunió... i... i hòstia, me'n recorde que no tenia suficient temps per a anar a casa i fer-me el sopar, aleshores vaig passar per un kebab, em vaig agafar el sopar, i tot el que havia guanyat en eixa hora de més que havia fet, m'ho havia gastat en el sopar... que jo crec que és la metàfora de...d'esta societat en la que vivim.

Montse:

En la feina que tinc, soles m'ocupa... pues, 3 hores entre que vaig, vinc i estic en la feina, i... pel matí sobretot, sí que l'utilitze per a això, per a formar-me, que últimament he fet com un curs online, o per a buscar feina. I la vesprada eh... és oci, i al mateix temps, no. Clar, jo ho considere més oci que no, perquè estic en una escola de música,[...] però al mateix temps és feina realment [...] feina no, no remunerada, però feina.

Aquesta pèrdua de control del temps impacta en el temps disponible d'oci. El treball i l'oci eren dues activitats diferents pel que fa als seus temps de realització on estava mitjanament clar fins on arribàvem els límits respectius, però ara aquesta diferenciació entre l'espai de feina o formació productius i l'espai de descans i oci ha desaparegut, per una banda amb l'extensió del temps no-oficial de feina, i amb la precarització de les relacions laborals i de la condició laboral, que impacta en l'espai d'oci i en la vida col·lectiva.

Robert:

No! Quan feia feina dedicava 23 hores, hehehe [...] durant la carrera moltes vegades era en plan... te despertaves a les set, eixies de classe a les 14, i de 15 a 21 treballaves amb l'ordinador, i jo me deia a mi mateix 'no passa res, quan treballo d'això no m'hi dedicaré la meitat del dia', i... hui he entrat a les 9, i he eixit a les 19, cobrant 1,67€ l'hora. Vale? hehe, osea que no, osea que, acabes treballant prou, d'hores.

Montse:

La feina que estic en el cole ara [...] tampoc és res de l'altre món, és anar a fer extraescolars a coles [...] de dimarts a divendres, i és una hora i mitja [...] Cada dia. En dos coles, saltejant [...] jo m'esperava que en feines socials [...] tigueren en compte altres coses [...] a la meua coordinadora li vaig comentar això, que, no m'importa anar a València, vaig en el tren i el metro i tal, però si no me poses el cole a l'altra punta de València, doncs millor, perquè no em gaste tants diners [...] Si puc anar a peu, de lujo, però si tinc que agarrar el metro, per lo menos que no tinga que fer-me sis zones [...] li va entrar per ací i li va eixir per allà, però bueno, hehe, es va intentar. [...] jo entenc que la feina és la feina, i si te fa falta la fas, com jo l'he fet, i ja està.

Àlvar:

És curiós perquè al final... comences a treballar, i no pares, o siga... i t'enganxa eixe cicle, eixe cicle de... de treball [...] m'ha passat moltes voltes, que quan [...] tinc una setmana que no tinc res a fer, pues rotllo 'hòstia, ara que faig jo en el meu... en el meu... temps lliure?', vull dir, és que com que... vius en eixa roda constant de 'de 8 a 2, classes, i de 5 de a 8 repasos, i a dormir, i altre dia', [...] pff... no sé fins a quin punt ho faig per plaer, [...] o igual ho faig moltes voltes perquè he entrat en eixa roda de treball assalariat de guanyar pasta, guanyar pasta...

Raquel:

En un mes normal [...] pues perfectament podria tindre un mínim de tres o quatre reunions setmanals amb el Consell més eh, possiblement dos reunions, entre dos i quatre reunions setmanals de FAAVEM, que és la meua entitat base [...]. En reunions, a lo millor a la setmana [...] entre 10 i 15 a lo millor [...] i després a part els caps de setmana en els que fem activitats, tenim assemblees [...] però me puc tirar pràcticament tot el cap setmana.

Aquesta situació fa que les persones precàries, en cada moment, hagen d'adaptar el seu temps i la seua disponibilitat en funció de cada situació, vasculant entre el temps 'productiu' i el temps de reproducció i dels treballs de cures, que també es presuposa que han de fer amb major intensitat perquè tenen "més temps lliure". D'alguna manera, no podren controlar el seu temps, i han d'adaptar-lo a una atmosfera d'inseguretat personal. Standing (2013) defineix açò com a "contracció del temps", fet que condueix a l'ansietat, a la superficialitat, i a una situació d'incertesa abrumadora, que indueix paràlisi i estupor, amb la conseqüent abandonament d'activitats amb valor social o personal. Aquesta limitació del temps disponible i pèrdua del seu control esdevé una clara limitació per poder participar, per poder vincular-se a projectes col·lectius, i per poder involucrar-se a llarg termini en ells.

Àlvar:

S'ha convertit una mica en el [...] meu oci [...] no tinc oci com a tal [...] els dos primers anys estigui de coordinador de Socarrell [...] duia jo l'associació, bàsicament, i això també és una càrrega [...] és prou fotut a nivell emocional, perquè, això nosaltres també ho traïem moltíssim, el tema de les cures, el estar còmode i tot... i... este any volia deixar-me-ho més [...] me falta temps [...] Tinguí un atac d'ansietat, [...] perquè se me juntà l'acampada de

branca, que clar, com era cap de branca era prou de curro, classe també duia prou de curro, és treball per la vesprada, l'inici de campanya que... era, era jo el portaveu, i vull dir... i que duïem moltes coses organitzades... i recorde que, anar super angoixat i... me donà un atac d'ansietat... i fou rollo 'he de parar, açò no... no és saludable'

Raquel:

A mi me costa a muntó organitzar-me i jo recorde l'època en la que vaig estar treballant, que també estava estudiant i també estava en el Consell i en el Consell de Castelló també, i en FAAVEM [...] i jo no podia amb tot. [...] Jo ho vaig viure només una temporada i és un temps en el que no tens temps per a fer res més. Simplement vas passant hasta que aplega un punt en el que òbviament tens que descansar [...] sí que és veritat que, que m'agobiava moltíssim, va haver setmanes que anava molt agobiada.

Montse:

Vaig estar a punt d'entrar en la junta l'any passat [...] Però... va ser quan vaig començar les pràctiques i tot això, i era massa. Classes, pràctiques, més classes... era massa jaleo, entonces igual l'any que ve... a lo millor, no ho sé. Sí que voldria.

Robert:

Jo diria que hi ha coses que s'escapen del meu control [...]estic sobre la pressió de dir... tampoc tens tu tot el temps del món per a posar-te a... de forma súper activista a fer coses perquè tens una feina, i ja vius amb prou d'estrès com per a, ara, tirar-te tot el dissabte i tot el diumenge també fent coses...

El precariat no té control sobre el seu temps, i es defineix, en conseqüència, pel curt termini, per una incapacitat de pensar a llarg termini, amb una baixa probabilitat de progrés personal. En la joventut es consolida una cultura caracteritzada per 'ací i ara', i per la recerca d'interessos particulars a curt termini (Grupo de investigación PSICOSOC, 2011). L'absència de control del temps fa que la joventut s'allunye d'aquells àmbits, tasques, espais, projectes i ocis que suposen dedicació, constància i implicació a llarg termini, optant per espais de socialització en el temps lliure vinculats a l'oci associat als consums, on les tecnologies de la informació i comunicació ocupen un espai central (Giménez Gual, 2003), contribuint a més a generar factors socials com ara el sentit de pertinença, on es genera contínuament la sensació instantània de que s'interactua i es prolonguen els contactes personals (Grupo de investigación PSICOSOC, 2011). Aquesta forma d'oci i de relació amb el grup de pares es prefereix front a activitats culturals, tot i que la cultura de música, pel·lícules i series està present (Canal Rodríguez, 2014), sempre condicionada a la immediatesa, amb una descàrrega i consum en el moment.

La immediatesa, pèrdua de control del temps i el pensament a curt termini influeix en els projectes vitals: Les relacions, la participació en la vida social, la forma

d'organitzar el temps, ja no es vehicula qüestionant-se la direcció i valor que tenen, sinó quant de temps duraran. En paraules de Garcés (2017) estem passant de preguntar-nos "cap a on", a preguntar-nos "fins quan":

Fins quan tindrè feina? Fins quan viurè amb la meua parella? Fins quan hi haurà pensions? Fins quan Europa continuarà sent laica, blanca i rica? Fins quan hi haurà aigua potable? Fins quan creurem encara en la democràcia? Des de les qüestions més íntimes fins a les més col·lectives, des de l'àmbit individual fins a l'escala planetària, tot es fa i desfà sota l'ombra del "fins quan" (Garcés, 2017).

Per tant, aquest temps sense control, unit a les dependències econòmiques i vitals afecten clarament a la capacitat de participar, entesa com a capacitat de triar lliurement, d'actuar i de prendre decisions autònomes.

Àlvar:

Jo tinc molts companys que no militen per curro [...] no els dóna la vida [...] em recorde d'un company que, està en el col·lectiu del poble, que l'únic que fa és pagar, perquè... li sap mal no poder participar, però és que, està de pluriempleat perquè treballa pels matins [...] de mecànic, i per les nits en el kebab, o siga, de repartint i tot...

A banda dels factors analitzats que afecten a les persones joves (dependències econòmiques i pèrdua de control de temps), hi ha altres factors que influeixen en les possibilitats de participació de la joventut: són aquells vinculats al conjunt de vies, espais i estructures de participació. Uns factors que estan condicionats per les polítiques públiques que, per una banda organitzen la participació social i per les polítiques de joventut que dinamitzen la participació juvenil, i per altra banda, per la visió social que es té de la participació i de la pròpia joventut, que es mediatitza en les polítiques anteriors i en les pròpies possibilitats de participació.

Trobem, en aquest sentit, uns processos de participació, pel que respecta aquells promoguts des de la formalitat del teixit associatiu i administratiu, basats en una alta reglamentació i acreditació de processos, que exigeixen a les persones que prenen part una experiència, coneixement dels codis, aportació de garanties, estabilitat en el temps (Francés García, 2008), factors que generen una distància i dificulten l'accés a persones immerses en dinàmiques vitals inestables i mòbils.

Àlvar:

Què ocorre? Que quan ens posarem amb la burocràcia que n'hi ha per a legalitzar-se i tot, diguérem 'mare de deu, açò que és'. Clar, jo en eixe moment estava pràcticament soles. M'encarreg... vull dir, recorde que férem tots els papers [...] que si els estatuts, que si nosequé... tot, com tocava, estiguerem en contacte amb el Consell Jove i tot... però això ens desgastà de tal manera... que diguerem... anem a deixar-ho aparcat perquè veiem que ens està desgastant moltíssim, a mi personalment m'estava desgastant una animalà.

Àlvar:

Aleshores, començarem amb ell a intentar muntar un, un Consell Jove. I jo me'n recorde, quatre xavals, de quinze anys, en la paperassa eixa perquè té paperassa, perquè la burocràcia, mare meua, jo... fent els Estatuts, que si per a que tot quadrara, nosequé... i al final ho deixarem... de banda.

Es tracta de processos pensats des d'una visió adultocràtica, que consideren que per prendre part s'ha de tindre els coneixements, bagatges, temps i experiència necessaris, deixant de banda tots aquells perfils que no compten amb l'estabilitat i disponibilitat necessària per estar. El perfil de participació ideal, en aquest cas, és el de l'home adult, un perfil que té una trajectòria vital i/o laboral acreditable, amb una esfera reproductiva mínimament desenvolupada, o que pot derivar en altres persones.

Hi ha una limitació i, en molts casos, manca d'aposta de les administracions i entitats públiques per a la generació de processos participatius que realment involucren a les persones:

Montse:

En relació a participació poc [...] perquè, fan coses perquè la gent participe però, però de forma expectant [...] moltes coses de... de 'sí, vull que participes, però senta't i escolta'm' o de 'vine a mirar' o... saps? No de participar realment.

Àlvar:

M'he deixat el sindicat este any, per exemple, a nivell universitari [...] he sigut conseller de govern, claustral, vull dir, que he participat molt... i allí és impossible. Vull dir, és que... manejar... per, per a fer un canvi súper superflu, la de... o siga, la de burocràcia que hi ha, i les oposicions que vas a tindre sempre, és que te desgasten moltíssim [...] vull dir, aconseguim canvis superflus a través de la institució [...] no donen les ferramentes necessàries per a participar, i tampoc els interessa.

Si això sumem les retallades generalitzades sofrides en les estructures, organismes i processos participatius, especialment de joventut, i en les figures tècniques d'acompanyament de joves per a la seua participació en aquest

processos, el resultat es troba en una disminució de la participació juvenil en aquestes vies i estructures.

Àlvar:

No n'hi han espais de convivència [...] per a la gent jove, tinguérem [...] una reunió amb la regidora de joventut... ens digué que n'hi havia un superàvit [...] una animalà de diners, vull dir... en la vida. Però no, no n'hi ha diners per a invertir-los en, en un local jove... Hòstia, no sé... és que... ha sigut una desafecció [...] Per a nosaltres les institucions, ja te dic, han sigut, [...] més traba que, que no ens han facilitat mai, mai res [...] El no tindre un local fa moltíssim, vull dir, perquè no tens un espai on saps que la gent sempre està [...] la seua excusa és que no n'hi han espais urbanístics suficients... això és mentira perquè, tenen un muntó d'espais per fer-lo, vull dir.

Com a conseqüència les condicions personals minvades cap a la participació estable i d'uns espais de participació altament burocratitzats i amb poc suport, la participació juvenil es desplaça, ja des de fa temps, cap a contextos informals, més vinculats a espais quotidians (Francés García, 2008), i no tant a projectes a llarg termini, més estructurats i amb codis socioeconòmic o ideològic-polítics. La participació es desplaça cap a esferes comunitàries, amb nous marcs organitzatius, més instrumentals, i això s'exemplifica amb els moviments socials sorgits en els últims anys, caracteritzats per presència juvenil, i per una flexibilitat d'estructures, assemblearisme, major adaptació a ritmes i formes de vida actuals, i amb identitats pròpies de societats postindustrials (Giménez Gual, 2003).

Àlvar:

Junt a dos o tres col·legues [...] em recorde que en tercer vam muntar un col·lectiu antifeixista ací en València i... [...] em recorde que érem quatre gats, molt joves [...] en la plaça que n'hi ha en el FNAC, en eixa plaça me'n recorde que una vingué amb ordinador, clar, per a prendre acta, i jo en eixos moments, vull dir, és quan aprens a prendre acta i tot, i... i clar érem gent d'edats molt dispars, i no sé, era una experiència molt nova, i això nosaltres... ens picava molt [...] a l'any següent diguerem... 'amo a muntar un col·lectiu antifeixista en el nostre poble', i el muntarem, i... i cridarem a un muntó de gent que coneixiem, vull dir... el que passa que es quedà en un repartiment d'aliments i jo crec que ja està, no crec que... crec que no férem molt més.

Raquel:

La veritat és que, encara que cada vegada sí que és cert que els moviments actuals sobretot estan liderats per, per joves, com per exemple Fridays for Future o entitats, moviments, a lo millor el moviment feminista ara també engloba moltíssima gent jove, molta gent ara està empoderant-se en el sentit de participar,

Robert:

A nivell mediambiental, en tercer any vaig fer molt, molt, [...] dissabtes i diumenges, vam netejar una zona de riu per fer una platja i tal... això va estar molt guai. I això ho organitzava

un col·lectiu que es deia 'Col·lectiu Nostra terra', que fa també moltes altres coses... açò em vaig enterar per Facebook, osea, em vaig presentar i avisar, no coneixia a ningú.

La reducció de temps disponible i l'absència d'escenaris de futur provoquen pràctiques participatives vinculades també a metes més immediates, realitzables i assolibles (Francés García, 2008). Els projectes per tant són a curt i molt curt termini, molt aferrats al present, donant lloc a formes poc institucionalitzades de participació, més individualitzades i reivindicatives (Planas Lladó, Soler Masó, & Feixa Pàmpols, 2014).

5.2. Conseqüències en la motivació de la joventut per a VOLER participar

Per a participar en un espai, procés o decisió, és fonamental voler fer-ho, i aquesta voluntat està fonamentada en la motivació de les persones; motivació que és complexa i jerarquizada, d'acord amb Maslow, des de necessitats més fisiològiques o de seguretat, cap a dimensions més socials o de filiació, d'estima pròpia i, en últim lloc, d'autorealització (Sánchez Alonso, 2000). A més, aquestes dimensions motivacionals són situacionals, depenen del context.

Ens trobem en un context on les condicions i perspectives vitals són inestables, també ho acaben sent les nostres xarxes d'amistats i familiars, la posició social en la qual ens trobem, i l'autoestima i la confiança en nosaltres mateixes que deriven d'ella (Bauman, 2017), produint-se, per tant, una erosió dels processos d'interacció relacional entre les persones, i afectant-se les necessitats personals, socials i, fins i tot, les fisiològiques, impactant en la nostra motivació cap allò col·lectiu.

Els entorns de flexibilitat i inseguretat posen en perill la predisposició que tenim les persones per a confiar i cooperar (Standing, 2013), ja que els individus temen comprometre's o involucrar-se en pautes de comportament a llarg termini. Les persones joves, en aquest sentit, no desitgen veure's encadenades per projectes compartits que puguin suposar una vinculació econòmica o generen una dependència temporal que pugui pertorbar encara més el descontrol sobre el temps

disponible. Això té repercussió en el deteriorament dels llaços intergeneracionals, la relaxació dels vincles afectiu-sexuals i de les amistats, i en última instància una fragilització de la reciprocitat moral i l'empatia. S'està donant lloc, fruit de la situació precària de la joventut, a una creixent individualització i a una competitivitat entre les persones, aspectes que afecten de forma directa a la voluntat per a involucrar-se en projectes col·lectius i per a participar en la vida social i comunitària.

Robert:

Osea jo vaig a la meua puta bota, però hi ha gent que... que... que està com molt fora de tot, i li dóna igual tot, i si que considera que la seua acció no té res a veure amb en... en... en res... en plan 'que més dóna que jo faça açò si...'... altra gent dirà que està ocupada fent altres coses, que és el que diria jo a dia de hui em digueres d'anar este diumenge a netejar el riu. Altra gent, també l'entenc, que si està treballant de dilluns a divendres, vol el temps per a ell, no?

Per una banda, la individualització dels riscos contribueix a que cada persona assumisca les seues trajectòries com a conseqüència directa de les seues opcions i actes, és a dir, com a èxits i fracassos personals (Giménez Gual, 2003), sense tindre en compte el context socioeconòmic i les dificultats que genera, sense recolzar-se en una xarxa relacional que done suport, i sense plantejar-se una resposta o solució col·lectiva als problemes.

Raquel:

Entenen que jo prenga les meues decisions i que si jo vull estudiar filosofia i, segons ells, m'acaba eixint mal, pues que les conseqüències he acabaré pagant jo.

Açò contribueix encara més a la fragmentació de les estructures socials, al debilitament de les identitats col·lectives i a la pèrdua de la noció de classe. A més, d'aquesta individualització es desenvolupa l'egoisme que impregna la societat de hui dia, el de col·locar el 'jo' i les meues comoditats al front de tota decisió (Trueba, 2018). Eixa individualització del risc pel que fa a la dimensió col·lectiva de la vida (Giménez Gual, 2003), comporta un debilitament de vincles interpersonals i la pèrdua d'identitats col·lectives.

Robert:

quan anàvem a netejar el riu, i al dia següent estava brut perquè venia un camió... pues jo després de veure això, ja em costava molt tornar a netejar el riu, perquè era en plan 'perquè vaig a estar netejant el riu, si després van a vindre i van a [...] embrutar una altra vegada' [...] extrapolant-ho a manifestacions i totes estes coses, eh... era un altre dels [...] de perquè...

eh... ara estic més autolimitat en eixe sentit. Perquè considere que no... serveixen... que, que és dins de tota la hipocresia del món, no? Però [...] no veig resultats immediats, o perquè no tinc ganes d'escoltar a un tio que sempre vol manar dic... passe, saps?

Per altra banda, trobem una creixent competitivitat entre joves que volen optar als mateixos llocs al mercat laboral, exigint-se la millor formació, mal remunerats i amb altes càrregues i jornades laborals. Un mercat laboral que vol cada vegada més ocupabilitat, més disponibilitat i més mobilitat en la feina, una creixent desburocratització de les relacions laborals i que tracta la igualtat d'oportunitats com un objectiu extern (Alonso Benito & Fernández Rodríguez, 2008).

Robert:

Molts dels meus amics han començat a estudiar màsters, osea, tenien clar que anaven a fer màsters, o que anaven a fer nosequé... I jo com estava cremat i estava fatigat no podia.

Àlvar:

Tot el que... he guanyat m'ho he dedicat a, per exemple, al carnet de coche, que és una, un dineral [...] després tota la titulació igual, te demanen de, que si tingues anglès, que si tingues valencià, que si tingues nosequé... i també és un dineral.

Montse:

Sí, m'estic trobant... lo típic de l'experiència. Clar, si no tens experiència, no et contracten, si no et contracten, no tens experiència mai... que pareix lo típic però és la realitat [...] jo he anat a entrevistes de feina en les que m'han dit que, que no, perquè és que la que ha entrat antes que jo té un any més d'experiència... però... vale, però jo fa, literalment sis mesos que he acabat d'estudiar, entonces... i tinc l'experiència de les pràctiques i... que també és experiència, encara que no ho tenen massa en compte... [...] És que crec que et miren antes l'experiència que el que has estudiat [...] anàrem una xica i jo, esperant a entrar a fer l'entrevista... i l'altra xica era més major que jo, bastant més major que jo [...] ella no havia estudiat per a treballar d'això [...] me van dir que l'havien agarrat a ella [...] que jo no negue que eixa persona siga súper capaç de la feina i súper apta... però en eixe moment va ser com 'jope, però jo he estudiat açò', vull dir, concretament per a açò.

Raquel:

Mon pare [...] crec que pensa que la carrera al final no serveix per res [...] jo sí que crec que, que sobretot és per el tema de les eixides que puga tindre i per el tema del treball que puga tindre [...] sobretot la meua zona és, eh... tot el món se dedica a l'hort o al almacén, entonces és tot molt més material, es veu més la feina que a lo millor estudiant filosofia o... o estudiar història de l'art o estudiant alguna altra carrera.

L'estat de fragilitat i debilitat que es deriva de la precarietat i que impedeix que les metes, expectatives de vida i anhels es realitzen, genera una frustració existencial constant que envaeix cada moment i cada activitat (Grupo de investigación PSICOSOC, 2011). Aquesta frustració té en les trajectòries fallides la seua màxima expressió: trajectòries vitals que no discorren tal com s'havien projectat per part

de les persones joves, o el retorn a la llar familiar, el que es coneix com trajectòries io-io, o boomerang kids (Santos Ortega & Martín Martín, 2012):

Se tiene así la imagen del "hijo boomerang" que vuelve a casa tras su educación y se hunde en la letargia, empleos a tiempo parcial, deudas, drogas y vagos deseos de "viajar" (Standing, 2013).

Aquestes trajectòries fallides o anul·lades i la frustració que se'n deriva generen un estat d'apatia en la joventut: una passivitat nascuda de la desesperança, influïda pel temor a perdre el poc que es posseeix (Standing, 2013).

Robert:
Eh... i no res, i quan vaig acabar la carrera vaig tornar al poble, sobretot perquè com el pis... pues no podia seguir, no podia pagar-me-lo perquè no tenia feina, vaig tornar al poble.

Generant subjectes que no volen eixir de la seua bombolla de comoditat i seguretat immediata, i que prefereixen romandre fragmentats i aïllants en la seua fragilitat i debilitat (Alonso Benito & Fernández Rodríguez, 2008).

Robert:
Fa dos anys no, i volia fer més, i ara tinc... tinc la intenció de fer més, però ara mateix sí, ara mateixa m'autoconvenzo, o m'automiento i digo, 'de moment, soluciona el teu cap i després ja miraràs si pots fer alguna aportació', i hi ha... no sé... hi ha mogolló de motius pels quals, pels quals he arribat a eixa autolimitació.

Aquests entorns de flexibilitat, fragilitat i competitivitat vital afecten a la motivació per involucrar-se en espais de participació; espais que, a més, en molts casos, estan marcats per unes estructures, dinàmiques i rols de poder adultocèntrics, que desincentiven que les persones joves puguin prendre part:

Robert:
Maria, d'Ecologistes en Acció de València, i un altre tio, i estaven parlant sobre canvi climàtic i tal... i quan van a fer preguntes, comencen tots a [...] 'no, lo que hay que hacer es...' saps? i sempre hi ha algun tio, que, jo no vaig a escoltar açò [...] Sempre era un tio que deia el estava mal, i per què ell era el puto amo, i sabia solucionar el món, i pense 'i que fas ahí sentat?' [...] no... jovenets no eren. Güelos, tios, masculins, i majors... hahaha.

Montse:
Gent bastant major [...] la junta directiva són 5 persones, i n'hi ha una [...] que... sí que li mola... perquè además veu la realitat, veu que si no els deixes participar al final, si el que tu fas no els acaba d'acoplar se n'aniran... aleshores ella sí que està un poquet més oberta, però la resta... mm... estan encara molt tancats i amb la mentalitat de... 'no... no sabeu lo que s'ha de fer, i com no ho sabeu, no ho podeu fer', que és una cosa que dona bastant ràbia.

Aquest adultocentrisme, a conseqüència d'una escassa planificació dels processos fruit d'aquesta precarietat institucional, impregna també a les administracions públiques, aspecte que condiciona les relacions entre la joventut organitzada i les institucions.

Robert:

Si, això, jo a això li tinc molt de asco, osea, perquè... perquè no tinc molta paciència i tot el que és coses avorrides de reunions i tal no, no m'agrada gens, i si... un, un dels motius també, estic pensant-ho, és eixe, que no tolere passar-me un dissabte de matí en una reunió sobre el que siga [...] els dissabtes són per eixir amb la bici... i sí, això és un dels motius segur.

Àlvar:

Per, per parlar, en la Universitat de València, si no m'equivoque, el 70 i pico per cent o 80 de la gent som estudiants, però estem representats per un 25 per cent del claustre... ja t'estan dient... o siga, això... això és... és que som massa menuts per, per a decidir sobre estes coses, vull dir, perquè no t'ho diuen directament, però el missatge és eixe...

Raquel:

L'administració moltes vegades, per tota aquesta falta de, d'educació en la participació que hi ha, no entenen tampoc quin és el nostre lloc i... quina és la nostra funció en la societat de cara a l'administració... [...] el Consell Valencià de la Joventut [...] rep molta atenció [...] moltes vegades és bona i moltes vegades no tanta i... però n'hi han entitats més menudes, com pot ser FAAVEM que a lo millor reben eixa atenció, però a lo millor des d'un lloc més... condescendent, de... "Bueno, vale vos demanem la vostra opinió... tal, però després anem a fer el que ens done la gana o inclús suen de vosaltres i ja ens veiem en la tele quan ens tinguem que enfrontar"... o coses aixina.

l ofereix una visió de la política institucional poc centrada i interessada en les preocupacions de les persones joves, i poc disposada a donar-los suport.

Àlvar:

Duem molts anys que la gent jove no ha interessat... vull dir, bueno, i pense que actualment la gent jove queda en... en un pla secundari. Bàsicament perquè molta d'ella no vota. I... bueno, per exemple, la crisi del covid és un clar exemple, o siga... els nanos? vull dir, lo adultcentrista que ha sigut esta crisi, els nanos que no han pogut eixir els pobres, vull dir, que... que a mi això m'ha paregut una animalà. Pues... si, si votaren parlariem d'altra cosa.

Àlvar:

Són gent que van a... a lo polític i no entenen que n'hi ha un problema greu, de la gent jove, vull dir [...] i collons, teniu una alternativa.. que és gent jove que s'està organitzant, que pots, ideològicament coincidir o no, però és gent jove que s'està organitzant, che, aprofiteu-la! Vull dir, si és que ho teniu ahí.

Raquel:

Clar la visió que hi ha, generalment [...] en la societat és molt adultcentrista, [...] ja t'he dit que depèn d'Entitats i de l'administració i també depèn del tema que vulguem tractar, però moltes vegades, per lo menos a mi a nivell personal sempre m'ha donat la sensació de que ens diuen que "molt bé les coses", que van van a intentar apoyar-nos, o que poden traure això, però realment després fan coses completament diferents o després suen de la nostra

cara, osea, és com a, com a que, sí que a lo millor, a priori tenen eixa intenció però [...] moltes vegades és com a que, ens tracten amb una miqueta de condescendència, com a "sí, ay me pareix molt bé lo que fas però pensa que aquest és un món de majors, haha", i jo "hehe".

Montse:

La que està ara en joventut està posant-se les piles. [...] Espere que ara es moguen més coses, però fins ara es feien lo típic de cursos de monitor, de manipulador d'aliments, i totes estes coses, i... al cap d'any, obrir el polivalent per a fer un sopar, en halloween fer nosequé... però... coses realment... no sé, que... siguen útils en el sentit de... buscar alguna cosa que ajude a la joventut a no sé... en les classes o... o en la busqueda de feina, coses aixina, no massa. I... no, jo crec que no ho fan.

L'apatia política, desconfiança, indiferència i avorriment per les institucions públiques, ja observada en estudis de l'INVUJE en l'any 2005 (Francés García, 2008), contrasta, no obstant, amb la capacitat manifestada per entendre i participar de l'àmbit públic. Trobem, per tant, en la motivació, un element diferenciador que justifica l'escassa participació juvenil. Una possible explicació a aquest fenomen la fan Benedicto i Morán (2003), que sostenen que cal donar VEU a la joventut per evita la seua EIXIDA. Si tenen VEU, poden tractar de canviar l'estat de les coses expressant insatisfacció, protesta o influint: és a dir, participant. Però, com que no troben els mecanismes, les estratègies i el convenciment per fer-ho, opten per l'EIXIDA, és a dir, trencar relacions amb el seu context i societat, i abandonar els espais d'implicació col·lectiva. Una gran quantitat de joves hui dia, davant la quantitats d'entrebancs, opta per l'eixida, pel refugi en els seus interessos i relacions personals, fugint dels espais d'A implicació col·lectiva.

Robert:

Si ara mateix al meu poble, ara me digueren 'volem restaurar el riu al seu pas pel terme, vols participar en el projecte perquè pots... pots ajudar-nos com, encara que siga... com... per aconsellar, no?', doncs m'ho hauria de pensar, no? Perquè estar escoltant i tolerant als demés, [...] és que és molt avorrit, tio [...] és que no és gens creatiu, no estàs com pensant massa, sinó és més de controlar a la gent que parla, i... entendre que no tenen ni puta idea, i que són vells, i que no saben [...] no sé, que la gent no sap, no sé, no sé.

Aquesta eixida està caracteritzada per una elevada dosi de desconfiança i rebuig cap a les institucions bàsiques del sistema democràtic (Agudo, Martín, & Tovar, 2011).

Àlvar:

Jo sempre ho dic, el Consell Jove, ara està fent un curro que a mi em sembla prou guai, i recolleix a molta gent, recolleix a un muntó de col·lectius, però encara aixina no recon... no

recolleix ni una ínfima part de lo que és la joventut, i això és molt simptomàtic.[...] que estan quasi tots, però... però és una, una quantitat ínfima de la gent jove... I és un problema.

Montse:

Sí... Se va fer, s'ha fet varies vegades, açò, lo típic... de preguntar al poble 'estos diners en què ens els gastem i tal', i sí que participava la gent, però a mi em donava la impressió que la gent no s'ho prenia en serio, com que, 'si home, ens estan diguent açò per a vendre-nos la moto de que ens fan participar, però realment van a fer lo que els done la gana'.

Una tendència només invertida per la participació d'una part considerable de persones joves en entitats de voluntariat, en la qual els fins polítics estan menys visibles i basen la seua actuació en la intervenció social o mediambiental.

Les motivacions per a la participar, en aquest sentit, són més utilitaristes i relatives a l'autorrealització (Agudo, Martín, & Tovar, 2011), consolidant uns estils participatius marcats per la desafecció, no convencionals (García Albacete, 2008), i desviant el potencial cap a activitats estrictament socials, d'oci, o vinculades a la 'nova política' (Benedicto & Morán, 2003b).

Moviments de protesta i reivindicació més espontanis i reivindicatius sorgiren al començament de la dècada per a denunciar condicions d'explotació a diferents nivells, com ara el Moviment 15M o Juventud Sin Futuro (Santos Ortega & Martín Martín, 2012) i que van esdevindre el revulsiu per a una nova lluita de classes, apropiació per part de la joventut dels seus drets sociopolítics, i la demanda d'unes condicions materials de vida decents. Aquests moviments, conformats per joves a qui afecta la crisi de primera mà, i que reclamen solucions a necessitats bàsiques com l'ocupació o l'habitatge per poder emancipar-se (Planas Lladó, Soler Masó, & Feixa Pàmpols, 2014), són moviments, però, més inestables, amb menys trajectòria, per la inestabilitat que marca el context socioeconòmic de les persones que hi formen part d'ells, i per la fragilitat de les estructures, al marge la pràctica participativa institucionalitzada, en els que es mouen.

Àlvar:

Fou l'any de la LOMQUE [...] muntarem la xarxa d'instituts [...] per als quatre pipiolos que érem férem una concentració que te cagues que, vull dir que, en eixe moment fou, hòstia, férem dos o tres jornades, dos tancaments [...] eixa experiència fou guapíssima. Damunt me molà molt perquè ho capitalitzarem la gent del poble [...] els quatre de poble estàvem ahí mobilitzant això i... i eixe col·lectiu, buah [...] fou una de les experiències més xules. [...] Nosaltres passàrem, [...] a la carrera, i eixe [...] col·lectiu, fou una llàstima, perquè faltà [...]

un relleu generacional... i també perquè al final estos moviments el que passa és que hi ha molta indignació en eixe moment, i si no saps canalitzar-la bé [...] es queda en un moviment... espontani d'eixe moment de... de una gran manifestació o un gran bloqueig, i ja està, sinó té un recorregut és molt difícil.

És, però, aquest impuls del "ara o mai", fruit del desdibuix del futur, del que naixen els moviments en els últims anys, de protesta, d'autoorganització de la vida en comú, d'intervencions en les guerres i contra les guerres, de transició ambiental, de cultura lliure, i els nous feminismes (Garcés, 2017). Moviments que sorgeixen, per una banda, per què la seua existència al marge de canals tradicionals permet una major flexibilitat, immediatesa, desregulació d'estructures acord amb els interessos i disponibilitat de les persones que hi participen; i per altra, per l'immobilisme de les estructures públiques i de certes estructures associatives, que continuen operant amb una visió adultocràtica que espera que les persones joves s'adapten a elles mitjançant l'assimilació de les seues formes i els seus tempos.

Àlvar:

Jo pense de debò que Socarrel naix perquè l'ajuntament no fa les coses bé. Vull dir, Socarrel també naix per a donar una alternativa d'oci a pobles que ens morim del, del fàstic [...] la majoria de gent de Massamagrell, gent jove, no vol quedar-se en Massamagrell, és que no hi ha vida [...] I final l'oci està en la ciutat i quan... nosaltres ens passava molt, amb catorze o quinze anys [...] no podies anar encara a València [...] en el poble no n'hi havia res, i tens dos opcions [...] o bous al carrer, o unflar-te a porros en el parc, i després dels porros moltes voltes acabes en la discoteca i unflar-te a cristal [...] Perquè damunt, instal·lacions esportives res, no n'hi ha oci, segueix sense haver, després de 8 anys de governs, en teoria, progressistes o dis-li com vulgues, no n'hi ha una alternativa d'oci potent, a banda de la que donem nosaltres, que tampoc pense que siga potent.

La modificació d'aquestes estructures o el seu replantejament, està limitat per dos factors que hem analitzat: les retallades en programes de joventut han disminuït considerablement les capacitats de les entitats i estructures de participació de replantejar-se canvis en el model, ja que han estat, i estan, més centrades en garantir la seua pròpia supervivència. En segon lloc, l'absència d'estudis i investigacions periòdiques amb joves que permeten conèixer i seguir amb certesa els canvis d'actituds i esquema de ciutadania, dificulta poder generar escenaris de certesa per aquests joves, ocasionant que les pròpies estructures de participació, pel que fa a transformar la seua forma de funciona, practiquen més bé 'l'assaig i error', davant l'absència de referències o models sustentats.

Àlvar:

Dels Consells Joves i totes estes coses, moltes voltes, es busca dirigir-los des de les institucions [...] pose un tècnic encarregat, o siga, un animador, tal nosequé... pense que no funcionen moltíssims perquè no se'ls dóna a la gent jove la capacitat d'autoorganització, que és bàsica [...] vull dir, que no dic que allí se fumen porros ni res per l'estil, però que ho ha d'organitzar la gent jove, perquè és l'única manera de que vaja la gent, si no.. és inviable.

5.3. Conseqüències en les capacitats de la joventut per a SABER participar

El conjunt de factors per a saber participar engloben tots els elements formatius que prenen part en l'aprenentatge de la cultura participativa, que és eminentment pràctic: "A participar, s'aprén participant", una formulació molt estesa en l'àmbit de la participació (Sánchez Alonso, 2000).

Les habilitats, la informació i les capacitats són fonamentals en els processos participatius. La poca incidència de l'educació per a la participació en els itineraris formatius suposa una clara limitació per a conformar actituds i habilitats per a una participació social de qualitat, que ha estat afavorida de manera generalitzada pels àmbits vinculats a l'Educació No Formal, ja siga per entitats de lleure, associacions o col·lectius, o per les pròpies polítiques públiques de joventut, basades principalment en el treball amb joves.

Àlvar:

Allí hi ha dos o tres persones que sí que hem militat en altres puestos, aleshores sí que tenim més experiència, però la majoria de gent no ha militat mai, aleshores... tonteries com una assemblea, prendre acta, aprovació de l'ordre del dia si escau... totes estes coses els pilla com... molt de noves.

Podem observar, per tant, que els processos educatius de l'Educació Formal, que suposadament han d'estar preparant per una vida cada vegada més complexa, multidisciplinària i plural, no estan considerant, de manera generalitzada, la dimensió ciutadana dels infants i joves, sinó que els continua considerant ciutadans futurs i incomplets (Benedicto & Morán, 2003b), definint encara a la joventut en negatiu, com a 'no ciutadania', impregnant els programes educatius.

Per una banda, ens trobem amb processos formatius molt academicistes que no deixen marge a altre tipus d'activitats socials entre l'alumnat, ni tampoc aborden la participació com a contingut ni part del procés formatiu, a pesar de que la legislació així ho reconeix.

Robert:

Com estava en segon de batxiller, tenia el selectiu i no vaig fer molt, però sí que vaig... vaig proposar algunes cosetes i... a veure, molt no podiem fer tampoc perquè com... com no hi hagué molts recursos... eh... i no teniem molt de temps tampoc, ni per a reunir-nos ni per a res... era molt difícil, però alguna cosa intentàvem fer... el dia de la dona... o...

Raquel:

No hi ha una cultura de la participació, no, no s'educa a participar en els centres, que és com comencem a estudiar des de ben xicotets i en els que passem molts, molts anys i moltes hores de, de la nostra vida [...] és molt més difícil que trobes llocs eh... de participació diferents, que no siguen, ja et dic, el consell escolar, la associación de vecinos del Barrio del Carmen o, o alguna així més coneguda. Se coneixen perquè al final tot el món coneix Save The Children, coneix UNICEF, tot el món coneix organitzacions o ONGs o alguna associació que té molt de pes [...] Saben que fan propaganda en la tele però ningú tampoc, o molt poca gent és la que s'interessa després, però per això, perquè no tenen tampoc unes bases i com no saben el que és, és com a que moltes vegades ho ignorem.

Àlvar:

Jo pense que en el cole podrien decidir moltíssimes coses els nanos [...] però com els tractem així com si foren tontets, vull dir, que no, no poden... decidir, pues... passa el que passa, que després hi ha una desafecció enorme... i eixa desafecció es trasllada en que no van a voler participar en res.

Montse:

Ningú t'explica que n'hi han associacions. És com... tu saps que hi ha un grup de gent que fa no se qué, però no saps que és una associació. O que tu podries anar allí i dir 'm'abelleix participar, o m'abelleix no se qué', entones clar, si no t'ho expliquen, i a tu no et causa curiositat fins al nivell de... 'vaig a buscar-ho', pues es queda... es queda en el aire. I no participes. Jo crec que és per això.

I per altra banda, per un professorat que en molts casos no contempla una visió comunitària dels espais d'aprenentatge, i que qüestiona aquelles activitats participatives que es duen a terme en els centres. Els centres escolars, en aquest aspecte, han canviat amb més lentitud que altres institucions, quedant desfasats respecte a la resta de la societat (Rudduck & Flutter, 2007).

Robert:

De fet el professorat posava com... a veure, no, no obstacles... però... si que recorde moltes vegades del plan 'no, no podeu fer la reunió en la biblioteca perquè nosequé' [...] jo crec que qualsevol professor [...] si veus a uns xiquets que tenen ganes de fer coses, els deixes, no? encara que tingues seixanta o vint anys, i si volen estar ahí, no, no els reganyes... i recorde això, a veure, això me cabrejava molt, dic 'esta professora... ací n'hi han quatre que volen millorar el món i... i esta mos diu que no podem reunir-nos' i em cabrejada mogollón.

Montse:

Al professor de secundària [...] tinguérem una reunió amb ells [...] per parlar amb ells, preguntar-los 'pos mira, segur que volem fer per al dia de la LGTBIfòbia i per al dia de la Dona, segur' [...] i... com que no els va fer massa gràcia que els llevarem hores [...] Arribàrem més o menys a un acord, més o menys... encara que després hi havia professors que no ho complien [...] n'hi havien que... que era un 'no' rotundo, perquè a més no li donaven importància al que fèiem, entones... no n'hi havia forma de fer-los entrar en raó.

Àlvar:

El delegat és una comparsa, no interessa res... i després es demostra per la participació. [...] Estan ahí per a 'sí senyor, sí senyor'. De fet, quan ixes un poquet... jo me'n recorde a l'institut, quan volguérem [...] fer un tancament o algo aixina.. me'n recorde que allí [...] els professors del claustre era rotllo 'hòstia, un tancament? tal, nosequé' s'ho miraven aixina, clar no s'ho esperaven [...] per al consell escolar agafen sempre als típics estudiants, als bons estudiants, [...] el classisme que hi ha ahí de... 'ay els bons estudiants, participeu, tal nosequé', però realment no volen que participen, vull dir, vols que ocupe eixe espai i punto [...] no els dones ferramentes per a que transformen res.

La conseqüència principal és la finalització de processos formatius en centres d'educació secundària amb àmplies capes de persones joves amb coneixements i habilitats participes poc desenvolupades, i amb experiències participatives limitades pel context educatiu, o pràcticament inexistent.

Àlvar:

Som gent que no està acostumada, però ja no dic a militar, ni a treballar en grup, ni... ni a compartir opinions, vull dir, nosaltres hem tingut molts problemes en assemblees, pues clar, gent que... la primera de canvi que ve, i a lo millor, respecta els torns de paraula, però després es passa vint minuts per a dir una cosa que dura dos minuts [...] no és gent que haja militat en altres puestos, aleshores, és súper difícil per a ells, poquet a poquet, anar clavant-se.

Robert:

Crec que és com una conseqüència [...] de l'ensenyança que ens han donat [...] Jo tinc a vint amics o a vint amigues, i hi ha quatre o tres [...] que són els, els alternativos, no? i tots els demés pues [...] acaben sent normals. [...] I és com... no sé... 'no quiero saber nada'... no sé [...] és un poc pel que hem rebut m'imagino. Si són aixina, és perquè [...] no entenen que igual hi ha un problema, o que ells tenen [...] la responsabilitat d'aportar cap a eixe problema... i perquè no el tenen? no sé dir-te, igual és per... una sèrie de factors, de... una, l'educació, dos, el context dels seus pares.

Raquel:

La gent no s'acostuma a sentir parlar de participació [...] també hi ha molts prejudicis a qualsevol cosa que tinga a veure amb participació [...] s'associa a que és un sindicat d'estudiants i només anem a treballar per a fer huelgues i ja està... Que generalment es té eixa imatge moltes vegades negativa de la participació.

Montse:

Sense ser conscient [...] en l'escola de música en la que estava, feia moltes coses que se consideren participació, soles que jo no... o siga, jo me les agarrava com a una obligació de... de l'estar en la pròpia escola.

Aquestes realitats amplament viscudes per part de la joventut en els seus processos educatius, encara hui dia, contrasta amb el canvi de paradigma en el qual es troben, tot i que en fases inicials, els processos educatius de l'escola, que ja teoritzen des de fa temps sobre els beneficis directes i indirectes dels processos educatius en equip, com a eina per contribuir al caràcter de la societat democràtica (Blair & Woodward, 1968). (Rudduck & Flutter, 2007)

És clara la necessitat de donar veu a l'alumnat, com a via per a millorar els propis processos educatius, i com a via per afavorir coneixements, habilitats i valors de la vida col·lectiva. En concret, aquesta veu contribueix a desenvolupar les identitats de l'alumnat, dir el que pensen, i fer-se respectar davant el món i societat adultes (Rudduck & Flutter, 2007).

Àlvar:

I això, per una banda pues... també perquè no s'educa en la participació

Quan això passa, les experiències positives de l'alumnat es multipliquen i generen una consciència cap a la participació:

Raquel:

La direcció del centre, de veritat que vaig tindre moltíssima sort perquè ens va apoyar una muntonada, i va ficar tots els medis possibles perquè nosaltres poguérem donar xarrades en les aules, perquè poguérem donar tota la informació als estudiants per a que s'animaren i començaren a participar i... la veritat és que bé.

Una metodologia especialment interessant en aquest sentit és l'aprenentatge i servei, on es concreten projectes des dels centres educatius amb incidència social per respondre a necessitats reals de l'entorn social o natural, i desenvolupen accions útils vinculades a la recerca, planificació i actuació (Martín Garcia, 2012). (Blair & Woodward, 1968) Aquests tipus de projectes, que combinen l'aprenentatge amb tasques amb valor social en la comunitat, desenvolupen la dimensió ciutadana. Es tracta d'una metodologia que s'està incorporant a la dinàmica d'alguns centres educatius, però que encara té molt recorregut per davant.

Precisament aquesta metodologia beu de manera clara dels espais educatius de lleure, que és on tradicionalment, davant l'absència de treball directe en aspectes

col·lectius en l'escola, s'han desenvolupat aquests tipus de valors i actituds. Són, però, espais pels quals no passa la gran majoria de persones joves, limitant el seu abast, i que també han patit, tant les pròpies entitats de lleure educatiu com el suport públic a eixe treball amb joves, per una situació d'instabilitat i de poc reconeixement. Els programes d'aquest tipus han sigut greument retallats per part de les institucions en els darrers anys, i encara ara s'estan recuperant, tant aquells impulsats per les pròpies administracions públiques, com els que es vertebraven pel teixit associatiu juvenil i educatiu.

Impacte de la crisi en la participació de la joventut¹²:

	PODER	VOLER	SABER
Què implica	Dret a participar Estructures per participar	Motivació per participar	Capacitats Formació
PRECARIETAT JOVES Dependència econòmica, inestabilitat laboral, Dificultat projectes emancipatoris.	• Dependències econòmiques. • Pèrdua de control del temps.	• Individualisme • Apatia • Competitivitat	• Processos educatius basats en la productivitat, sense considerar la dimensió ciutadana.
PRECARIETAT POLÍTIQUES JOVENTUT Poc reconeixement, inestabilitat i retallades.	• Burocratització de la participació • Poc suport als espais i mecanismes de participació. • Retallades en els organismes i canals per a la participació juvenil.	• Institucions que no responen ni prioritzen els interessos i ritmes de la joventut. • Concepció adultocèntrica dels processos participatius	• Retallades i escàs suport al treball amb joves, teixit associatiu, processos educatius, d'acompanyament i apoderament.
Conseqüències	▪ Rebuig de les estructures de participació tradicionals. ▪ Participació menys institucionalitzada i comunitària, inestable, a curt termini.	▪ Participació vinculada a l'oci i la reproducció social, i també més reivindicativa. ▪ Cultura de l'immobilisme.	▪ Desconeixença dimensions socials participatives. ▪ Autoexclusió de dinàmiques col·lectives, ▪ Delegació de la presa de decisions.

¹² Elaboració pròpia

6. Conclusions i reflexions finals.

Ens trobem amb un conjunt de factors socioeconòmics i institucionals que estan generant un escenari de precarietat amb greus efectes en la joventut, com a grup d'edat social més feble i vulnerable (Soler Masó, Planas Lladó, & Feixa Pampols, 2013). Aquests factors, com hem observat, operen no només a nivell sociolaboral, sinó també a nivell vital. En paraules de Alonso Benito i Fernández Rodríguez (2008) ja no parlem de precarització de l'espai laboral, sinó d'una precarització de la vida.

Aquests factors, com hem analitzat, esdevenen una clara limitació a les capacitats transformadores de la joventut, ja que no compta amb les eines, coneixements i pràctica per a desenvolupar l'acció participativa, portant-la, de forma inevitable, a un qüestionament, a autoinculparse de la seua situació, autoexcloent-se dels assumptes i espais, i observant com a espectadors desinteressats en lloc d'assumir una postura crítica (Agudo, Martín, & Tovar, 2011).

Assistim, en conseqüència, a un aflujament dels vincles humans, provocat per eixa desmantellament creixent de les possibilitats i mecanismes que tenim per relacionar-nos i defensar-nos col·lectivament (Bauman, 2017), fet que ens condueix a l'individualisme i a preocupar-nos per la nostra immediatesa, deixant de banda els assumptes col·lectius, renunciant a la participació:

Parece que hemos dejado de tener el control como individuos, como grupo y como colectivo. Para empeorar aún más la situación, carecemos de las herramientas que puedan elevar la política hasta el lugar en el que ya se ha instalado el poder, algo que nos permitiría reconquistar y recobrar el control de las fuerzas que conforman nuestra condición compartida, y definir así nuestro abanico de posibilidades y los límites de nuestra libertad de elección; un control que en algún momento se nos ha escapado (o nos han arrebatado) de las manos. (Bauman, 2017)

A aquest fet es suma la manca de control del temps i incapacitat per organitzar la pròpia vida, i a un context social en el que cada vegada és més difícil gestionar l'excés d'informació que ens bombardeja, i a partir del qual hem de prendre decisions i adoptar postures. Una combinació que dona lloc, en paraules de Garcés

(2017), a un 'analfabetisme il·lustrat': al fet de delegar la nostra intel·ligència, és a dir, la nostra capacitat d'acció, quedant com observadores de l'esdevenir social.

La individualització de la vida, la renúncia a l'espai col·lectiu i la delegació de la nostra capacitat d'acció ciutadana, a més d'empobrir la vida comunitària, té importants conseqüències per a la pròpia democràcia.

La 'limitació' de drets de ciutadania (que tot i que es conserven intactes en el plànol formal, en la pràctica no es poden exercir completament) s'uneix a una pèrdua de respecte a la participació i un privatisme civil, que condueix a un aprimament de la democràcia i a una mercantilització de la política (Standing, 2013). El distanciament de la política i rebuig de les institucions és una clara senyal d'advertència, unida a l'atracció creixent pels populismes i pels missatges neofeixistes, amb una propensió a donar cabuda a veus extremistes o fanàtiques.

Aquesta crisi de legitimitat de les estructures de poder transita sobre una creixent pèrdua de control dels processos socials, en favor de poders globalitzats, impactant directament sobre la construcció d'identitats i la construcció de la pròpia ciutadania (Giménez Gual, 2003).

La resposta, en conseqüència, es troba en la generació, en allò local, de les condicions per exercir eixa ciutadania. Els drets de ciutadania, en paraules de Bauman (2017) estan lligats, tant els personals com els polítics, i només poden ser conquerits junts. La protecció de les persones i la seua seguretat són condicions indispensables perquè aquestes puguin lluitar amb eficàcia pel dret a la participació política.

La clau està, per tant, en garantir un context on les persones tinguen els recursos, els tempos i els espais perquè les condicions de ciutadania siguin possibles, on es pugui generar un procés d'apoderament de la ciutadania, amb especial èmfasi en la joventut com a etapa d'entrada a l'exercici ple dels drets col·lectius, generant

processos deliberatius que aprofundisquen vincles de reciprocitat, sociabilitat i solidaritat, afavorint al confiança i la connectivitat social (Cefaï, 2003).

Com hem analitzat, la precarietat de les persones joves, ocasionada pel marc social i econòmic del capitalisme neoliberal genera una sèrie de tensions a l'hora de participar en espais col·lectius; alhora, les polítiques públiques no acompanyen de manera suficient aquesta participació. Les propostes d'actuació possibles haurien d'anar encaminades a revertir les causes per les quals la participació juvenil està afectada, tant les socioeconòmiques com les institucionals. No obstant això, hem de partir del fet que qualsevol actuació que no supose un canvi absolut del paradigma capitalista de l'economia no anirà a l'arrel del problema, i que aquelles intervencions que no siguin estructurals i que tinguin una repercussió ampla sobre el marc social de ciutadania seran insuficients:

Es poco probable que la salvación provenga de un Estado político que no sea también, al mismo tiempo, un Estado social. Sin derechos sociales para todos, un gran número de personas encontrará que sus derechos políticos son inútiles y carentes de interés. Del mismo modo que los derechos políticos son indispensables para instaurar derechos sociales, también los derechos sociales son indispensables para mantener operativos los derechos políticos. Ambos derechos se necesitan para sobrevivir (Bauman, 2017).

Hem de parlar, en conseqüència, per intentar minimitzar l'impacte del sistema socioeconòmic mentres aquest siga el marc global de partida, tant de propostes estructurals, com de mesures paliatives en tant que eixes propostes estructurals no es desenvolupen; al mateix temps que ampliem considerablement l'acció de l'administració pel que fa a estructures i processos participatius, i pel que fa als sistemes educatius i formatius, competències on les institucions sí que tenen una ample marge de maniobra.

La clau es troba en aconseguir subjectes autònoms que puguen estar presents en l'esfera pública i reclamen el seu protagonisme en els processos sociopolítics, i això passa, en paraules de Benedicto i Moran (2003b) per aconseguir una joventut que estiga present, garantint eixa presència amb un entorn social i econòmic que

permeta l'accés i exercici dels seus drets; i una joventut que siga protagonista, que pugui intervenir activament i tinga la capacitat d'influir sobre el desenvolupament dels processos socials i polítics.

Si traslладem aquests dos principis a les causes de la limitació de la joventut per a participar segons els tres condicionants per a la participació (poder, voler i saber), se'n deriven possibles actuacions, tant estructurals com pal·liatives, per a potenciar la presència i el protagonisme de la joventut:

1. Referint-nos al 'poder', parlem de mesures per a fer possible que les persones joves poden participar. Si volem garantir que una gran part de la joventut que hui dia no participa pugui participar, això passa, en vista del que s'ha analitzat fins ara, per garantir que la joventut tinga els recursos econòmics per reduir les seues dependències, i garantir els tempos, els espais i les estructures per fer-ho.
 - a. Això passa, per una banda, per polítiques que assegurin els recursos econòmics de la joventut. Dues propostes interessants amb l'objectiu d'apoderar socioeconòmicament a la joventut i donar-li recursos per a poder triar lliurement l'itinerari vital són:
 - i. Un pla d'emancipació juvenil garantida, amb recursos per assegurar que les persones joves poden accedir a l'habitatge (habitatge públic, multiplicació ajudes al lloguer),
 - ii. Facilitar recursos econòmics per a garantir recursos bàsics, amb una extensió de rendes inclosió o ingressos mínims donant, a més d'una estabilitat econòmica, la capacitat de discernir entre oportunitats laborals decents i treball precari, obligant així a les empreses a revisar les condicions que ofereixen; tot
 - b. Per altra banda, la presència de la joventut en entorns participatius es pot facilitar generant un marc i entorns participatius accessibles. Cal, en eixe sentit:

- i. Una revisió i simplificació dels entorns de burocràcia que permeten l'exercici del dret d'associació,
 - ii. Una aposta estable i decidida, amb personal, per a donar suport i assessorament especialment a gent jove organitzada, amb una xarxa de professionals de joventut i unes instal·lacions juvenils que permeten el desenvolupament de projectes col·lectius, en els horaris i disponibilitats de les persones joves.
 - iii. El protagonisme de la joventut s'ha d'assegurar, garantint que, en les relacions amb l'administració, les seues decisions són tingudes en compte, i que fan ús dels recursos públics en igualtat de condicions que la rest de la societat.
 - iv. Cal desenvolupar l'article 48 de la Constitució amb una Llei Estatal de Participació Juvenil, que no només articule les mecanismes efectius perquè la joventut s'organitze i participe sectorialment, sinó que garantisca que la joventut estarà present en la totalitat d'infraestructures i dispositius institucionals de participació. Una 'quota jove' en tot òrgan, consell, administració o llista electoral, fot fer que, com a mínim, l'estructura democràtica institucional s'haja de repensar fent un lloc proporcional a les persones joves.
 - v. Cal, a més, fer definitivament el camí cap a la reducció de l'edat de vot fins als 16 anys, fent coincidir l'inici del dret de participació electoral amb l'inici d'altres drets i obligacions que comencen a eixa edat.
- c. Per últim, i de forma més general, s'han d'articular una sèrie de polítiques públiques (fonamentalment laborals i econòmiques) que tinguen com a finalitat repensar els usos dels temps, per a efectuar una diferenciació entre l'esfera productiva i la reproductiva; dues esferes hui dia fusionades, i que només permeten el desenvolupament professionals i personal d'un perfil de ciutadà (varó i adult) i que deixa enrere a les dones, a les persones majors, a les

persones amb diversitat funcional, i a les persones joves, com a subjectes menys estables productivament i que a més suporten les càrregues de la reproducció familiar i social.

2. Respecte a les motivacions o el 'voler' participar, s'ha de considerar que front a l'individualisme, apatia i competitivitat, les accions més efectives són les que passen per l'acompanyament i per la generació d'experiències positives envers la col·lectivitat. El marc d'actuació ací és clarament local, i s'ha de basar en:
 - a. Una localització i suport a joves amb idees i projectes, en la connexió d'eixes persones joves amb altres, i amb el recolzament a les iniciatives que desenvolupen. Aquest és el nucli fonamental del treball amb joves, i necessita d'una xarxa de professionals de joventut, amb una clara vessant educativa i social, forta i estable, amb condicions laborals dignes i territorialitzada.
 - b. El suport a les estructures de participació juvenil ja existents, així com l'acompanyament en els seus processos de reinvençió, i la cogestió de les infraestructures, equipaments, programes i projectes de joventut d'un municipi són actuacions que apropen la joventut organitzada i l'administració, fent que aquesta última siga percebuda com a propera, preocupada i involucrada.

3. Per últim, en la dimensió de les capacitats o del 'saber' participar, la clau està en els processos formatius i com s'aborda la dimensió col·lectiva en els mateixos.
 - a. Cal incorporar, de forma generalitzada, l'educació per a la participació com a contingut i com a metodologia d'aprenentatge, assegurant curricularment que aquesta té cabuda en l'horari lectiu, i proporcionant formació al professorat, i professionals externs als centres per al seu desenvolupament.
 - b. La connexió entre els serveis educatius i de joventut ha de ser la norma, tant a nivell de centre educatiu i local, com a nivell general, ja

que l'administració competent en joventut hauria de coordinar les accions educatives relacionades amb participació, així com els processos de transició dels centres educatius a espais de joventut o de l'Educació No Formal.

- c. La participació estudiantil, en aquest marc, ha de ser promoguda i recolzada, amb espais, recursos i temps de dedicació en la totalitat de centres educatius.
- d. Les metodologies d'aprenentatge vinculades a l'entorn social, com ara l'aprenentatge i servei, s'han estendre, fent que els centres educatius siguin totalment permeables al seu entorn, barri i municipi.

Aquest conjunt de mesures, que aborden la totalitat del procés vital i participatiu de la joventut, podrien esdevindre el full de ruta de qualsevol administració competent en matèria de joventut a nivell autonòmic o local, i de la totalitat d'un govern preocupat per la seua joventut i pel conjunt de la seua societat.

Evidentment, aquestes mesures requereixen d'un finançament, per a garantir els recursos d'emancipació, els equipaments, els professionals. Amb un increment del pressupost dedicat a polítiques pròpies de joventut fins a arribar a l'1% de tots els pressupostos públics (locals, autonòmics i estatals) per al desenvolupament de polítiques sectorials promogudes pels diferents departaments competents i coordinades per l'administració competent en joventut en cada cas, les actuacions anteriors poden ser perfectament viables.

Una política d'aquest tipus suposa canviar la mirada en molts sentits. Suposa deixar de veure a les persones joves com a 'adultes en potencia' en procés de transició, per a passar a veure-les com a ciutadanes de ple dret hui que necessiten poder exercir eixos drets; suposa deixar de concebir els espais de participació com a llocs per a persones 'preparades' i amb 'disponibilitat', per a passar a concebir-los com a llocs que han d'acollir, escoltar i considerar a totes les persones, especialment a aquelles que no poden ni volen estar; suposa deixar de pensar en les 'llibertats' dels

individus, per a començar a pensar en les llibertats col·lectives, eixes que només s'aconsegueixen de manera conjunta; suposa deixar de governar des dels despatxos i les taules de reunions, i començar a fer-ho des dels carrers i des de les cases; suposa deixar de veure l'educació com a procés productivista i tornar a veure-la com a via per a apoderar la ciutadania.

Suposa, en essència, canviar la mirada per a deixar de parlar de la joventut en futur, i començar a parlar de la joventut en present. El futur de la societat, de l'economia, de la pròpia democràcia, depèn del present, del 'ara', de la joventut.

7. Valoració, limitacions i línies d'investigació

Aquest treball tracta d'analitzar com la precarietat, com a factor que afecta a la vida de les persones joves i que influeix en les polítiques públiques, afecta a les condicions per a la participació juvenil. Al llarg del mateix es desplega un raonament sustentat en dades, referències bibliogràfiques i en testimonis de persones joves per concloure aquesta afectació existeix, que té conseqüències, i a més es despleguen propostes per a respondre a aquesta afectació. El treball, per tant, respon al seu objectiu i a la seua finalitat.

Les limitacions al mateix es troben, en primer lloc, en l'ample abast del camp d'estudi, la precarietat, així com el marc d'anàlisi, ja que la precarietat de la joventut s'analitza en termes i dades estatals, mentre que les polítiques públiques de joventut, en tant que són de competència autonòmica, s'analitzen exemplificant una administració autonòmica. Les conseqüències per a la participació es sustenten, en base a les dades anteriors, sobre referències bibliogràfiques diverses que, tot i que donen un relat prou coincident amb el que exposen les pròpies persones joves entrevistades, no són recents, sinó que es corresponen amb articles i assajos de més d'una dècada. Aquest fet ens dona dues informacions rellevants: s'ha escrit poc des d'aleshores per analitzar de forma íntegra la situació de la joventut, i la situació de la joventut ha canviat ben poc des d'aleshores; aspectes que ens poden donar una pista sobre la necessitat de continuar escrivint, analitzant i estudiant a la joventut. Una altra limitació es troba en el propòsit d'estructurar les conseqüències per a la participació en els tres condicionants de la participació (poder, voler, saber). Es tracta d'una agrupació de conseqüències que pretén simplificar l'anàlisi i la comprensió, però que delimita aspectes que poden ser aplicables a diversos condicionants. En aquest sentit, un aprofundiment d'aquesta classificació podria donar lloc a una millor estructura que no fora tan categòrica. Els discursos analitzats a partir de quatre persones joves entrevistades, tot i que proporcionen una informació prou interessant a la investigació, necessitarien d'una ampliació per a creuar-los amb més discursos juvenils; es tracta de discursos escorats cap a una determinada visió de la

participació, ja que qui parlen són persones joves implicades socialment i amb un bagatge i trajectòria que els permet articular eixos discursos. Per últim, les propostes d'actuacions sorgides de les conclusions del treball són, com el camp d'actuació del mateix, prou generals, tot i que pretenen generar algunes noves respostes.

Aquestes limitacions del treball donen lloc a diverses vies d'investigació per a continuar aprofundint en la relació entre precarietat i participació. La primera d'elles seria la d'ampliar el camp de la investigació de discursos juvenils, per conèixer relats de persones joves que parlen sobre les seues trajectòries vitals, quin lloc ocupa la participació en elles i com està condicionada. Aquesta investigació podria abastar tant a persones joves que participen (com s'ha fet al treball) com a persones que no participen, per conèixer els motius pels quals no s'impliquen en espais col·lectius. L'altra via d'investigació es podria centrar en les respostes, solucions i accions; per tal de concretar aquestes, es podrien analitzar bones pràctiques de les administracions públiques com de la societat civil organitzada, que fan un èmfasi en generar espais i mecanismes de participació amb una ampla resposta i protagonisme de les persones joves, per conèixer els elements diferencials de cada proposta que fa d'aquesta una solució interessant que funciona tot i les circumstàncies contextuais de les persones joves que hi participen.

8. Referències bibliogràfiques

- Agudo, Y., Martín, E., & Tovar, F. (diciembre / 2011). *Revista estudios de Juventud*(95).
- Alonso Benito, L. E., & Fernández Rodríguez, C. J. (2008). Jóvenes: precariedad laboral, precariedad de vida. *Gaceta Sindical: reflexión y debate*(10), 67-84.
- Bango, J. (1991). Participación juvenil e institucionalidad pública de juventud, al rescate de la diversidad. *Última Década*(10), 1-8.
- Bauman, Z. (2017). *Tiempos Líquidos. Vivir en una época de incertidumbre*. Barcelona: Tusquets Editores.
- Benedicto, J., & Morán, M. L. (2002). *La construcción de una ciudadanía activa entre los jóvenes*. Madrid: Instituto de la Juventud.
- Benedicto, J., & Morán, M. L. (2003a). *Aprendiendo a ser ciudadanos. Experiencias sociales y construcción de ciudadanía entre los jóvenes*. Madrid: Instituto de la Juventud.
- Benedicto, J., & Morán, M. L. (2003b). Los jóvenes, ¿ciudadanos en proyecto? A J. Benedicto, & M. L. Morán, *Aprendiendo a ser ciudadanos* (p. 39-64). Madrid: Instituto de la Juventud.
- Blair, M., & Woodward, R. G. (1968). *La enseñanza en equipo*. Madrid: Magisterio Español.
- Canal Rodríguez, P. (2014). Recensión: Informe de Juventud en España 2012. *Metamorfosis. Revista del Centro Reina Sofía sobre Adolescencia y Juventud*, 112-118.
- Cefai, D. (2003). Acción asociativa y ciudadanía común: ¿La sociedad civil como matriz de la res pública? A J. Benedicto, & M. L. Morán, *Aprendiendo a ser ciudadanos* (p. 91-115). Madrid: Instituto de la Juventud.
- Díaz García, V. J. (2015). La participación ciudadana posible en arquitectura y urbanismo. *Revista Diagonal*(40), 10-15.
- Francés García, F. J. (2008). El laberinto de la participación juvenil: estrategias de impliación ciudadana en la juventud. *OBETS*, 35-51.
- Garcés, M. (2017). *Nova il·lustració radical*. Barcelona: Anagrama.

- García Albacete, G. (2008). ¿Apatía política? Evolución de la implicación de la juventud española desde los años 80. *Revista Estudios de Juventud*(81), 133-158.
- García Albacete, G. (octubre / 2019). Política: producto del tiempo que les ha tocado vivir. *Sueños y pesadillas de la juventud en España*(25), 18-19.
- Giménez Gual, L. (2003). Las políticas de juventud: hacia unas políticas emancipatorias. A J. M. Benedicto, *Aprendiendo a ser ciudadanos* (p. 159-180). Madrid: Instituto de la Juventud.
- Grupo de investigación PSICOSOC. (diciembre / 2011). El sentido de la vida en los jóvenes: redes sociales, relaciones significativas y actividades de ocio. *Revista Estudios de juventud*(95), 59-72.
- Llamas Sánchez, F. (2003). Jóvenes, desarrollo sostenible y nueva gobernabilidad en lo local: apuntes para un debate. A J. Benedicto, & M. L. Morán, *Aprendiendo a ser ciudadanos* (p. 181-191).
- López Jiménez, Á. (2003). Cultura e indentidades juveniles modernas. Consciencia generacional de los jóvenes españoles. A J. Benedicto, & M. L. Morán, *Aprendiendo a ser ciudadanos* (p. 17-38). Madrid: Instituto de la Juventud.
- Luque, E. (2003). Cómo se forman ciudadanos: de la confianza a los saberes. A J. Benedicto, & M. L. Morán, *Aprendiendo a ser ciudadanos* (p. 65-89). Madrid: Instituto de la Juventud.
- Marrades, R., & Segovia, C. (2015). Y del proceso al plan. *Revista Diagonal*(40), 16-20.
- Martín Garcia, X. (2012). *Per a una pedagogia del servei. Treball per projectes i ApS*. Barcelona: Minyons Escoltes i Guies de Catalunya.
- Merino, L. (diciembre / 2011). Jóvenes en redes sociales: significados y prácticas de una sociabilidad digital. *Revista Estudios de Juventud*(95), 31-43.
- Olías, L. (octubre / 2019). Trabajo: los que solo conocen la precariedad laboral. *Sueños y pesadillas de la juventud en España*(25), 20-22.
- Pedró, F. (2003). ¿Dónde están las llaves? Investigación politológica y cambio pedagógico en la educación cívica. . A J. Benedicto, & M. L. Morán, *Aprendiendo a ser ciudadanos* (p. 235-257). Madrid: Instituto de la Juventud.

- Planas Lladó, A., Soler Masó, P., & Feixa Pàmpol, C. (2014). Juventud, políticas públicas y crisis en España ¿Triángulo mágico o triángulo de las Bermudas? *Revista Latinoamericana de Ciencias Sociales, Niñez y Juventud*, 12(2), 551-564.
- Rudduck, J., & Flutter, J. (2007). *Cómo mejorar tu centro escolar dando voz al alumnado*. Madrid: Morata.
- Sánchez Alonso, M. (2000). *La participación. Metodología y práctica*. Madrid: Editorial Popular.
- Santos Ortega, A., & Martín Martín, P. (2012). La juventud española en tiempos de crisis. Paro, vidas precarias y acción colectiva. *Sociología del trabajo*(75), 93-110.
- Soler Masó, P., Planas Lladó, A., & Feixa Pampols, C. (2013). Jóvenes y políticas de juventud en tiempos de crisis: El caso de España. A S. Torío López, O. García Pérez, J. V. Peña Calvo, & C. M. Fernández García, *La crisis social y el Estado del Bienestar: Las respuestas de la Pedagogía Social* (p. 347-353). Oviedo: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Oviedo.
- Standing, G. (2013). *El precariado. Una nueva clase social*. Barcelona: Pasado y Presente.
- Tonucci, F. (1979). *La Escuela como investigación*. Barcelona: Padua.
- Trueba, D. (2018). *La tiranía sin tiranos*. Barcelona: Anagrama.

ANNEXE: ENTREVISTES

ENTREVISTA 1

LLOC: Saló de casa de Robert, Benimaclet (València)

DATA: 25 de maig de 2020

HORA INICI: 19:30h

ENTREVISTADOR:

Ignacio Mora Guijarro

28 anys

Estudiant MIJS

ROBERT:

23 anys

E: Bueno, ja estem, ja estem ahí...començant. Res, al principi, o siga, les primeres preguntes són així més curtes. Són les típiques preguntes de... quin és el teu nom, quin és el teu gènere, quants anys tens, on vius.

R: M'anomene Craig Robert, visc ara en Benimaclet, tot i que m'he criat en la Safor, en Beniarjó, tinc 23 anys, vaig acabar d'estudiar un grau en disseny gràfic justament fa un any, aquesta setmana farà un any justetament, eh... i no res, i no tinc ninguna intenció de seguir estudiant, perquè no, no tinc prou energia, hahaha... i ara tinc ganes de trobar feina, eh.... he pres la decisió de que no vull dedicar-me al que he estudiat, i estic invertint molt, molt de molt de temps en intentar aclarir un poc les idees i.... i saber a què dedicar-me.

E: Vale, ara parlarem un poc de la formació i tot això. Has dit que vius ací a Benimaclet, però que vivies en la Safor. En quins llocs has viscut al llarg de la teua vida i com has anat canviant de... de lloc?

R: Vaig néixer a Londres, en casa, en el centre de Londres, i els meus pares van decidir mudar-se, justetament, a Beniarjó, a la Safor, el 9 de gener de 2003, i des d'aleshores he viscut allí, a excepció de quan vaig començar a estudiar ací en València, el grau, que vaig viure el primer any en Ciutat Vella, al carrer Maldonado, el segon any den Patraix, en el carrer Carcaixent, en el tercer any en Benimaclet, al carrer..... ací a dos carrers, l'any passat també a Benimaclet, a l'avinguda Valladolid, i enguany també a Benimaclet, en el carrer Rafael Tramoyers.

E: Molt bé... i estos pisos en els que has estat fora, diguem, de la llar familiar, eren pisos que... pagaves tu, o siga, treballant d'alguna manera en algun lloc?

R: Durant la carrera me'ls pagaven els meus pares, i eixe era com el 'tracte' que tenia amb els meus pares, que en el moment que acabara d'estudiar ja em tenia que buscar la vida, que és el que estic fent ara.

E: I ara estàs buscant... això. Vale. Eh, a veure, has comentat que has estudiat disseny gràfic, i que has decidit que no vols treballar del que has estudiat. Per què?

R: Per què?

E: Sí

R: A veure, pues, per moltes coses. Eh... estic pensant en quan, més que en per què... però no sabia dir-te.

E: És a dir, t'has anant adonant de coses que t'han fet arribar a eixa decisió, no?

R: No sé, jo crec que si vols comencem pel per què vaig començar a estudiar...

E: Clar.

R: I així segurament arribarem antes a la resposta. A veure. Jo vaig acabar d'estudiar batxillerat científic, i com vaig traure matrícula, vaig tindre l'opció de matricular-me en dos carreres... és a dir, no pagava la matrícula.

E: Sí, el primer any...a mi em va passar també.

R: Clar, i em vaig matricular en geografia i medi ambient, en la Universitat de València, perquè la meua passió són les muntanyes, els rius, la natura, la fotografia, els núvols, la meteorologia, la física i tal. I alhora també em vaig matricular en l'escola d'art i disseny, que ni la coneixia, la vaig conèixer uns mesos abans de tot el que és el rotllo del selectiu, gràcies a un amic que havia estudiat fotografia allí. Jo ni sabia que es podia estudiar. Aleshores, una de les meues passions és la fotografia, ara no tant però aleshores sí, sí, sí que ho era més, i jo tenia quasi clar que anava a estudiar fotografia... com era molt ignorant.. és a dir, ara sóc ignorant, però abans era més ignorant, però com no havia eixit del poble, no havia llegit llibres, no tenia internet i tal, pues... no sabia molt. I... el que em contava el meu amic sobre el grau de fotografia em pareixia un poc... com si no es prenguera en serio, que sempre estaven de festa i tal.. i no sé si això va ser el motiu pel qual em vaig decidir a no estudiar fotografia en esta escola, o siga, un motiu super a l'atzar i super subjectiu, però per a mi en aquell aleshores era l'única informació que tenia, i pues, va ser prou per a decidir el meu futur vital, haha. Vaig considerar estudiar audiovisuals, que es podia estudiar en Gandia, i sent 100% realista eh... el fet de que estiguera en Gandia era més influència que, que fóra algo que m'agradara o no, hahaha, imagina't com estava. Em... audiovisuals. També volia estudiar meteorologia, que es podia fer per física, de fet ací vaig vindre quan fan la xarrada esta...

E: Ajam.

R: De presentació. Vaig anar a la de física. La de física era molt xunga, és molt xunga encara, però me van dir que si només volia ser meteoròleg no feia falta que fera física, podia fer geografia, i arribaves a lo mateix, perquè eren unes oposicions. I això és el que vaig fer, efectivament. No sé si... era perquè volia ser meteoròleg, no sé... Si vols puc entrar en matisos. Per què volia ser meteoròleg? No tinc... jo no conec res de la meteorologia, però m'agrada molt veure els núvols. Però una cosa que vaig descobrir l'any passat eh... explica tot açò.

E: D'alguna manera estaves triant pensant ja en una feina específica?

R: En la feina. Això sí que ho tenia clar. Osea, era, era... un poquet tontet, hehe, però sí que tenia clar que la carrera no era una carrera, perquè tenia amics que em deien 'però has mirat les assignatures?', i era en plan 'no tío, que més donen les assignatures, si vaig a dedicar-me a això...', i ja ara m'he donat compte que no tens perquè dedicar-te tota la vida a lo mateix ni t'ha de condicionar la carrera ni res... Aleshores, també vaig mirar la carrera de geomàtica, que es fa ací, a la UPV, i... sempre està tot lligat a lo mateix, perquè tot el que és terra, estar a l'aire lliure i tal, pues em cridava molt l'atenció. També vaig mirar la carrera de, pues lo típic, de belles arts i tal... eh... vaig anar a veure la de forestals també en una, en una presentació... lo mateix, muntanya, estar a la muntanya, a l'aire lliure... eh... no vaig estudiar això per influències, de molta gent, per exemple, el meu germà me diu 'eixa carrera és massa fàcil per a tu', i en aquell aleshores era prou per a que jo no la triara, però sí... no sé si serveix d'algo, però vaig a dir-ho... em... tenia com, molt molt poca informació... sobre les carreres. En plan, no sols sobre això, sinó sobre... o siga si... si has viscut tota la teua vida en una ciutat de 300 habitants i vens a viure a València, la carrera és com lo últim que t'importa. Simplement el fet de viure a soles, cuinar a soles, gestionar-te les emocions, els problemes, les alegries a soles... eh... és, és un repte. O sea, per a mi, els canvis són molt difícils, o sea, no, no difícils, però tarde molt en adaptar-me. I el fet d'adaptar-me al canvi et suposa un obstacle molt més complex que fer una carrera o fer un treball. Eh, crec que ja t'he dit més o menys les carreres... eh... no vaig valorar en ningun moment anar-me'n a un altre lloc, perquè tinc, estic molt adherit a la meua terra... eh... aleshores es van quedar eixes dos, geografia, que vaig començar les dos, geografia i la de disseny gràfic. Vaig...

E: Vas començar les dos alhora?

R: Sí. I feia: geografia pel matí en la UV, en Blasco Ibañez, i l'altra per la vesprada. Osea que anava correguent a casa, dinava super ràpid i començava. I vaig conuiu en les dos durant dos setmanes. I, òbviament la idea era triar una... crec que no haguera segut... bueno, igual si haguera segut viable fer les dos. Ara sí que podria... ara sí que podria haver fet les dos alhora, eh... en aquell aleshores vaig decidir triar una. Vaig triar disseny gràfic, i recorde per què. Per una decisió prou, també, subjectiva... molt poc racional, molt poc objectiva. Em... hehe... d'una classe de disseny va eixir una cosa super aleatòria, que era simplement 'ara vos junteu per a un exercici', era l'assignatura més avorrida de tota la carrera, una d'estes de teoria, i van dir 'ara s'apropen per grups, feu grups, i feu idees i tal', i a mi veure eixe rotllo de, 'hòsties, això mola, això... que la gent siga creativa, conèixer a gent'.. vaig dir 'això mola més que geografia. I, només portava dos setmanes, és a dir... o sea... amb la poca informació que tenia, i no sé si és que no la tenia per culpa meua o per culpa de que ningú la té... nose, no tinc ni idea... acabes decidint coses que són molt importants, perquè te vas a dedicar a això, a curt plaç almenys, i... i no ho tries tú en realitat. Sí que ho tries tu, però no saps pensar amb eixa edat. Jo ara sé... jo ara fa 3 anys no sabia pensar, i ara ja... ahir vaig canviar la meua dieta per segona vegada en la meua vida, o siga que... Ara ja tinc més, un poc més clar les coses. Aleshores eh... perquè em vaig deixar la de geografia, dons perquè havia de deixar alguna de les dos, i vaig tindre una baralla amb un individu, com... eh... hehe... te la conte, no per açò, però perquè ho sàpigues.

E: Vale, vale.

R: Jo tenia d'estat de whatsapp un vers d'Estellés, perquè sempre tinc coses d'Estellés pel món perquè és com... una... un... bueno perquè m'agrada molt. I... i me va dir en plan... me va dir... un dia, ahí super solt, me va dir 'això que tens de qui és' i li dic 'això és d'Estellés, segur, tot lo que tinc és d'Estellés', i me va dir 'ui, això en la meua, en el meu grup nosequé, això està molt mal vist' i jo dic 'què?' i me va contar que venia d'una família blavera i tal... hehe... i a partir d'ahí li vaig començar a caure mal... i d'alguna forma vaig fugir també d'això... Osea que.. hehe... vaig fugir de la meua passió per no voler creuar-me en un tio... que era un blaverer damunt. I que sabia ben poc, era molt ignorant. Eh... aleshores, vaig seguir per la de disseny gràfic que... ja te dic.

E: Que en cas de disseny gràfic, potser no tenies tan clar l'horitzó laboral com en l'altra?

R: Clar perquè... no, no, el penses... o siga clar ara, ara, si has viscut a la ciutat saps un poc a qué pots aspirar, a qué no.. o siga jo pense que pots aspirar a tot, i després està el tema de l'èxit, que és traure la clau de l'èxit, però jo insistisc, els dos o tres anys de carrera, no tens visió de res, no saps res, no saps ni on vius, no no saps ni... osea estàs cego, estàs molt cego, i després ja comences a llegir llibres, a veure coses, a tindre personalitat, a tindre amistats i vas desenvolupant-te com a persona, crec jo. Si no haguera vingut a València igual no m'haguera desenvolupat de ninguna forma... jo conec a gent del poble que... i no dic que siga feliç o infeliç, simplement que... pues que no, no es desenvolupa, no necessita fer-ho, o no sé.

E: Quan vas arribar, vivies a soles, en els pisos?

R: No, no. Vivia amb un amic del poble i un amic que era... company de, de, del meu amic de pis que portava ja un any ací, estudiant. I res, jo crec que en ningú moment me vaig plantejar deixar-me la carrera, però perquè és igual ni... igual que ara dedique quatre hores al dia a pensar... analitzar el meu entorn i a mi mateix, aleshores jo crec que anaves fent i ja està, en plan 'entrega? entrega', o, 'estiu? estiu, al poble tres mesos', saps? que no et preguntaves les coses. I aleshores jo anava seguint.... També he arribat a la conclusió de que, al ser una cosa nova, eh... t'anaven donat com ferramentes per a poder crear... osea, per exemple jo no havia tingut un ordinador mai i això ja és un fet de poder accedir a certes coses com Youtube, i poder escriure coses i emmagatzemar-te-les, o el fet de tindre Photoshop, Illustrator doncs et permet crear, donar... te dona ferramentes i com t'ensenyen a usar-les, doncs dius 'hostia', i t'entretens, no? I ara això a mi ja no me motiva, osea el simple fet de tindre accés a una ferramenta no me motiva. Jo anava seguint, vale? la carrera, doncs el que em deien, i... supose que no em va desagradar tant, ni me va agradar tant, en ningú moment, osea no estava ni flipant en colors, ni estava també trist perquè no m'agradara. A partir de tercer sí que va començar a... sí, jo diria a partir de tercer, supose que a donar-te compte, a entendre coses i a dir 'esto no molava tanto', no? hi han coses que no molen tant, eh... i em vaig començar a estressar molt... jo crec que en primer no em vaig estressar ni una sola vegada, i me quedava fins a les sis fent treballs, perquè m'ho passava bé, i això no m'ha tornat a

passar. Igual simplement és de... de repetir tant, tant les coses. L'altre dia vaig descobrir eh... un concepte que es diu 'las personas escáner', o... multidiscipli..., no sé, multinosequé, que són gent que... estan com cinc anys fent les coses en profunditat, en una utilitat concreta i després [xasqueig de dits], diuen 'ja, ja està, prou, vull canviar'... no sé, igual... igual m'ha passat això, no tinc ni idea.... Eh... i no res, vaig seguir, en tercer recorde que ja no m'agradava tant... igual era perquè el pla d'educació era un abús... era massa, massa feina... molts caps de setmana estancat, i ja no... me molava... l'any passat em... fatal... osea, fatal no, a veure... fatal tampoc cal dir fatal, però no bé, però no sé si era per l'educació o per jo, que estava canviant, no tinc ni idea. I ja me costava molt fer les coses, osea, moltíssim, osea lo que ara... ara mateix, ara estic bé i et puc, et puc fer, et puc dissenyar algo ràpid, però l'any passat vaig tindre, en alguns moments molt concrets, moments... moments de bloqueig que, que dic 'hòstia, açò no sé perquè no estic sabent-ho fer' en plan... i que estava com, com fatigat, no sé. I no res. I l'any passat vaig acabar, vaig... la missió era acabar, això sí, no, no, no em plantejava... o siga, preferia morir-me abans que no acabar-la, osea, no era una opció quedar-me un any més. I, sí... i molt de asco, osea, els professors també eren molt roïns, no tenien experiència... i no ajudava. No sé, la carrera era un... ha sigut un...

E: Has anat cap a baix?

R: Sí, sí. Totalment. Eh... i no res. I, et conte la situació actual?

E: Sí, o siga... acabes la carrera, i eixe moment, supose que comences a... a buscar feina, d'alguna manera?

R: Sí, quan vaig acabar... a veure... jo tinc... molts dels meus amics han començat a estudiar màsters, osea, tenien clar que anaven a fer màsters, o que anaven a fer nosequé... I jo com estava cremat i estava fatigat no podia, osea, no... a més que per a mi fer un màster era per a profunditzar en algo que no tenia segur que volia seguir, aleshores el que vaig fer era... es que, es que falta una peça molt important de puzzle, ara te la dic... falta, una cosa molt important... eh, tenia com molts apunts perquè sóc un persona molt... reflexiva es pot dir? Pues que, anava prenent molts apunts, i... tot això ho bolcava a un Indesign... bolcava, bolcava... i doncs això, un Indesign de 50.000 fulles, que intentava de vegada en quan eh... organitzar, per temàtiques i per conceptes, però era impossible perquè era infinit, i a més tinc un... tenia un problema que era que.. eh, no fixava la informació, osea que, igual m'apuntava una cosa que era súper important per a mi, i al següent apuntava 'el color groc quan està al costat del color verd a nosequé', i això és, és una xorrada... i estava ple de xorrades, i... i tenia que netejar-les. Eh... i no res, i quan vaig acabar la carrera vaig tornar al poble, sobretot perquè com el pis... pues no podia seguir, no podia pagar-me-lo perquè no tenia feina, vaig tornar al poble, i vaig fer, vaig enviar dos o tres... em vaig fer un portfolio, i el vaig enviar a dos o tres... osea a curt plaç, trobar feina, i seguir tenint el mateixos [*inintel·ligible*], però a curt plaç trobar feina. Eh, vaig fer el portfolio, el vaig enviar, vaig fer unes quantes entrevistes, eh... i vaig... no, només vaig enviar el portfolio a quatre o cinc estudis que per a mi eren els que m'agradaven... error! Ara no tinc feina i puc enviar-ne 300 en una setmana, no sé... encara no sé... o siga mira si he canviat, que fa un any, en aquesta situació... només vaig enviar quatre correus pensant que trobaria feina, només quatre correus, ara mateix, sincerament... no sabia explicar-te en qué collons estava pensant, osea no sé com esperava trobar feina diguent-li-ho a quatre persones... Pero bueno! No sé... no sé com estava en el cap... Eh sí, vaig tornar al poble, eh... treballant amb mon pare, fent cosetes, sobre tot organitzant tota eixa informació que era... que és com un diari, i vaig anar organitzant, organitzant, organitzant... era molt feliç quan vaig acabar perquè estava en el poble, i anava amb la bici i tal... Per sort me va eixir prou de feina, em vaig tindre que donar de... d'alta d'autònom, em va eixir un projecte de cartelleria de... per mitjà de l'Escola, i per l'Ajuntament de València, en funció de qui treia millors notes del TFG... me va eixir de Crearqció fer la senyalització de les rutes saludables, que era una feina molt tocha, d'ací una amiga de Benimaclet me va demanar que l'ajudara a fer molta feina, i... i el quart projecte, que no sé ni el que era, però si, estava com entretingut com 2 o 3 mesos, perquè tenia molta feina... eh, i res, organitzant... té sentit que te conte, en plan, ara, que pensava a nivell d'objectius vitals? o se'n va un poc?

E: Sí.

R: Sí? Vale, aleshores, eh... Me vaig posar... escrivint vaig dir 'vale, objectiu', i vaig pensar 'vale, quin és el millor estudi de València', doncs dic 'este', i vaig dir... i vaig parar i vaig dir 'vale, però jo si estic treballant ahí no... osea no sóc feliç', però es que ni treballant ahí ni treballant en el millor estudi del món. I dic, si no sóc feliç aixina, que,

que collons passa? I ja vaig començar a di 'hóstia, pues igual això no...' sí la meua motivació no, no.... sí estic treballant... i tal, i... eh... estic intentant pensar...

E: Quines coses no et motivaven?

R: De treballar?

E: Sí

R: A veure, la primera és estar tancat tot el dia en... en un, en un lloc tancat, o siga estar davant d'un ordinador... a més...

E: Quan dius tot el dia, que vols dir? Número de hores?

R: O siga, no, vull dir, la jornada, estar una jornada normal. Huit hores, m'imagina, més o menys.

E: Vale, per què és el temps que dedicaves quan estaves fent feina?

R: No! Quan feia feina dedicava 23 hores, hehehe... No, li dedicava.. o siga, durant la carrera moltes vegades era en plan... te despertaves a les set, eixies de classe a les 14, i de 15 a 21 treballaves amb l'ordinador, i jo me deia a mi mateix 'no passa res, quan treballo d'això no m'hi dedicaré la meitat del dia', i... hui he entrat a les 9, i he eixit a les 19, cobrant 1,67€ l'hora. Vale? hehe, osea que no, osea que, acabes treballant prou, d'hores.

E: I diries que les condicions que tens ara mateix en la feina que estàs fent són condicions que s'han vingut repetint en les feines anteriors que has tingut durant l'any? O han sigut diferents, segons on estaves en cada moment?

R: A veure, en les pràctiques d'empresa em vaig donar compte... en... bueno, no, espera no t'he dit... En setembre em van cridar per a treballar en una empresa, perquè vaig veure que varen... buscaven algú i vaig enviar, em van tractar com el cul, inclús abans de seleccionar-me, perquè em van dir 'ja començaràs, ja començaràs'... i finalment no vaig entrar fins al dia 7 de gener, o siga que van estar quatre mesos vacil·lant-me... i quan vaig començar, eh... prou bé, però me van tirar després de cinc setmanes, amb el que això implica, en plan, jo tinc que vindre a València, trobar-me pis... i després, pues te quedes en el 'marrón'... Eh, què vaig aprendre d'eixes dos experiències laborals... Però no sé, no sé si són extrapolables a tots els estudis... vale? Per exemple, Crearqció m'ha tractat sempre súper súper bé, osea, millor que bé, però en canvi els estudis de València, als quals els tinc zero.. o siga no els tinc cap respecte, la veritat... eh, sí que m'he donat compte que és molt de... són molt frikis amb els diners, osea, en plan, tot el que puga ser becari, becari, becari, becari... i quan menys puga pagar-te i més hores pugues fer tu, millor. I açò, tot, sí, en tot, puff. Fatal. I després és molt graciós perquè tens a gent que va donant lliçons per ahí de vida, en plan de 'València debe ser la capital mundial del diseño' i ni tan sols són capaços de contestar-te un correu o de respondre't un correu.. i estic intentant... l'altre dia em vaig donar compte d'això... a mi m'agrada el disseny encara, no tant com per a dedicar-me a això, però m'agrada... eh, però estic intentant que... que a una cosa que a mi m'agrada que no estiga condicionada, però les condicions laborals o... perquè en el mateix entorn que el meu hi ha certes persones que fan les coses mal... no a nivell de disseny, sinó a nivell de pràctica de la professió... perquè ara mateix si tinc que fer-ho en funció d'eixa gent, els tinc molt de asco, molt de... osea, però per raons objectives, osea, són gent que dius, no, és que... pff... van per ahí dient que 'no vendas tu diseño' i després són els primers que et contracten sense pagar-te, saps? O siga, què m'estàs contant... Les condicions fatal, en general. Entenc que totes les disciplines artístiques és semblant, perquè tinc un germà que és arquitecte, i alguns amics músics i tal... i entenc que estan com molt poc valorat.

E: Vale... i a veure, més coses. Vale, estàvem comentant aspectes que no te motivaven del... això.

R: Sí

E: I hem començat parlant un poc del... del estar molt de temps dedicat, hem parlat també de les condicions laborals, no sé si... alguna coseta més.

R: Sí, sí. A veure, que és el que no m'agrada, no? De la professió? Vale. Eh... esta te la puc contestar si vols... vols que te la llija? és que la tinc ja...

E: Tú dis-me el que et ve al cap.

R: Vale. Doncs t'ho dic. Jo li tinc molt de respecte a la vida, perquè per a mi és un regal el fet d'estar viu, i... i molta gent no té eixe regal, eh... molta gent no naix amb el 100% de la salut, eh... i a més que he tingut la sort de nàixer en un 5% del món on... on tenim un plat d menjar cada dia, un lloc on dormir, i tal. Dit això, jo crec que, n'hi ha que viure ple i morir buit, vale? N'hi ha que viure amb passió cada dia com si fóra l'últim dia de la teua vida. Aleshores... jo m'estic donant compte de que... osea el disseny està bé, però que a mi no m'acaba de plenar a nivell de... no sé si és fisiològic, o a nivell conceptual, o a nivell no sé, no sé... Per què? Doncs té una explicació objectiva, vale? Eh... Estic pensant [*inintel·ligible*]... A veure... igual és un poc, la repetició... també n'hi ha una part, saps que? que esta mola... de frustració, vale? Que és que el procés creatiu... de fet jo el 26 de desembre abans d'anar-me de vacances a Alacant un cap de setmana, vaig, vaig plorar mogolló perquè no m'havien seleccionat en un projecte, que era una cosa que no m'havia passat mai... I era que eh... dons això, que el procés creatiu no és tan... com aquell que fabrica sabates, que sap que ha de fer un procés, ha d'invertir temps i té producte, sinó que tu igual li pots dedicar dos setmanes, i t'ix, o li pots dedicar dos mesos i segueix sense eixir-te, perquè depèn de... osea, sí, sí que depèn de tu, però clar no sempre ix, en plan, tu me dius 'vull un logotip de nosequé'... si me dius, si demanes un... depèn, si em demanes un... un folleto, no, no perquè no tinc que buscar eixa... eixa solució intel·ligent, però si, si... a mi m'agrada fer les coses molt bé, eh... si busques eh... fer les coses molt bé, i no trobes una forma de fer-les bé, et frustres. I a mi m'està passant açò, que m'estic frustrant molt. Suppose que perquè... cada dia sé més de disseny, perquè estic... cada dia veig més disseny i llig més sobre disseny, aleshores sé el que està bé i el que està mal, i és com un poc de... al ser menys ignorant, el que antes em valia, ara no em val, no? osea... Jo ara mire els dissenys que feia en primer i dic 'hòstia, com feia això?' o siga, jo no... jo no eixiria al carrer diguent que això jo haguera fet jo.

E: O siga, que has anant fent com un procés d'aprenentatge?

R: Sí, sí. Això és aixina. Sí, sí.

E: I és una frustració lligada a... exclusivament a això? O creus que hi ha altres factors externs?

R: Com, per exemple?

E: Com per exemple... els resultats del teu treball cap als altres, o... algun tipus de exigència en els llocs on has anant desenvolupant la professió...

R: Sí... sí, sí, Això... sí. Però això no és... això segurament, després de... els llibres que he llegit en les últimes dues setmanes, crec que ja no ho tindrè en compte. És a dir... és cert que influeix, tot i que no deuria... perquè la felicitat de uno només depèn de sí mateix.

E: Sí, vull dir, si a tu no t'influeix, no...

R: Clar, però... òbviament... Sí que m'influeix, però m'influeix més a mi, perquè encara que fóra un logotip que no vegea ningú... jo... al final del dia jo sé si està... si està bé o si està mal, vale? Però segur que influeix, perquè jo tinc Instagram i al meu Instagram pues... ens coneguem... jo no sé si vaig a pujar algo que està mal... Sí, sí que me... me... m'influeix el que pensa l'altra gent. Tot i que ara això vaig a corregir-ho, perquè ara... ara he après que la meua... budisme... la intel·ligència... ara he après... fa dues setmanes no ho sabia... que la meua felicitat depèn íntegrament de mi. És que antes no ho sabia, però ara tinc l'explicació científica del perquè.

E: hehe.

R: Vale, vaig a explicar-te la raó principal, vale?

E: Vale.

R: El 5 de febrer de 2019, l'any passat, vaig anar a la Vall de Gallinera en bici, a Benirrama, i vam tornar per Pego, i tinc unes fotos super guais dels nuvols. I... per la vesprada, me vaig posar a buscar en el mòbil... això només ho saps tu, no li ho he contat als meus pares, hehehe. Em vaig posar a buscar en el mòbil coses com... doncs un poc, saber què em passava, i què em passava per allò de les notes... 'és que estic tot el dia fent fotos i escrivint aquestes xorrades de núvols i de colors'... I buscant i buscant, eh... vaig buscar 'sensibilidad a la luz', perquè, perquè a mi m'influeix molt, si fa dia núvol o si fa dia sol, per... encara que jo intente posar-me positiu o negatiu, eh... sempre m'afecta molt, molt. I si hi ha molta llum o poca llum, també m'afecta moltíssim. I crec que és algo... que, que és extern a mi, que no depèn de mi... o siga que a nivell físic em passava algo. I vaig trobar un, una cosa que es deia 'las personas altamente sensibles', 'las personas altamente sensibles', i des d'aleshores he estat llegint sobre això. I resulta que és una... un caràcter de la personalitat, no és un trauma ni és una malaltia, simplement és un caràcter de la personalitat... que... quan naixes... que significa que tens un sistema nerviós, eh... molt més sensible, deu vegades més sensible que la gent que no el té, i hi ha quatre característiques principals, una és la pro... profunditat... ay... eh... pensament... joder... pensamiento en profundidad... osea jo quan vaig llegir els quatre vaig dir 'hòstia', jo sé, ja sé, ja entenc tot. Procesamiento de información en profundidad, sensibilidad a nosequé, sutileza por los detalles, osea tot, tot el que jo tenia, ho vaig llegir en quatre i vaig dir 'hòstia, guai', ja sé, ja sé el que tinc. I... li ho vaig enviar a un amic i li vaig dir 'mira això', i després posava, eh, lo que t'agradava, "t'agrada la..." era la...nosequé, "t'agrada la natura" i dic "joer", i jo sempre li tenia cert, certa distància a eixes coses, perquè jo sempre tenia una visió del... igual per una masculinitat que m'havien construït des de fora... de dir "tot lo que és autoayuda i tot això és... parides", quan porte un mes llegint i igual he llegit... 15 llibres d'autoayuda. Eh... i això explica, a nivell objectiu, perquè no m'agrada estar davant d'una pantalla durant tant de temps. I és que, jo per a estar bé, osea jo per exemple, jo al mòbil tinc música de motivació i de... d'esdeveniments esportius, i la... i la música que escolte no és com... no és una música normal, no és... no és una cançó de tenda de roba, hehe, és una cançó que...eh profunda, o bé rock a tope, o bé profunditat a nivell música clàssica, però no és una música de tenda de roba, perquè això se t'oblida...això, eixa, estàs escoltant música de roba durant 5 minuts i se t'oblida... açò... haha... esto que estava diciendo és a nivell d'estímul vale? Aleshores, jo per a estar feliç, eh... he de tindre els nivells d'estímuls un poquet més als que la gent que no és altament sensible. Per això, els dies núvol no tinc ningun problema en estar 8 hores davant d'un ordinador, perquè com no m'està molestant la llum de fora ni m'està dient que isca a pujar muntanyes, estic... puc estar tot el dia, perquè els estímuls que no estic rebent de fora, els estic buscant ací, i per això em pose música. És a dir, quan vaig a la muntanya i fa sol, no em fa falta escolar música perquè ja tinc prou d'estímuls [inintel·ligible]. Eh... et puc posar mil exemples d'això, és... és súper interessant lo dels estímuls. Eh... i lo de la... lo de la informació en profunditat, també explica... per exemple, teoria psicologia del color... jo agafe un tema com, m'està passant ara, m'està passant amb... amb la salut, amb... Si agafe un tema que m'agrada, igual puc dedicar-li... igual, li dic que no a eixir amb els amics perquè vull entendre al 100%, de forma integral eixa informació o eixe concepte. I ara m'està passant amb... amb la dieta, amb el veganismo, amb la intel·ligència emocional, amb la gestió de les emocions, amb tot el que estic llegint, osea, estic fent-me molt, molt friki. Que, està bé perquè és interessant, perquè pots fer una aportació i pots desenvolupar certes coses, però d'altra forma també és eh... és un poc improductiu perquè, li dius que no a altres coses... és un poc com una adicció, li dius que no a altres coses i perds molt molt de temps. Per exemple, jo en la carrera vaig perdre una burrada de caps de caps de setmana llegint llibres sobre teoria i psicologia del color, que no et serveixen per a res, simplement és per curiositat. No serveixen per a res. I eixa informació jo després acabe barrant-la, això és lo trist, que dos anys després acabe barrant-la. Però em passa en tot.

E: Bueno, però se te queda, no?

R: Sí.

E: Al final, en la ment, això s'emmagatzema d'alguna manera, no?

R: D'alguna forma sí

E: I saviesa

R: Tinc apuntat ahí una nota... ací... Bo tu ja has vist. Tinc una nota que diu, les normes que tinc són: primer bolque la informació als margens, abans de clavar-la dins, perquè sinó has de rellegir tota la info abans de clavar-la, i... i rellegir la info te costa molt de temps. T'has d'invertir molt de temps. Aleshores ho deixo fora, i quan tinc un rato, el dissabte o el diumenge, la volque. I aixina està organitzada. I l'altra és eixa.. la de... donar compte quan estàs llegint sobre... llegint algo, perquè igual no et serveix. Mi vida. I eso, aleshores... això, això ho vaig descobrir fa poc. I com fa relativament tan poc, ara el que estic fent és intentant pues.... Llegir més sobre això i... i idear possibles feines a les que dedicar-me que complisquen eixos requisits perquè són les que em fan més, més fàcil... més feliç, perdó. Eh... i sí, estar da... ah, sí no ho tinguera, després de llegir el que he llegit, sobre la vida, i per lo del respecte que li tinc a la vida, crec que també m'haguera... m'acabaria deixant la professió, de dissenyador, perquè... considere que... estar donant una part de tot el dia tampoc és fer-li ningun favor a la vida, en plan... a més que no estic fent ninguna aportació, estic fent logotips per a empreses, osea. A més que, ara tinc el físic per a pujar muntanyes i per creuar el món, i... d'ací a quaranta anys ja no ho tindrè, igual em faig dissenyador quan siga major. I eso. La cosa que més estrès i ansietat em crea en el món és estar davant d'un ordinador dissenyant quan fora fa un dia molt molt bonic. Una de les característiques és... açò ja entre a nivell súper científic eh... és sensibilitat a l'estètica. I és que les persones altament sensibles reaccionen més davant d'estímuls positius que negatius, és dir, davant de coses més estètiques que no estètiques... eh, i per això quan fa un dia súper clar en hivern, tal pues jo estic súper feliç i estic super atento, i quan fa un dia com hui, que... no es veu ni la Calderona, que està tot aixina núvol, no tinc... o siga, em dona igual no eixir. I això és súper curiós, osea és una cosa súper curiosa perquè... depèn moltíssim els factors ambientals, de fet l'alta sensibilitat també es coneix com a sensibilitat ambiental, eh depèn, depèn tant que, que... la... la gran part de la... de com em senta, depèn d'eixe dia, de l'oratge que fa, i és una cosa prou curiosa. I... i mirant enrere a mi em fa molta gràcia, perquè comence a pensar en coses de quan era nano, i... i les ... i 'hòstia', ara entenc perquè...

E: T'estàs veient amb eixa perspectiva ara ?

R: Sí, sí. O siga, jo de nano, començava el dia deient 'hui ha eixit un dia Robert', perquè feia un dia súper claret, súper claret, súper claret, que es veia hasta Eivissa... perquè jo eixos dies estava 'heu vist això? heu vist eixa munt...?' estava súper emocional, i eixia a fer fotos, encara que foren les quatre en agost, eixia a fer fotos a tot... de tot, i... i ara sé per què. hehehe. Què locura eh?.

E: Que fort. Aleshores, ara mateix estàs en un procés com de reinvençió com a nivell de... professional, diguem, no?

R: Ara... ara no crec que tinga altra eixida que... treballar del que he estudiat...

E: Ara mateix estàs treballant, de dissenyador?

R: Bueno, ara estic, sí, estic fent com unes pràctiques... remunerades, però sí, estic treballant...

E: Però, això... conta això

R: El què?

E: O siga, exactament en quines condicions estàs treballant ara mateix?

R: A veure...

E: Per què és un treball, no?

R: Sí, a veure. Ara mateix no tinc quasi diners, i que de he pagar-me el piso, aleshores tinc que... buscar una forma d'ingressar diners... i em van oferir... eh... un contract, que no és contract, perquè no estan, no estan

pagant... osea, m'estan pagant en negre... encara no m'han pagat, no sé si me pagaran... eh... i me van dir 'horari normal'...

E: Horari normal, m'has dit que era de 9...?

R: De 9 a ... hui he eixit a les 19, un poquet abans de les 19...eh...

E: Sense parar?

R: Parant mitja hora per a dinar. Eh... en teoria, em van dir que em pagarien el transport i el menjar, que el primer dia va ser cert, i a partir d'ahí ja ha sigut, no? en plan... 'Bueno, va, pues vos deixeu mitja horeta, aneu al Mercadona, pilleu el que vulgueu i torneu'. Vaig anar a Mercadona i no tenen ni ensalades veganes, hahaha... fatal. I... i res. I clar, ara mateix no tinc ninguna altra cosa, eh... estic buscant feina i tinc dos, més o menys... que pinten bé, però que ja no em fie ja, de res ni de ningú... eh... però clar, tinc que pagar-me el piso i... i... 1 euro l'hora és millor que 0 euros l'hora... sí, les condicions són molt roïnes, eh... les condicions de les altres feines que estic buscant també són molt roïnes, és molt pocs diners, i si vols guanyar un sou digne has de quedar-te, rendint a tope, durant dos o tres anys, perquè vas de 1.000 a 1.100, de 1.100 a 1.200... i els horaris també són horribles, són de 8 a 18 tots els dies... i requereixen treball presencial, i... això, crec que tinc que tornar al poble, usar el cotxe de ma mare per anar a Ontinyent tots els dies i tornar, o siga que una hora de viatge també... Osea que, aquesta professió no... molt bonica, de condicions, no és... Vull dir, t'ha... t'ha d'agradar-te molt per a dedicar-te a ella.

E: Ajam... vale, a veure, cosetes.

R: No sé té molt de sentit el que estic dient-te, perquè és com molt personal, però...

E: Sí, o siga... per a tu té sentit, per tant té tot el sentit del món. Eh... vale, m'has dit com que... no tens contracte ara mateix?

R: Hauria de tindre, però no tinc.

E: I el sou, m'has dit que eren?

R: 200 euros al mes.

E: 200 euros al mes... per un... per una feina de...

R Normal, sí, sí...

E: Bueno, una feina que no... que no està regularitzada de ninguna manera.

R: Tot i que em van dir que sí.

E: Vale...eh... Vale, i voldria preguntar-te, tant de ara com de l'últim any en el que has estat treballant des de que vas acabar la carrera. Eh... Alhora que tenies que les feines que estaves desenvolupant, ja siguera com a autònom o... o en les condicions que fóra, a més de l'espai laboral, el teu espai vital et permetia fer... o siga, et permetia fer altres coses? I quines coses feies en eixe altre espai vital?

R: A veure, en l'últim treball que vaig tindre, el cap de setmana sí.. osea, és de veres que... vivia millor... bueno clar, és que si ho mires d'una forma holística no vivies millor, perquè vivia molt estressat i no ho sabia... però, eh... l'any passat... durant la carrera, treballava tots els fines, osea, fent feina de la uni tots els findes, i quan vaig començar a treballar no, osea que m'he podia anar per ahí els caps de setmana, eh... i entre setmana, ben poca, perquè acabaves a les 5 i mitja... arribaves ací a les 6, 6 i quart, l'únic temps que em donava és a llegir un poc un llibre o eixir a córrer, ja està... però sí, no em pareix que siguin unes condicions com les que hi han en

altres llocs, com per exemple, en Londres, acabes a les 2 o a les 3 i tens tot el resto del dia, i les condicions són molt millors, teòricament te posen moltes més facilitats, en plan, et posen el menjar i... menjar de qualitat o... pots anar en bici a la feina, amb garanties de que no te van a furta la bici... després te pots anar els dies que vulgues fora, perquè s'entén que.... tens drets i tot... està tot molt desenvolupat, no? a nivell de lleis i de... supose que hi ha països que encara més, no?... en Nueva Zelanda han fet, la jornada de quatre...

E: Mmmm... Sí, ho han anunciat ara fa poquet. Vale, eh... quan... abans estaves comentant que arribes a València, directament del poble pràcticament, i que s'obri un món de... de possibilitats no?

R: De coneixements

E: De coneixements... eh... quina xarxa de persones has anat generant des de que vas arribar aquí? perquè... coneixies alguna persona? vas anar coneixent a gent arrel de la carrera? fora de la carrera? de quina manera?

R: Vale, la gent de la carrera, tot i que no vaig fer grans amistats amb ningú... eh... estic pensant, crec que no... osea grans, bons amistats... o siga em portava bé amb tots, però amistats de...

E: O siga de fer coses en eixa gent fora de la carrera?

R: Estic pensant-ho... però no, en el primer any no. Eh... altres amics. Pues quedava amb els amics del poble, o de l'institut, que també estaven estudiant aquí. Molts... i segueixen, estan en Alacant, van estudiar carreres que estan en Alacant... eh... estic pensant a veure... no, sobretot amb el meu company de pis... i... ja està. I també, un asterisco, sóc súper súper súper independent, i m'agrada molt el meu temps... osea, passar temps amb mi mateix. Aleshores també... era com... que jo con... considere, i considerava prou normal anar per ahí jo mateix a fer les coses... tot i que ara he après que la felicitat es multiplica quan és compartida... no ho sabia... ara sí que ho sé.

E: Vale... i a banda d'això, t'has.. t'has anat...

R: Espera, espera! T'he contestat primer, però vaig a estar... clar, clar... és que estic pensant-ho, per exemple, estic pensant en Jaume, no? perquè... el teu company. Pues A Jaume el vaig conèixer perquè era amic del meu germà, i arrel d'ahí vaig conèixer a Crearqció i ta... clar, supose que van obrint-se eixes portes a través de gent... eh, estic... vols que fem una cosa? Si agafe Whatsapp i comence a dir-te 'este el conec de nosequé'?

E: No cal. No cal, o siga... parla'm de... de... en, en general

R: Però més o menos aixina, en plan... amics d'amics, eh... no he tingut novia en aquests quatre anys, mai. Eh... no sé, no sé què més dir-te. A part de la uni, i d'amics que ja tenia... jo crec que no. A més, perquè, com tornava sempre al poble...era en plan, de dilluns a divendres la uni i...

E: I després tornaves allà?

R: Sí, i el dissabte amb la bici a... a Benirrama.

E: Vale... i tot això d'alguna manera es connecta, perquè... bueno, un dels motius pels quals eh... estem fent aquesta entrevista amb tu és... eh... perquè d'alguna manera tu has participat o t'has involucrat en alguna mena de projecte o espai col·lectiu, no? Com arribes a... o siga, en quins espais... en termes generals, eh? tampoc cal que els digues tos... però en quins llocs diries, o destacaries, que... que t'has involucrat? eh... i com vas arribar, no? a partir un poc de... d'eixa... d'eixa trajectòria que fas des del poble a la ciutat, comences a estudiar i a conèixer poquet a poquet a la gent, com arribes a eixos espais? en els que has estat, o en els que estàs involucrat?

R: A veure... en l'institut ja estava en el sindicat d'estudiants... en el S, E... P.. .V... SEP... SEPC? Sindicat d'Estudiants del Països Catalans... eh, quan vaig vindre aquí, no vaig entrar al sindicat en la, en la uni... eh... en els

primers anys l'únic que feia seria anar a les manifestacions... eh educ... sobre de l'educació, no? la LOMCE i totes estes polles...eh, després, a nivell mediambiental, en tercer any vaig fer molt, molt, en plan, per exemple en Potries [*inintel·ligible*], eh... vam... vam fer tots els dies, dissabtes, o siga, dissabtes i diumenges, vam netejar una zona de riu per fer una platja i tal... això va estar molt guai. I això ho organitzava un col·lectiu que es deia 'Col·lectiu Nostra terra', que fa també moltes altres coses... açò em vaig enterar per Facebook, osea, em vaig presentar i avisar, no coneixia a ningú. Eh, després amb Jaume, eh... moltes coses, perquè ell està clavat en unes... massa coses, i... i a més d'anar a moltes, eh, també, a nivell de disseny i de fotos, pues, hem ajudat prou, no? perquè com que teníem l'instrument pues, el vam posar i ja està. Eh... sí... a nivell de disseny prou. Més coses... eh... ah és que ací.. després igual et complemente un poquet més la resposta d'açò.. ehh.. a veure... más cosas... Jo considere a que a nivell individual... no... Què m'has preguntat, per? Moviments?

E: Sí, en quins llocs has estat? Però bueno, si vols, continuem parlant, i segurament, continuaran eixint. I com vas... o siga, que et va cridar l'atenció d'eixos espais? per exemple, del sindicat d'estudiants de l'institut, per què et vas clavar?

R: Vale, em vaig clavar eh... perquè estava enamorat de la xica... hahahaha

E: ah sí??

R: Sí, haha

E: Va, però conta-ho, conta-ho!

R: No, no, no... això no, no aporta res

E: No, però...

R: És mentira, és mentira

E: Era el motiu?

R: No, no, no... podria ser però no, perquè no estava. Eh... podria ser, però no... perquè no estava. Eh... em vaig clavar perquè... me va... vaig veure en pujar un cartell... i sóc tan friki que recorde el dia, 25 de novembre de 2014... no sé perquè recorde el dia... que posava 'reunió del sindicat nosequé... vine i descobreix o no sé' i vaig anar i... i... em vaig presentar i...

E: Et cridava l'atenció?

R: Em cridava l'atenció, sí. A veure, sí que és de veres, que... per arribar a eixe punt... perquè clar jo... a veure, jo veig el cartell i vaig, però el meu veu el cartell i no va... La diferència és que, per exemple mon pare és una persona súper súper alternativa... eh... jo d'alguna forma... mmm... pues, per sort... eh... he tingut també un poc de distància amb tot el que és la 'normalitat' o el què es considera 'normalitat'... aleshores un poc de.... algunes de les idees de mon pare tenia.

E: Quan parles de la 'normalitat' què vols dir?

R: Quan dic... quan dic la 'normalitat' que vull dir? Pues... pues vull dir... veure futbol, eh... votar a PP o PSOE... o siga, ser una persona normal, no sé, saps?... ser, ser... ser el que colga la bandera en el balcó...o...

E: Osea i... i dius que d'alguna manera no estar en eixa 'normalitat' és que t'ha permès interessar-te per eixes coses?

R: Clar... clar, clar, perquè la gent que està en el sindicat, eh... o la gent que està en qualsevol sindicat, o la gent que viu a Benimaclet eh... haurà crescut en un àmbit que no és eixe... si mon pare haguera sigut un fatxa, jo

haguera sigut un fatxa, el més segur, i... igual als vint anys haguera decidit no ser un fatxa, però... si... si mon pare m'inculca ser un fatxa, doncs... això passa com amb els terroristes, que els terroristes, si estan tots els dies de la seua vida diguent-li que ha de fer això, pues acaba creient-se-ho, i no és del tot culpa seua, en eixe sentit, tot i que açò sone molt radical, però és aixina.

E: Aleshores, arribes al... a eixa reunió, no? I vas començant a participar activament? o puntualment? o de quina manera?

R: Sí, sí. No molt perquè com estava en segon de batxiller, tenia el selectiu i no vaig fer molt, però sí que vaig... vaig proposar algunes cosetes i... a veure, molt no podíem fer tampoc perquè com... com no hi hagué molts recursos... eh... i no teníem molt de temps tampoc, ni per a reunir-nos ni per a res... era molt difícil, però alguna cosa intentàvem fer... el dia de la dona... o... o que...

E: Quins recursos diries que... que vos faltaven?

R: Pf... a veure, primer els nostres. Estàvem molt limitats pels nostres coneixements, perquè pensa que teníem... jo que era el més major, tenia 18 anys... eh, el nostres en el sentit de que no havia ningú que, osea... de la meua quinta només era jo... de la quinta del... 98... eren tres... i el problema que teníem sobre tot era eixe, que no pots fer una activitat quan només sou sis persones. Després, que tampoc... el que fèiem estava mal, per exemple, jo me'n recorde que proposava fer un banc d'aliments... vale? per la gent necessitada. I ara no, ara no faria això, perquè ara he après que hi ha que actuar sobre la causa i no sobre la conseqüència. O no tant sobre la conseqüència... Sí, no sé, coses molt poc productives, en plan, fer... en el... a veure a nivell d'educació igual estava bé, en plan, fer el símbol de la pau en el pati i fer-li una foto.. i no sé.

E: I teníeu suport del professorat?

R: No. De fet el professorat posava com... a veure, no, no obstacles... però... sí que recorde moltes vegades del plan 'no, no podeu fer la reunió en la biblioteca perquè nosequé', i em... i jo crec que qualsevol professor, encara que... no hagueres, encara que fores més o menys liberal, si veus a uns xiquets que tenen ganes de fer coses els deixes, no? encara que tingues seixanta o vint anys, i si volen estar ahí, no, no els reganyes... i recorde això, a veure, això me cabrejava molt, dic 'esta professora...aci n'hi han quatre que volen millorar el món i... i esta mos diu que no podem reunir-nos' i em cabrejada mogollon... si... no sé... és que, no ten... no sabíem, i seguim sense saber-ho, que... que seria allò bo... osea, jo a dia de hui... no sé si tu... tu tindràs més idea que jo.

E: I perquè no ho saps?

R: Per què no sé que hi ha que fer? Bueno... per què no ho sé?... Jo no sé coses que no sé... espera, no t'ho he dit bé... No sé lo que no sé... vale, això és molt interessant... per exemple.

E: O siga... què creus que... te falta per a...?

R: A veure, jo considere que jo... a nivell individual... vull dir, no utilitze cotxe, comprem sense el plàstic, eh... en eixe sentit...

E: O siga, tens una consciència pròpia, sobre certes coses, no?

R: Això jo crec que és el primer pas... sí, jo crec que és el primer pas, en plan... canviar qui votes, què fas en el teu temps, eh... on deixes els teus diners i coses aixina, jo crec que és un pas importantíssim, no? Eh... i després a un altra escala... jo diria que hi ha coses que s'escapen del meu control, i també està un poc... estic sobre la pressió de dir... tampoc tens tú tot el temps del món per a posar-te a... de forma súper activista a fer coses perquè tens una feina, i ja vius amb prou d'estrès com per a, ara, tirar-te tot el dissabte i tot el diumenge també fent coses... i després a nivell de formació...

E: O siga que, d'alguna manera te, te... auto-limites a tu mateix, en eixe sentit?

R: Sí, o siga, ara sí. Fa dos anys no, i volia fer més, i ara tinc... tinc la intenció de fer més, però ara mateix sí, ara mateixa m'autoconvenzo, o m'automiento i digo, 'de moment, soluciona el teu cap i després ja miraràs si pots fer alguna aportació', i hi ha... no sé... hi ha mogolló de motius pels quals, pels quals he arribat a eixa autolimitació. Una és... que és errònia, no? que és que veure la gent del voltant eh... eh... no, no fa res, ni te ganes ni pensa ni res... que és que és una xorrada perquè la meua felicitat no depèn de la seua... ací tinc uns quants escrits, però si vols ho mirem després.

E: Ara, ara després els mirem. Eh... d'alguna manera... pel que dius, has anat desenvolupant una consciència teua, no? pròpia, sobre certes coses, però també has comentat que altres espais en els que has anat involucrant-te, ja siguen esdeveniments o coses a més llarg termini, estan com molt vinculades a la natura, no?

R: Sí, sí, sí... tots.

E: Per què, has parlat de neteja de riu... has parlat de coses que has fet amb Jaume... que quines coses diries que has fet?

R: A veure, pues... la plataforma ciutadana del Magre van fer un curro molt guai... i seguim fent-ho, però ens divertim...

E: En què consisteix, així ràpidament?

R: A veure, pues, en el cas del Magre, pues vam... vam crear la imatge gràfica, la cartelleria i tal...

E: Que el Magre és un riu... per a que quede ací.

R: Ahh, vale. Eh... i també nosaltres mateixa organitzàvem, i sobretot Jaume a nivell d'infraestructura en Carlt, pues parlava en qui fera falta perquè posara ahí els recursos... i doncs això, neteges de riu... eh... les graveres pues... t'ho haurà contat ell, no?... paralitzar-les i fer una restauració mediambiental com toca... jo he fet unes quantes xarrades també de... com a portaveu i [*inintel·ligible*] que han fet. Després a Xúquer Viu, també, sobre tot, cartelleria i tal, coses d'imatge... Eh... per a La Ribera en Bici i Ecologistes en Acció també, algunes cosetes, sempre vinculat al que puc aportar jo.

E: O siga ho feies des del disseny, no?

R: Sí, perquè a nivell de continguts no tenia jo res que aportar, osea, perquè ells sabien més que jo, saps? Eh... sí... més que res per això, osea, si jo haguera sabut, haguera aportat, però com no he estudiat d'això no, no... osea, no tinc res a dir, en realitat.

E: Bueno, però des de la teua vessant aportaves...

R: Claro, aportava perquè feia arribar el missatge a la gent o tal, però...

E: I... vale...

R: Una de les característiques de l'alta sensibilitat, que no te l'he dita, que explica pel que te dit al principi respecte a la vida, és, és el sentit de la vida, en plan de... tot el que fas, osea, busques el perquè de les coses i el perquè d'allò que fas. I això em ratllava molt, per exemple, quan anàvem a netejar el riu, i al dia següent estava brut perquè venia un camió... pues jo després de veure això, ja em costava molt tornar a netejar el riu, perquè era en plan 'perquè vaig a estar netejant el riu, si després van a vindre i van a netejar una altra vegada, a embrutar una altra vegada, perdó', i, això, extrapolant-ho a manifestacions i totes estes coses, eh... era un altre dels motius que se m'ha oblidat dir-te antes, de perquè... eh... ara estic més auto-limitat en eixe sentit. Perquè considere que no... serveixen... que, que és dins de tota la hipocresia del món, no? Però, com no veig, igual,

perquè no veig resultats immediats, o perquè no tinc ganes d'escollar a un tio que sempre vol manar dic...
passe, saps?

E: Vale... eh... bueno has parlat d'alguns llocs en els quals has participat i has contribuït un poc des del teua vessant, i demés... per què has estat participant en eixos espais?

R: A veure... perquè... considere que el món és molt injust, no?... no tenim totes les mateixes oportunitats... a nivell mediambiental, sobretot, perquè és el que més he fet, eh... considere que és una de... de les problemàtiques més urgents que tenim, ara mateix.. eh... sí... des de nano també... sempre que tingut com eixa... eixa curiositat per... per protegir el planeta, no sé per què... sí, no sé, igual després de dic més.

E: I... la gent... o siga, n'hi havia més gent participant en eixos llocs, no? era molta? poca? com... què diries?

R: Home, normalment... normalment... no hi ha ningú, osea, era molt poca gent... Sí, normalment era molt poca, i sobretot era com un poc decepció, perquè t'esperaves molta gent, i feies un gran esforç per a que arribara a molta gent, eh... i després no apareixia ahí ni... ni deu persones..., eh... sí, què, què m'havies preguntat?

E: Això, que si havia molta gent.

R: No, no.

E: I gent jove?

R: No. Normalment són... són... eren parelles rotllo... quaranta o cinquanta anys, que amb tota la bona intenció del món venien a... a dedicar-li el seu temps. I joves sempre era plan, uno, dos, que éren cosí de nosequí o nosequantos, però no era en plan que arribaven tots els joves del poble.

E: I per què creus que hi havia tan poca gent jove?

R: Pues, una per la cultura, per la educació que tenim hui en dia... és a dir... si analitzes ara, per exemple, els meus amics... i són molt bons amics... si jo els dic 'aquests dissabte anem a netejar el riu', eh... no vindria, és a dir, crec que vindria un 0% dels meus amics. No perquè siguen mals amics ni tinguen males idees, sinó perquè no... no sé... no tenen eixa... vaig a, vaig a pensar en gent que vindria, va...

E: O siga, per què creus que no anirien?

R: Jo crec que perquè estan... dins d'eixa 'normalitat' que t'he comentat abans, i... a veure, és que són aixina, és a dir... t'he dic perquè són aixina... a veure, jo diria que uns estan com molt fora de tot, van a la seua puta bola...molt, osea jo vaig a la meua puta bota, però hi ha gent que... que... que està com molt fora de tot, i li dona igual tot, i si que considera que la seua acció no té res a veure amb en... en... en res... en plan 'que més dona que jo faça açò si...'. Altra gent dirà que està ocupada fent altres coses, que és el que diria jo a dia de hui em digueres d'anar este diumenge a netejar el riu. Altra gent, també l'entenc, que si està treballant de dilluns a divendres, vol el temps per a ell, no? Eh... sí, és un poc, una mescla, la mescla de tot això és que al final apareixen dos allí, no? I els que apareixen també tenen molt de valor, perquè després de... de... no sé... un poquet d'impotència.. Ja et dic, jo ja no vaig. I... i me siento un poco mal por ello... sé que voy a volver a ir, però no sé... ahí tinc un poc, a conclusió, ben explicada.

E: Ara mateix no vas, perquè?

R: Pues, per una mescla d'eixes coses. Perquè vull el temps per a mi, perquè són... poc eficaços.. que és hipocresia pura, perquè si són poc eficaços doncs forma tu i fes-los eficaços, no?... ja he, ja he... he, he admès la meua hipocresia prou, hehe.

E: Vale, has parlat de... de... d'altres persones, del seu temps i demés, però, en concret, el teu temps, no? perquè, entenc que, que.. en el temps que has estat involucrat en estes coses... i... i ho has comentat, eh la implicació te... te... no? era, una dedicació temporal prou elevada en certes coses, no?

R: Sí, i està guai, osea, quan ho fas, et sents, et sents molt bé amb tu mateix, i sents que has contribuït...eh... acaba, acaba la pregunta.

E: No, no, vull dir, conta'm un poc, com gestionaves el poder dedicar-te a eixes coses, al mateix que combinaves això amb, pues, la finalització dels estudis, a la recerca de feina, la dedicació a les diferents coses que has anant fent a nivell professional...

R: A veure, pues, jo diria que no li he dedicat moltes, moltes hores... eh... vaig a pensar coses concretes... no, no ha sigut en plan, hores de dir 'hòstia, aquest cap de setmana m'he de tancar perquè de fer açò', sinó han sigut com coses més puntuals i que he fet com amb gust, en eixe sentit... i trobes hores, si és algo que t'agrada, supose que li trobes hores, però no he sentit en ningun moment... com... angoixa, no com si fóra una entrega professional, de disseny...saps? osea, una que no ha sigut molt de temps, i l'altra que com ho he fet perquè volia, pues, no he tingut eixe problema.

E: I mai has tingut la sensació de que voldries haver-li dedicar més temps a algun d'eixos espais? O sempre t'has quedat a gust de 'no, estic dedicant-li el temps que vull dedicar-li i...'

R: No, més temps no, perquè...al final... Com analitze... com m'agrada analitzar els problemes amb profunditat, jo dic 'si jo faig un cartell bo, o roí, o bonic, o feo, no va a canviar res, perquè van a seguir anant els mateixos al mateix esdeveniment', però si que... després d'això, perquè la imatge, la fèiem... per a que no fóra lletja, i ja està. Però, més enllà d'això, sí que em donava ràbia, pues això, que... perquè no havien coses que estigueren regulades o...osea, coses que per a mi estan, en altres disciplines, i coses de lleis que no entenc, en plan, per què no hi ha una gestió forestal quan tot el País València és bosc mediterrani... eh... perquè no hi ha una llei de restauració de graveres, perquè no hi ha...protecció en els rius, per què la penya segueix tirant coses als rius... sempre em preguntava coses un poc... com dir, bo... perquè...no sé, que li passa a la gent o que li passava al govern, que no, osea... no sé, si es dediquen a això hauran de... deurien... hauria d'existir una llei, no? que protegisca els rius, i els espais i tal... no sé.

E: I a nivell teu, com... és a dir, més enllà del, del, de la indignació que et produïa certes coses a nivell polític, de política mediambiental i demés... a nivell teu com, com a espais també de creixement personal? o de creixement junt amb altres persones? diries que el teu ambient vital et permetia gaudir d'eixos espais?

R: Si, supose...

E: Perquè més enllà de fer un cartell, o... o... participar en una jornada... això, més enllà de l'acció com a tal, no? N'hi ha una sèrie de connotacions, de que... ho fas amb més gent, és un espai de compartir...

R: [*inintel·ligible*] Vols dir això?

E: Com? Com?

R: Osea, que.. que... i açò també implica que...

E: Generes una xarxa de persones, no?

R: I que altres persones veuen que estàs en eixa xarxa...

E: Hi ha espais, supose, que són molt agradables, no? com el fet de participar d'una jornada i demés... però després hi ha altres espais com de gestió, no? les reunions per a preparar això, després avaluar tot, anar a pel material... totes eixes coses.

R: Si, això, jo a això li tinc molt de asco, osea, perquè... perquè no tinc molta paciència i tot el que és coses avorrides de reunions i tal no, no m'agrada gens, i sí... un, un dels motius també, estic pensant-ho, és eixe, que no tolere passar-me un dissabte de matí en una reunió sobre el que siga...*[inintel·ligible]* els dissabtes són per eixir amb la bici... i sí, això és un dels motius segur, eh? En plan...

E: No t'agrada el tema?

R: A més, com es gestiona, en plan. Si ara mateix al meu poble, ara me digueren 'volen restaurar el riu al seu pas pel terme, vols participar en el projecte perquè pots... pots ajudar-nos com, encara que siga... com... per aconsellar, no?', doncs m'ho hauria de pensar, no? Perquè estar escoltant i tolerant als demés, encara que a vegades sí que sàpiguen... pff... és que és molt avorrit, tio.

E: Per què és avorrit?

R: Pues igual és perquè... el que t'he comentat antes dels estímuls, que jo necessite que em pegue la llum, el vent, l'aigua o la neu... o escoltar música, i també és que no és gens creatiu, no estàs com pensant massa, sinó és més de controlar a la gent que parla, i... entendre que no tenen ni puta idea, i que són vells, i que no saben... hehehe... sí, no sé, *[inintel·ligible]*...dels pobles que... que era en plan 'i per què no fem un forat i que la gent tire la basura ahí'...hehe, que dius... no sé, que la gent no sap, no sé, no sé.

E: La gent en general no sap?

R: No, la gent, la gent, això, osea, a veure, jo...jo vaig ahi i no parle de... del que no sé. Jo parle si em pregunten de disseny, i per això sentia que era com inútil anant a estes coses, perquè jo a nivell de contingut no tenia res que aportar, però si jo ara vaig...

E: Te senties lluny de...

R: Del que estaven parlant, sí, sí. Si jo ara vaig a Les Corts, demà, i comence ahi a... a proposar, realment, en funció del meu coneixement, tots ahi em digeu 'este tio d'on ha eixit, que es calle ja, no?'

E: Clar... i això entenc que ho dius perquè hi ha una distància entre els discursos, no? Entre el que tu dius i el que diu la gent, en eixos espais?

R: O siga jo no deia res, però...

E: No, però el que pensaves, no?

R: No, perquè, osea... jo no... perquè en realitat, com no sabia... per exemple, una xarrada de... com li diuen a este xic... ah... eh... com li diuen, com li diuen? Eh... este de... de Podemos.... Riechman, Jorge Riechman? que li diuen?

E: No, no sé de qui parles.

R: Pues, eixe, un ecologista, la de... la que, Maria, d'Ecologistes en Acció de València, i un altre tio, i estaven parlant sobre canvi climàtic i tal... i quan van a fer preguntes, comencen tots a... a... no eren, no són preguntes, és lo típic... és la típica dinàmica que no són preguntes, sinó són 'no, lo que hay que hacer es...' saps, i sempre hi ha algun tio, que, jo no vaig a escolar açò...

E: Sempre era un tio que què?

R: Sempre era un tio que deia el estava mal, i per què ell era el puto amo, i sabia solucionar el món, i pense 'í que fas ahí sentat'?

E: I per què se pensava que era el puto amo, creus?

R: A veure, per, per la naturalesa de l'ésser humà... i això...

E: No seria jovenet?

R: No, en la majoria d'ocasions no, perquè supose que els joves tenen un poc mentalitat més oberta i tal... bueno, depèn dels joves, no? Però... no... jovenets no eren. Güelos, tios, masculins, i majors... hahaha.

E: Vale... eh, a veure... ja estem acabant, eh? Molt interessant tot.

R: T'està servint?

E: Sí, sí, sí.

R: Ah, vale, guay.

E: Bé... ja hem parlat de la gent jove...eh... t'he preguntat eh.. que perquè pensaves que havia poca gent jove... t'ho vaig a preguntar d'una altra manera, a veure. a veure si se t'ocorre una altra coseta. Per què creus que a la gent jove li costa involucrar-se en eixe tipus de... o siga, en espais col·lectius, ja siga en els que has participat tu, o en general? Què diries tu que, que li... que dificulta que les persones joves puguem participar més enllà de la seua individualitat?

R: Clar, clar és que dificultats no n'hi han, no? perquè poden arribar i presentar-se. Però, però crec que és com una conseqüència del, del, de l'ensenyança que ens han donat. Si al final del dia, tu en una classe de primària, jo tinc a vint amics o a vint amigues, i hi ha quatre o tres, o siga, tres o quatre, que són els, els alternatius, no? i tots els demés pues acaben fent... pues això, acaben sent normals. I... jo crec que és aixina. L'any passat, els meus companys de pis, n'hi havia uno, que.. són súper amics meus... vull dir, no vull dir, no vull dir de forma perspectiva el que vaig a dir... però hi havia uno que tenia...que.. que era molt d'açò, que anava al Mercadona, que podies tindre un debat polític i era... 'no si Ciudadanos mola, no? i després, després hi havia un altre que era tot el contrari, en plan... tot... el tio sempre comptant en Som Alimentació, el tio sempre en totes les manifestacions, i per què... jo crec que és un poc per les influències que vas... per exemple, jo una de les influències que vaig rebre va ser per la música, saps?

E: Les lletres t'interpel·laven coses?

R: Sí, sí, osea. Si escoltes la Gossa Sorda, comences a preguntar-te certes coses, i si escoltes Bisbal, et preguntes unes altres, no? Aleshores, el paper de... això és molt important, de la música... sí, no sé, el meu cap supose que era una suma de la música, de coses que m'ha dit mon pare... i, un poc de conclusions pròpies, imagine, no tinc ni idea... no sé, osea, pff... és un poc com probabilitat no? osea, agafes un grup de vint persones i, hi ha uno que passa de tot, no? i que li dóna igual, després tens una que estudia massa, i no té temps perquè està estudiant massa, i vol ser la millor... tia de medicina del món, i està estudiant en Berckley, després, després hi ha un altre que està fent matemàtiques i li la sua tot... sí, osea...jo... jo tinc molts amics que, veuen un cartell, o veuen el Facebook, o jo li pregunte 'este dissabte nosequè' [*inintel·ligible*], saps? i a otra cosa. I és com... no sé... 'no quiero saber nada'... no sé que dir-te... és un poc pel que hem rebut m'imagino. Si són aixina, és perquè no han... no els han... osea, no entenen que igual hi ha un problema, o que ells tenen el... la responsabilitat d'aportar cap a eixe problema... i perquè no el tenen? no sé dir-te, igual és per... una sèrie de factors, de... una, l'educació, dos, el context dels seus pares, tres, si han estat mirant la 1 mentres dinaven des de que han tingut sis anys pues no van a... anar a les manifestacions... sinó... van a acabar anant a unes altres, i a colgar banderetes per ahí.. no sé, supose que és una suma de factors, no tinc ni idea.

E: Eh... vale. Hem parlant d'algun dels espais als que has estat fent cosetes, projectes, entitats i demés. L'administració pública, ja siga l'Ajuntament, la Diputació, la Generalitat... d'alguna manera ha donat suport a alguns d'eixos projectes? O saps si han col·laborat d'alguna manera?

R: Només en el sentit de dir, 'te donem cadires de plàstic durant aquest matí, i una taula i un esmorzar', però no era en plan 'bueno, pues nem a cridar a este tío, que és catedràtic de nosequé...' que igual no és el seu paper... no sé, és que no sé com funcionen tampoc les institucions públiques, no sé si...

E: Bueno, des de la teua experiència, del que has viscut ahí, eh? Vull dir, si has vist alguna facilitat, cadires, tal...

R: Sí, això sí.

E: I has vist algun impediment? Alguna activitat que no s'haja pogut realitzar?

R: A veure, sí que hi han parides d'estes de lo típic dels pobles de 'és que eixe és del PP, este és del PSOE, entences no vull que... no vull que passe per aci la cursa' i parides d'estes que hi ha aixina. Però que això no, no és representatiu. És que és que, els que estan manant en els pobles són inútils, ja està, haha. No sé... crec que no... no, osea, no me ve ninguna al cap, ninguna cosa grossa aixina de... O siga, és que a nivell de poble tampoc influiria res... però segur que se'n fan, igual que se'n fan aci en València, o a Madrid, o en Londres... és a dir, les putades que se van per darreres els polítics, dins d'un mateix partit, a nivell de poble també, segur, segur.

E: Vale... i... també important. Eh... uy se m'ha anat! Ah vale, sí. Abans has parlant de que, l'Ajuntament, alguna vegada, ha promogut algun espai de diàleg per a parlar de... o de participar de... pressa de determinades tipus de decisions, o algo així, no?... relatiu al riu, potser?

R: Eh... osea, que l'Ajuntament haja proposat l'activitat....

E: Sí, abans has comentat algo... si no m'enganye eh? Relatiu a 'buah, si ara l'Ajuntament convoca un... un procés per a decidir nosequé, jo no vaig'.

R: Ah vall!, sí, sí, clar, sí, sí.

E: Vale. Entenc que... són processos que proposa l'ajuntament?

R: Si, però...me l'he inventat.

E: Vale, era una suposició?

R: Si, però entenc... sí que és fan... per exemple... perquè jo amb Crearqció, la majoria de coses que treballem, naixen de l'Ajuntament, l'Ajuntament diu 'anem a fer unes rutes saludables', i trauen a concurs... el projecte [*inintel·ligible*] fem un pla de... d'acció integral, un PAI, i això ho proposa el concejal de, arquitectura, dins del partit... en eixe sentit, sí que comencen coses des del propi ajuntament.

E: Però tu parlaves un poc de la dimensió participativa, no? De quan te criden a...

R: Ah sí, ah pues mira, això és super interessant, perquè he estat de fotògraf de mil coses d'eixes amb Crearqció, sí, en la Marina de València, en Gata, en Carlet, en... en Aldaia... sí sí.

E: Però són processos que no dinamitzava l'Ajuntament, són processos que dinamitzava...

R: En aquests cas... Crearqció... l'Ajuntament no.

E: O siga, que contracte a aquesta gent, que dinamitza i tal, no? I que tal dinamitzaven?

R: Crearqció són els putos amos, de puta mare. Sí que he de dir que la resposta de quanta gent anava era molt paregut... apareixien els quatre iaio-flautas... i tal... Crearqció, pues... els millors del món, que vols que et diga? hehehe.

E: Vale... i va, última pregunta ja... Coneixes algun fòrum de participació, o algun espai, que siga per a joves?

R: L'assemblea de joves de Benimaclet, l'assemblea jove de la Marina Alta, Joves per la Safor... bueno això és de Compromís, no? no és de...

E: Bueno del, del... de l'àmbit que siga, eh?

R: Joves País Valencià, sí, sí... conec unes quantes.

E: I les coneixes perquè has sentit parlar, perquè has participat alguna vegada...

R: Eh... no, perquè els he vist en Instagram o Facebook. M'ha arribat per, gent que hi havia, sí per Facebook.

E: Diries que a través de les xarxes també pots, et pots involucrar en projectes?

R: Sí, de fet, per exemple, lo de Potries va ser perquè, o siga, jo vaig veure un dissabte 'vine i participa' i... pues vaig i participe.

E: Però, no.. ja no només com a mitjans de difusió d'activitats presencials, sinó, les xarxes com a espai de... d'activisme.

R: Ah, hòstia, a veure sí, però em pareix un... sí, no, jo no, no estic gens a favor d'això.

E: No te... no te genera un...

R: No, em pareix molt improductiu a més, no? Vull dir...

E: però, per experiències que has tingut?

R: No, per les que he vist. Òbviament no he participat, i seguisc veient.. de fet m'he borrat el Facebook, però tinc Instagram encara.. i, no sé.. la penya és en plan de... vull dir, de Facebook sí que no vas a solucionar res, no? Està bé que ho digues i tal... eh... al final del dia, si en Espanya hi ha 45 milions de persones, i sempre ix el PP o el PSOE, pues, no fa falta que tinguem eixos debats... si tu sempre vas a votar a estos i jo vaig a votar a estos, doncs ja està, tu penses una cosa, i jo pense una altra, i convivim, no fa falta que... que tu digues per Facebook en majúscules, 'SI, EIXE GOVERN, ARA PARLA MOLT, PERÒ QUAN ESTAVA ...', i no sé, em pareix súper improductiu, i ho veig mogolló, sobre tot els güelos, que agafen al Facebook i comencen a escriure en majúscules comentaris 'EIXE CONTENIDOR ANTES, QUAN ESTAVA EL GOVERN DE NOSEQUI... NO ESTAVA...'

E: Ja, que hi ha uns nivells als debats...

R: Igual és pel que he dit dels pobles, eh? Però, sí, no crec, supose que, les xarxes no són ningú lloc, es dir, no és un debat sa, perquè tu escrius, i al cap de cinc hores hi ha 126 comentaris i...i no tens temps a contraargumentar ni a... ni a entrar en profunditat en les coses... que vivim en... en, sobretot en les xarxes, que el contingut és... tot és imatge, i tot és ràpid i tal.

E: Vale, pues... Sí. Diguem que, les preguntes que et volia fer eren bàsicament aquestes, o la xarrada anava un poc per ahí. Però si vols afegir alguna coseta i tal, pues...

ENTREVISTA 2

LLOC: Terrassa de Bar, Benimaclet (València)

DATA: 27 de maig de 2020

HORA INICI: 9:30h

ENTREVISTADOR:

Ignacio Mora Guijarro

28 anys

Estudiant MIJS

ÀLVAR:

20 anys

E: Bueno... les primeres preguntes són així, més curtetes així, per ubicar un poc a... a tal.

A: Vale.

E: Eh... La.. i són, doncs això. El teu nom, el teu gènere, eh... quants anys tens, i on vius, ara mateix?

A: Vale... bueno pues el meu nom és Àlvar, tinc 20 anys, sóc home, i... i actualment visc a Massamagrell, en casa dels pares... i en perspectiva de, hehe, d'estar, segurament, uns quants anys més en casa dels pares.

E: O siga, no t'has mogut de casa en... en cap moment?

A: No, la veritat que... o siga, és súper fotut... ara... per als joves, buscar... o siga, el plantejar-te viure fora, és un... quasi impossible, vamos, perquè... pues això, si ja és difícil tindre una casa de per sí, com... com a persona normal, imagina't ja com a jove, per currar, estudiar, i és... és quasi impossible. De fet la gent jove que... que no... o siga, que viu fora sovint és perquè... la universitat li pilla massa lluny, o el que siga, però... de normal, vamos... i cada volta més tard.

E: I estàs estudiant, i vas i vens?

A: Sí. Estic estudiant, vaig i vinc, pues això, no? tinc... 40 minutets, o siga no... no és molt, i això. I, estudie pels matins i per les vesprades treballe, eh... però treball... treballe, sí que és de veres que no... no per necessitat econòmica, vull dir, que, podria permetre'm el no treballar, però sí que és de veres que si entren, pues... diners a casa, pues això, que... si pots anar pagant-te els gastos i tot, pues, això que tens.

E: Per què estàs estudiant el que estàs estudiant?

A: Magisteri, pues... Jo... la veritat és que duïa un cacao mental en segon de batxillerat, pff... prou important. Vull dir, també, jo pense que som massa joves, bueno... no sé, no sé quan estem cap... capacitats per a decidir una cosa que és aixina, vull dir que... en la vida, tal com la concebim, ens condiciona tant... que després no deuria ser així, però, vull dir, al final, moltes voltes, el que estudies et condiciona moltíssim. I jo en eixe moment, la primera opció que tenia era un triple grau en... en Barcelona, era Filosofia, Ciències Polítiques i Economia, vull dir, per a mi era el combo de, jo... sempre m'ha motivat molt el intentar, canviar el, el... canviar el món, o siga, com a gran concepte, i després ja canviar la xicoteta realitat, i jo, eixe triple grau em cridava moltíssim. El que passa és que la nota de tall crec que era un... un 12,6 o algo aixina, i... jo tenia bona nota, però no, no arribí ni de... vull dir, en el selectiu vaig pegar una patacà i crec que vaig traure un 11 i pico o algo aixina i no...no arribí. I, aleshores, la segona opció era Magisteri, que a mi sí que em cridava prou, vull dir, perquè... també pense, que és un dels espais on més coses pots canviar, o siga, jo seguisc confiant que... que en els xiquets està la clau, però, clar, també... és... jo, ara em vaig adonant que la visió tan... tan bonica, tan utòpica que tenia al principi de la carrera m'ha anat canviant a ser més... més distant a lo que... vull dir, no diria lo mateix ara... en primer de carrera, que ara en tercer... però bueno, supose que... com tot. I, vaig escollir Magisteri, també en part, que això

sempre m'ha fet molta gràcia... mon... mon pare sempre, pues, és també, pues, eh... fill de família obrera, de sempre, d'ací del barri de la Llum, i... mon pare sempre ha tingut en el cap de... de 'trau-te una carrera' vull dir, com moltes famílies, i eixa, i 'trau-te una carrera, trau-te un treball' i sempre me deia, perquè jo li deia moltes alternatives, i deia 'pues Filosofia, Ciències Polítiques, tal'... i ell em deia 'no, no, tu, si tens més de 5, la que... te vaja a... la que sàpigues que vas a tindre un.. un demà mitjanament estable', vale? Que ací, l'estabilitat és difícil, però bueno, que... I me deia 'Magisteri, perquè aixina pots ser Mestre', mon pare és que també és Mestre, vull dir, que... al final també coneixia, i me diu, i... que vull dir, al final l'estabilitat que tens en eixe curro, sí que és de veres que... actualment és prou difícil trobar en altres espais, i el poder, a lo millor, decidir "m'agafe un any de..." com es diu? d'excedència?

E: Excedència

A: Excedència... o, faig mitja jornada, vull dir, és que això en... per, per desgràcia, és molt difícil trobar en altres llocs. Aleshores vaig entrar en Magisteri, la veritat és que... vull dir... respecte a la carrera, tinc sensacions retrobades, o siga... pense que, he après... o siga, he après a... vull dir... m'agrada, o siga, eh... jo vull ser mestre, vull dir... però sí que és de veres, que la carrera, com està enfocada és una cosa, vull dir, a mi... també és perquè estic en exàmens, vull dir, jo pense que quan tinc prou, prou... i ara estic estudiant pedagogia terapèutica, l'especialitat, vull dir, és una especialitat psicologicista d'unflar a pastilles a saco als nanos... em pareix una animalà, vull dir... jo estic, hehe... i això.

E: Pues, què curiós tio, perquè... bueno jo te vaig donant cancha també, contant-te coses meues, eh?... així vas menjant, hehehe. Els meus pares també són mestres, i... o siga, no és que ells volgueren que fera Magisteri, però sí que tenien, com una obsessió pel tema de l'estabilitat, no? Jo crec que, eixa visió de funcionari, de... 'no, no, has de buscar un... o siga, has de triar... has de fer una carrera que... te done una estabilitat per a tota la vida, tal, tal, tal... jo crec que és... és una influència molt de les seues experiències prèvies, no? I... aleshores, sí que m'ho varen clavar molt en el cap de 'has de fer algo de profit', o siga, no, no... no estudiar per... per gust, no? Almenys, la primera carrera, no? Després ja, fes el que vulgues, però, ara és estudiar per a algo que... que pugues treballar i viure i tal. I... és curiós, tio, la visió esta de... que és... clar és... fora del que és l'administració, no? educació o altres serveis, és molt molt complicat.

A: Sí, inclús... sovint pensem que... vull dir, això de l'estabilitat és una putada molt gran perquè... sovint també pensem que el futur el tenim assegurat, però qui mos diu que... eres mestre i en quatre anys per 'X' crisi te retallen i te'n vas al carrer, vull dir, que tampoc pots estar vivint ahí... i és molt curiós perquè al principi jo me'n recorde, quan estudiava me deien 'primer estudia magisteri, i després ja si vols estudia altra carrera'... i ara, per exemple, és 'primer trau-te les oposicions, i després si vols...', de fet, me passa ja... per exemple al plànol personal, jo... hehe... o siga, vull dir, no...no tinguí una discussió amb ma mare però sí de... pues això, punts de vista totalment diferents, i recorde, jo ara mateix tinc, o siga, una relació poliàmorosa, en... vull dir, i... i això ma mare, quan li ho contí, me diu... si ja la gent de normal doncs ja, o siga, és algo prou difícil d'entendre i de concebre, ma mare el primer que me preguntà és 'i després com vas a tindre una família vivint així?', vull dir, que al final sempre estàs buscant l'estabilitat i... i és una putada, perquè ens condicionen la vida a... vull dir, i no... vull dir, i és que lo pitjor de tot és que al final, moltes voltes caiguem, vull dir, hi ha poqueta gent que isca de... del... d'eixe plànol, al final és com que moltes voltes ens ho creguem eixe discurs, i tirem avant i... i ja està, en el nostre dia a dia.

E: Clar, és que d'alguna manera... bueno, no vull influenciar les teues respostes, hahaha, però... després parlarem d'això, o siga, vale. Eh... Has treballat, al llarg d'estos, d'estos anys? O siga, mentres estudiaves?

A: Sí, de fet treballo. Vull dir... Sí que és de veres que és un treball, vull dir, que no és el mateix... jo he... he treballat de... ah... donant repassos, perquè estic còmode, me mola, i m'ho puc permetre de, per les vesprades, i la veritat és que... treballo, a més treballo, treballo prou en el sentit que faig 3 o 4 hores al dia, vull dir, que faig una animalada que...

E: Fas molt, molt de repàs?

A: Sí. Que també això és altre tema per a... per a tractar. Vull dir, els repassos, o siga... com duen els nanos és per a, per a aprovar... realment, perquè no els dus per a altra cosa...

E: Per què ho fas pel teu compte o en una acadèmia?

A: Pel meu compte. Tot... tot en negre. I després he treballat... to, to, to... treballi, però no res, en, en... estiu posant valles, o siga, d'acò que no... però sí que és de veres que no... de fet, els meus pares al final al tindre una posició econòmica, vull dir, que ens ho podem permetre sempre mantin... si pots evitar treballar de... curros realment... pos rotllo cambrer o... o curros d'estiu d'estos que... doncs que són moltes voltes una puta merda perquè t'exploten doncs... ho evitem, vull dir. I la veritat que...

E: I lo del repàs perquè, o siga, com, o siga, per què t'ix el tema de treballar ahí?

A: Pues... és molt curiós perquè... eh... jo, comencí, tio, perquè jo... me sabia mal, em... tot lo de la uni, el pastizal que se gastaven els meus pares, vull dir, i... i el que, que ens seguim gastant, és que després, o siga, jo al final, tot el que... he guanyat m'ho he dedicat a, per exemple, al carnet de cotxe, que és una, un dineral, i més si suspens, vull dir, jo suspenguí moltíssimes voltes, i no sé quants diners em vaig deixar, crec que 2.000 o aixina, una animalà, i de normal crec que costa 1.000 i, i no sé [inintel·ligible]... després tota la titulació igual, te demanen de, que si tingues anglès, que si tingues valencià, que si tingues nosequé... i també és un dineral, per al First no me'n recorde quant paguí també, també una animalà... i va ser un poquet això de dir 'ostras', me sabia mal... que, els meus pares, perquè anem, anem bé, però que tampoc... vull dir... ens sobren els diners ni molt menys, i vaig dir 'ye, pues les vesprades vaig a treballar', i és curiós perquè al final... comences a treballar, i no pares, o siga... i t'enganxa eixe cicle, eixe cicle de... de treball, o siga... jo m'ha passat... m'ha passat moltes voltes, que quan no tinc res a fer, o siga, quan no tinc res a fer de... tinc una setmana que no tinc res a fer, pues rotllo 'hòstia, ara que faig jo en el meu... en el meu... temps lliure?', vull dir, és que com que... vius en eixa roda constant de 'de 8 a 2, classes, i de 5 de a 8 repassos, i a dormir, i altre dia', vull dir, i és una cosa que jo també me vull plantejar perquè al final.. pff... no sé fins a quin punt ho faig per plaer, jo pense que no arriba... sí, o igual ho faig moltes voltes perquè he entrat en eixa roda de treball assalariat de guanyar pasta, guanyar pasta... n'hi ha una experiència que sempre conte, que... súper curiós, que... n'hi hagué una volta que a... clar com jo també he estat en els scouts i altres col·lectius i tal, és... matins estudis, vesprada els repassos, i les nits, pues tens reunions sempre, o siga que és un poc, muerte... i recorde una volta que estava donant un repàs a... a un xiquet, un només perquè tenia un examen, i pues vaig dir 'pues ens quedem més rato', i recorde que després tenia una reunió... i... i hòstia, me'n recorde que no tenia suficient temps per a anar a casa i fer-me el sopar, aleshores vaig passar per un kebab, em vaig agafar el sopar, i tot el que havia guanyat en eixa hora de més que havia fet, m'ho havia gastat en el sopar... que jo crec que és la metàfora de... d'esta societat en la que vivim, de moltes voltes treballo moltes més hores, i el que guanye d'eixes moltes més hores, ho... ho pague en una, a una... per a que me cuide al xiquet, perquè jo no tinc temps per a cuidar-lo... vull dir, la societat que estem vivint i... i això, i que me va fer reflexionar i dir 'hòstia puta on, on estic arribant', i jo només donant repàs, no m'imagino, vull dir, altra gent.

E: És que al final la, la... és això, no? que... eh... la gent està... o siga, estem veient d'alguna manera, com que... les jornades laborals s'allarguen, s'allarguen, s'allarguen... ens lleven el temps de dedicar-nos, pues, a això, a cures, a... a gestionar-nos la nostra pròpia vida, i això ho acabem delegant en altres coses, que costen el diners de... del això.

A: I també la cultura del treball, vull dir, jo ara estic súper hater amb això, perquè... tio, com que el, sempre 'esforçat, treballa dur', que... és que són valors que després te n'adones que són per a clavar-te... vull dir, quan jo, me'n recorde que... fa, fa uns dies le deia a mon pare 'jo el meu objectiu en la vida és treballar el menys possible', hehe hehe. Se li quedà una cara de quadros de dir, 'hòstia, si tu sempre has sigut un currante, un... nosequé', però m'estic adonant que jo no me vull passar la vida treballant, o siga, animalades, per a... dir, jo, jo vull viure bé i no necessite ni tanta pasta, ni tants diners, ni tant cosa, i crec que la majoria de la gent necessitem això, però estem en la cultura de l'esforç, la cultura de l'esforç per, pues això, per a les classes baixes, perquè per als altres no... i en eixa cultura de l'esforç tan clavats que... acabem... vivint, o siga, per a treballar, o siga... no, no fem altra cosa.

E: Que diries de les condicions en les que fas la feina de... de repàs? Consideres que són bones? que són millorables? Tens cert control sobre elles?

A: Són... sí la veritat que jo no, no em puc queixar, vull dir, per a com està el món, no... no em puc queixar. Perquè jo ho faig en ma casa, i si no ho faig en ma casa ho faig en la casa dels, dels nanos... i no, no tinc problema. Damunt... són... per norma general, o siga, és curiós perquè, no sols... ja ni ha altre perfil de norm... vull dir, la gent que va a repàs moltes voltes ja no és només... gent de, que... vull dir, que no tinga estudis, sovint és gent que té estudis, però com té tant de treball, sempre el mateix, no té suficient temps per a dedicar-li al seu fill, i te paga a tu perquè se'l dediques...aleshores, vull dir, no hi ha problema, per exemple, de pagament ni res per l'estil... bueno jo també sóc prou laxo, perquè com no ho necessite per a... si ho necessitara per a viure pues sí, però com ho no necessite per a viure també entenc que... les famílies, pues quan els vinga bé que me paguen i ja està, vull dir... que tampoc... és una cosa... i això, considere que les condicions no em puc queixar comparat en com estan en altres... puestos que... t'agafen de jove, i amb la tonteria estàs fent pràctiques de... remunerades, si es poden dir remunerades, i... quan...

E: Vale... has comentat, que estàs estudiant, estàs fent el repàs aquest, de vesprades, i més enllà d'això, hi ha un altre temps, que serà més ample o més reduït... que li diguem 'temps lliure' no? d'alguna manera... que fas en eixe temps lliure?

A: Milite... hahaha, no, no faig altra cosa, haha.

E: En la vida.

A: La veritat que...hahaha, és una llàstima, eh? O siga, és una llàstima, perquè ho parlava amb un company, que la gent que...que militem, al final, els que militem en molts puestos, al final, els nostres cercles d'amistats són de la militància, i vivim en el nostre rotllo hippie guay de, de, vull dir... i després no, no ixes al món

E: Estàs en la bambolleta, no?

A: I que estàs en la teua bambolleta de... de postmodernismo, de... de Foucault, de nosequi... i després ixes al món i dius 'mare meua'...jo per això quede moltíssim en els meus companys de classe, quan puc quede amb ells, perquè...

E: Per a fer investigació sociològica?

A: Sí... o siga... t'ho jure, com per a baixar a la realitat i dir 'ye' i... jo recorde, estar ara clavats, que bueno si després això ix, que estàvem súper clavats en lo de, en la campanya, en una campanya contra les cases d'apostes i tot, en el col·lectiu del meu poble... i recorde estar en, en el grup de col·legues de classe, i clar a mi me pareix súper obvi, vull dir, clar, en els meus rogles ens pareixia súper obvi que les cases d'apostes s'han de tancar. I recorde que ve una companya i me diu 'però, eh, por qué exactamente estàs contra la casas de apuestas?', i ahí se me cau el món, perquè dic 'hòstia puta' claro, jo visc en la meua bambolla que és algo tan clar, perquè, vull dir, que o és blanc o és negre, i la meua companya, les cases d'apostes ho veu com, com un, com una fruiteria, aleshores 'per què vols tancar això?'... sí, un negoci més... i és súper curiós això perquè la gent que... militem, jo pense que necessitem sempre altres espais, perquè sinó acabe, pues això, amb les, amb les, amb les nostres hippiades, que són súper interessants però també pues vivim en la nostra bambolla... i això, i jo dedique... pf... moltíssim a... a la militància, vull dir, també... ha sigut, no sé... una, una forma de viure, no sé... que al final, me'n recorde que havia un grup de rap que deia, Adversaris, no sé si els coneixes... pues són un grup de rap català que me'n recorde que... feren... una cançó que era, era sobre la frase esta famosa de Gramsci de 'instruïm-nos, organitzem-nos...' no me'n recorde l'alt... l'altre, són tres conceptes de... instruïm-nos, organitzem-nos... i no me'n recorde que més... i ells deien 'ostras'...

E: Em...

A: "Instruïm-nos perquè necessitem tot el vostre entusiasme, organitzem-nos perquè necessitem tota la força..." ay, no me'n recorde de lo últim... ja no me'n recorde.

E: I... era una... una més...

A: És d'estes frases que...

E: ... i sereu lliures, no?

A: Sí... exacte.

E: Ara, ara te la busque perquè la tinc, la tinc localitzada... N'hi ha una guia del Consell de la Joventut... eh... que la portada té això.

A: Sí, buah, és que...

E: De participació.

A: És que Gramsci és... és una animalà... vull dir... i me'n recorde que, el pavo abans de començar la cançó, comença a dir, rotllo 'és que... puto Gramsci, té tota la raó del món perquè és que al final, els meus col·legues i jo ens basem en això' gent de rogles de la CUP, d'instruïm-nos, organitzem-nos, a més simptomàtic que, necessitem altres espais... i bueno, i al final pues... eh... te passes la vida militant, que també, en certa eh... té... té molt, o siga, té molt a veure el tindre la, la vida assegurada... entre cometes, o siga, la militància jo, jo tinc clar que si no tinguera... jo tinc molts companys que no militen per curro, vull dir, perquè no... no els dóna la vida... per a mi és rotllo, jo em recorde d'un company que, està en el col·lectiu del poble, que l'únic que fa és pagar, perquè... li sap mal no poder participar, però és que, està de pluriempleat perquè treballa pels matins en el, en el mecànic, de mecànic, i per les nits en el kebab, o siga, de repartint i tot... aleshores, té això, que moltes voltes la gent que realment militem, perquè al final la militància cada volta és, pues te va absorbint més espais, vull dir, perquè és una cosa que comences una rodeta, jo supose que a tu també t'ha passat, que comences rotllo, que vas a una assemblea vergonyós i després estàs en una comissió, després que de la comissió vas a eixa manifestació i després que si vas a esta reunió de nosequè, i acabes que podries estar tota la vida militant, vull dir, perquè podries viure d'això... i...

E: Clar, perquè al final t'agrada, no?

A: Sí, al final... enganxa molt, i... i no sé, a mi m'ha arrelat moltíssim al poble, vull dir, jo una... entrevista que ens feren en Radio Klara per a lo de la campanya d'apostes...crec que, com vaig dir? vaig dir... sí, que jo al final me senc més de Massamagrell que mai, gràcies al col·lectiu del poble. Sinó, jo, seria pues, un lloc de pas més, com és per a la majoria de gent la seua zona, i per a mi m'ha fet sentir-me del meu poble i... i... això, el contacte amb el veïnat, el veure que estàs construint coses... és súper potent.

E: Què guai. Que guai, que guai. Va, pues, conta'm en quins jaleos estàs clavat, o en quins jaleos t'has anant clavant al llarg de la, de la teua vida associativa, participativa.

A: Buah, vale. Faig cronologia... jo, jo comenci molt jove... no, no sabria explicar un per què... jo crec que fou un poc com... com una vàlvula d'escape, siga... jo, jo visc a Massamagrell però anava a l'institut de La Pobla, perquè l'horta lo que té és que són pobles que estan apegats, que creues un carrer i ja estàs en un puesto o en un altre, de fet nosaltres ens dividim el carrer que és el mitja galta, que és meitat del carrer, que veuràs meitat pavimentat i meitat no, perquè cada lloc és d'un poble i... folklorismes, hehehe. I... jo anava a l'insti de la pobla, i aleshores jo, me'n recorde, quan passí a la ESO, a primer de la ESO, que jo no tenia a... o siga, gens de relació, perquè, pues era un ambient molt, molt, o siga molt de poble al final, era només una classe, molt taurinos, molt fatxes, molt 'el valencià, no és català'... o siga, vull dir, és... jo m'he criat entre fatxes i això després el que fa... vull dir, jo també ho agraiïsc molt perquè al final aprens a, a gestionar-los molt bé. I... i jo vaig patir assetjament escolar, dos anys, sí... la veritat que... o siga... mai arriba al contacte físic, però sí que és de veres que, per a

mi, per a mi era un suplici anar a classe, jo recorde que... en eixe, eixe, eixos anys aficioní a la lectura, perquè eh... per a mi lo pitjor era el pati, perquè no tenia amb, amb qui anar... i me n'anava directe a la biblioteca, vull dir, esperava [*inintel·ligible*] i me n'anava ahí... i... o els treballs en grup me'n recorde que per a mi era... una angoixa no tindre gent amb la que anar, vull dir, preferia anar amb els repetidors en eixe moment, i fer-lo jo el treball i, o siga, era un poquet... això. I... jo a partir d'ahí comencí a sociabilitzar prou, jo crec que fou en tercer de la ESO que me claví en els scouts. I la veritat que fou, m'han servit moltíssim perquè... clar, quan, pateixes assetjament escolar jo després m'ho he notat moltíssim en que, jo tenia molta por de... la gent el que opinava de mi, el que pensava, com expressar-me, quan em feien una broma entenia que estaven, vull dir que, que m'estaven insultant, o siga, era súper, súper violent en el tracte i aleshores, l'escoltisme com que m'ha anat ajudant a alliberant-me i a entendre, vull dir, i a sociabilitzar... millor. I comencí l'escoltisme i... i jo pense que també fou el com... el món de la política, com la vàlvula d'escape de clavar-me a tope, junt a dos o tres col·legues, vull dir, de clavar-me a tope en això, em recorde que en tercer vam muntar un col·lectiu antifeixista ací en València i... lo que passa que això era un, vull dir, érem quatre... em recorde que érem quatre gats, molt joves, vull dir, no teniem... érem... me'n recorde que fou... crec que en el MUVIM, en el, en la plaça que n'hi ha en el FNAC, en eixa plaça me'n recorde que una vingué amb ordinador, clar, per a prendre acta, i jo en eixos moments, vull dir, és quan aprens a prendre acta i tot, i... i clar érem gent d'edats molt dispars, i no sé, era una experiència molt nova, i això nosaltres... ens picava molt, perquè en eixe moment, i sol passar, sempre passa que tot els moviments socials estan capitalitzats en, en, en el Cap i Casal, vull dir, tot està, tot acaba a parar en València, vull dir, en eixe moment no es tenia gens en compte en els pobles. Jo crec que actualment si es té més en compte, però era súper... 'tot en València, nosequé', i a nosaltres ens fotia molt això, me'n recorde, a... a Pau i a mi, que això també, quan tens un company que, vull dir, t'estàs retroalimentant... perquè sinó, jo, moltes coses, si no haguera tingut un company igual... molt idèntic en eixe aspecte, no les haguera fet, però, és que la retroalimentació fa moltíssim... me'n recorde que diguérem... a l'any següent diguerem... 'amo a muntar un col·lectiu antifeixista en el nostre poble', i el muntarem, i... i cridarem a un muntó de gent que coneixiem, vull dir... el que passa que es quedà en un repartiment d'aliments i jo crec que ja està, no crec que... crec que no férem molt més, perquè la gent, realment, és que és molt difícil començar a militar sinó has militat, vull dir, si no tens experiència, no tens bagatge i tot... i després... buah m'estic allargant molt, però...

E: Tranqui, tranqui.

A: Vale. Després me'n recorde que no coneguí a Pablo, que... claro jo era molt de fora del sistema, bueno, seguisc sent-lo, però en eixe moment era... i jo me'n recorde que Pablo és rotllo... xarrava amb ell i al final, Pablo, estudiava ciències polítiques, Pablo té les coses clares... i al final, me va anar menjant l'orella... i fou el moment que ells entraren en el govern, si no m'equivoque, en 2015, i jo, recorde que ells entraren en el govern i justetament ell estava en joventut... aní a una reunió de Compromís, hehe, no me molà... no me molà perquè... fou rotllo, n'hi havia un problema, me'n recorde que n'hi havia un problema del poliesportiu... i fou del rotllo 'no però ahí no es pot fer res', i passaren de punt, a mi és algo que...hòstia... i damunt, vulgues o no... si és un col·lectiu de gent major, si tu eres jove, si no tens altra gent jove això no vas... moltes voltes quan estàs en un col·lectiu és també perquè hi ha molta sinèrgia i te dus molt bé amb l'altra persona, sinó... se te... vull dir, sinó has de ser molt friki, jo ho sóc, però... pa, pa estar ahí a tope... I aleshores, començarem amb ell a intentar muntar un, un Consell Jove. I jo me'n recorde, quatre xavals, de quinze anys, en la paperassa eixa perquè té paperassa, perquè la burocràcia, mare meua, jo... fent els Estatuts, que si per a que tot quadrara, nosequé... i al final ho deixarem... de banda, no... un poquet, pues, per això, per... no me'n recorde perquè, però ho deixarem de banda... I ahí jo pense que s'aturà un poc la meua militància, fins a segon de batxillerat, que... fou l'any de la LOMQUE... que... o siga, que començaren a canviar, i muntarem la xarxa d'instituts, la... la XI, que en eixe moment me'n recorde que férem una concentració que te cagues, vull dir, o siga, per, per als quatre pipiolos que érem férem una concentració que te cagues que, vull dir que, en eixe moment fou, hòstia, férem dos o tres jornades, dos tancaments, vull dir... eixa, eixa experiència fou guapíssima. Damunt me molà molt perquè ho capitalitzarem la gent del poble, vull dir, o siga que això era... rotllo... no era ni la gent del Lluís Vives ni la del Benillure, érem, vull dir, érem nosaltres, que això... damunt ho recorde perquè... els teniem molta tirria als del Lluís Vives i al Benillure perquè era rotllo 'tío, els típics instituts de tenen tota la fameta de super revolucionaris i tal', després... venien a l'assemblea a fumar-se porros... vull dir, jo me'n recorde que això era, puro cachondeo... i veure que, els quatre de poble estàvem ahí mobilitzant això i... i eixe col·lectiu, buah, fou una passada... vull dir, jo, fou una de les experiències més xules. I... ja, clar, nosaltres passarem, passarem a... a la carrera, i eixe,

eixe col·lectiu, fou una llàstima, perquè faltà, faltà un relleu generacional... i també perquè al final estos moviments el que passa és que hi ha molta indignació en eixe moment, i si no saps canalitzar-la bé, i... i que eixa militància es quede i vaja participant, es queda en un moviment... espontani d'eixe moment de... de una gran manifestació o un gran bloqueig, i ja està, sinó té un recorregut és molt difícil. I per tant no [inintel·ligible]

E: I per què creus que passa això? Que n'hi han... no? perquè en els últims anys ha passat molt, el tema de que ha aparegut moments... eh, de un... dimensió molt reivindicativa, que demanaven coses molt, molt, molt lògiques i tal... que han tingut, com, una eclosió, no? i... però després, igual que apareixen, desapareixen.

A: Si... jo, o siga, primer de tot, ja parle del panorama que conec a nivell associatiu i militant, del País Valencià, en concret, fa falta molta plan... o siga, fa falta molta planificació, molta estructura, molt d'estudi, vull dir, molt d'estudi de posar-se i dir, 'a veure com anem a canalitzar açò', i molt de plantejament d'objectius, que això també, pues pense que és una neura un poquet educativa, de plantejar objectius. però és de veres... és que a lo millor, moltes voltes... tio, jo he deixat d'anar a moltes manifestacions perquè entenc que anar a pegar un passeig i fer-me una cervesa amb els col·legues... osea, vull dir, és sembla que és un mode social, però... pense que, li falta moltíssima maduració als moviments de dir 'anem a plantejar objectius, i com anem a assolir-lo? quins canals volem utilitzar?', vull dir, analitzar-ho molt més, moltes voltes som, súper poc reflexius de 'fem açò, i ja està, fem una manifestació, mos queixem i mon tornem a casa', i és un problema molt gros. I també la pròpia condició de... de la gent, vull dir, o siga... la gent... jo crec que s'ha demostrat amb lo del Tsunami Democràtic... per a mi Tsunami Democràtic fou... no sé si recordes, quan començà, ocuparen l'aeroport, eh... feren talls, feren manifestacions massives, fou dels moviments de desobediència civil... més totxos que... igual que l'1 d'octubre, però s'han quedat en això perquè un moviment de desobediència civil implica... molta, o siga, vull dir, implica, a lo millor, estar set matins l'aeroport... i la gent no es pot permetre ocupar l'aeroport, set matins, aleshores estem en una situació que el treball aliena de tal manera, que, és que mos condiciona, vull dir, és rotllo 'jo puc demanar-me un dia en la feina, però no em puc demanar més'... i jo pense que en la militància passa molt això, vull dir, quan tu vols optar per la desobediència civil, que requereix molt d'esforç i molta implicació d'estar molt de temps... és molt difi... vull dir, és que, és que... no pots, et condiciona moltíssim... si nosaltres, de fet, pensàvem en, en... plantar-nos en les cases d'apostes i dir 'hui no obriu', però clar, ho pensàvem i dèiem 'això ho podríem fer un dia', o dos, tres a lo sumo, però per a que funcione a lo millor deuriem estar un mes per a que es piraren, però, estar un mes és... molt complicat. I això, pense que per... és dos coses, pues per una banda, que el treball al final està fet pues per a això, perquè t'aliene i que militància tingues poqueta, i per altra que falta molta... molt d'objectius, o siga... jo de veres, jo veig als col·lectius i...

E: Per què penses que els falten eixos objectius o eixa estructura... eixa regularitat de... de tirar?

A: Jo... primer de tot que la militància sovint és veu com algo molt... molt passatger. Vull dir, jo tinc la meua etapa de, de jove que... que sóc radical, faig mis pinitos, hago mis coses, vaig a una casa okupa, faig quatre coses més... i després ja la vida et condiciona en certa manera 'ah no, és que jo he de buscar curro, he de buscar parella, una hipoteca, un casa, un cotxe...' i ja no veus com la militància que te traspase, o siga, dira rere dia, no... no ho veus així. I després també, com que, fa falta... molt d'estudi... no sabia per què la veritat, però... rotllo, de veres, que... jo també perquè és el meu col·lectiu, eh? vull dir, parle d'una manera súper subjectiva, però recorde compartir amb companys en col·lectius com Arran, L'Ateneu, de Montcada, el CPC... que són col·lectius que tenen molt més trajectòria que nosaltres... veure la campanya que estàvem organitzant i com ho teníem organitzat... perquè nosaltres és tot, o siga, súper al mil·límetre de 'esta setmana toca açò, esta setmana toca lo altre, i si passa açò, passarà X' i quan ho veien deien 'hòstia... tot açò és lo que n'hi ha que fer per a una campanya?' i... cabrons, és... com feu les campanyes? O siga, vull dir, també és perquè som... no ens ho creiem, no ens creiem que anàvem a tancar les cases d'apostes, ens queixem perquèensem que és com... que ens hem de queixar, però no ens creiem de veres que anàvem a tancar-les, o siga, falta com... creure's de de veres, no ens creiem la desobediència civil, o siga, ens creiem que... mola molt dir-ho, però no ens creiem de 'a través de la desobediència civil vaig a aconseguir açò', vull dir, i és un... no sé, és això, no sé... tampoc sabia... és a dir, no, no tindria una explicació... si la tinguera, tant de bo, si la tinguera, aniria col·lectiu per col·lectiu explicant-la, però jo crec que fa falta creure's, creure-s'ho de de veres, si realment vols apostar per la desobediència civil, que és una de les vies.

E: Vale...i, bueno. Has comentat, així, per... per, eh 'sobrevolando', que ara mateix estàs en un col·lectiu... que és de joves, exclusivament de joves?

A: Sí, jo... jo ara mateix, bueno, milite en dos col·lectius, però me deixaré uno de ells, al final que... ja te contaré, de... jo milit... o siga, bueno, milite. Jo, per a mi, l'escoltisme si s'enfoca bé, és militància. Al meu entendre.

E: Sí, totalment.

A: Vull dir... De fet, si un problema té és que li falta militància. I de fet, o siga jo... este any estic en, estava en Socarrel i... que és el col·lectiu juvenil del meu poble, que nosaltres agarrem un poc la idea... o siga, volíem que fora un col·lectiu jove, perquè moltes voltes hi ha un paternalisme... que te cagues en tots els col·lectius, i arriba la típica persona major, i t'explica... o siga, no te parla, no te dona la seua opinió, t'explica com s'han de fer les coses... i això a nosaltres ens repatejava, vull dir, o siga... tota l'estima per a l'experiència i tot, però que, l'experiència és un grau, però no... no te condiciona, vull dir... I aleshores diguérem 'anem a muntar un col·lectiu jove', i agafarem un poquet la idea del que diu el Consell Jove, però no per... nosaltres al Consell Jove, vull dir... el seguim, però que tampoc...

E: El Valencià dius, no?

A: Sí, que els deien que... recorde crec que era, de 16 a 30... aleshores, si no m'equivoque... o me... estic patinant?

E: 12, 12 a 30.

A: De 12 a 30. Pues 12 a 30. Pues nosaltres diguérem un poquet igual. Però realment som, actualment som tres generacions de... de persones, perquè al final pues et juntes els col·legues, que això també és molt curiós perquè nosaltres estem gent de 20 anys, 19, 18, ... i 21. Però què passa? que a lo millor la gent de 25 i 26, que jo conec a molta gent de 25 o 26, jo recorde, jo ho sé, que els ho veuen com, el projecte de 'ay estos, estos xiquets, el projecte i tal', ara veuen que és més serio, però també els fa com a molta cosa entrar. Com un espai tan jove. I la gent més, més menuda també... o siga, també perquè és més difícil, de normal la gent quan comença és 16, 17... però és el que nosaltres intent... ara... estem, nosaltres ho diem de conya, però 'campanya de fitxatges', vull dir, nosaltres anem a... a muerte per instagram, per... 'ei et vols vindre a l'assemblea tal?', som molt pesats, però és que l'única manera de... necessitem relleu perquè ara, per exemple, la generació d'un any menos... l'any, l'any que ve... ara tot el que ha passat no sé com quedarà, però se n'anava d'Erasmus... aleshores ens veiem un buit generacional de dir 'no, no, no, aci necessitem fer fitxatges', vull dir, no pots estar en una edat concreta, perquè sinó te... et desgasta moltíssim. I això, i col·laborem moltíssim amb l'associació de veïns i veïnes de Massamagrell, que la veritat és que... la gent activa són un amor, vull dir, són gent... de veres que , zero paternalist... perquè a mi açò me, me, me posa molt nerviós... zero paternalista, zero adultcentrista, vull dir, sempre... ens han tingut molt en compte... però sí que és de veres que sempre arriba allí el típic que va i te conta... la seua història... però bueno, al final... la confluència té eixes coses, que has d'aguantar certes... vull dir, que no, no és que les hages d'aguantar perquè això sempre ho has de dir, en tota l'educació del món, però ho has de dir, però sí que és de veres que vas a estar amb gent que... a lo millor no congenies... no congenies tant. I el fet de ser de les mateixes generacions fa que és molt més fàcil el comboi... perquè tenim... i el comboi, al final, jo sé que hi ha moltíssima gent... hi ha moltíssima gent que a Socarrel ve a dos o tres assemblees, i després a les festes ve a tot, vull dir, perquè... d'eixos, d'eixos n'hi han aixina, vull dir, que, que.. són... que... ens creguem... però bueno, que també és una manera de que s'enganxen i de que participen i... això. I l'altre col·lectiu on, on... estic... bueno, que... segurament m'ho deixe, és... el scouts, i me'l deixe més que res perquè... perquè me va a exigir més temps, ara et contaré, del, de... Socarrel, que volem manejar un centre social, allí... i perquè em... diguem que a l'agrupament hi ha dos visions completament distintes, jo veig que... els scouts s'han de qüestionar tot, o siga, i pense que han de ser un agent polític, dins de l'Ajuntament... o siga, i dins del seu poble, han de ser un agent que canvie les coses, i hi ha altra gent que ho veu més com 'quedem els dissabtes, fer jocs, i anem-nos-en a casa', eixa és la meua visió, totalment subjectiva, vull dir... aleshores clar, jo clar, clar... quan hem vist... si no tinguera l'espai de Socarrel jo sé que seguiria en eixe col·lectiu i intentaria canviar-lo, però moltes voltes no segueixes en els col·lectius perquè dius 'no me... no me paga la pena estar ací , batallant, si

tinc altre espai on no ho faig, directament, i precisament per això... me... me ho deixe, perquè...vamos, a l'escoltisme li falta... o sea, canviar eixe chip, el que parlàvem de la Muixeranga, de... un enfocament de... de saber que som un ens polític, i... i deixar de tindre por a veure que ens diran i... al final estàs educant en algo molt tocho, vull dir... quan, quan, quan ho analitzes... lo que passa és que hi ha molta gent que no s'ho llig, però tu quan lliges la proposta dius... 'hòstia puta, si estem educant en valors...' vull dir 'estem educant...' el que passa que això.

E: Sí, jo crec que, que.. que molts voltes, o siga, açò, açò ja se'n ix un poc del tema... però... que va, que va, que va, però, mola. En el... en el l'escoltisme moltes vegades, o siga, jo crec que la inèrcia ens du a clavar-nos a ser responsables de l'educació de... de xiquetes i xiquets sense ser conscients realment de què estem fent, o siga, de que... durant, durant la pròpia... diguem que durant la pròpia experiència educadora, no? anem aprenent, i ens anem adonant de coses, però d'inici, quan entrem hi, és de... dis... 'reunions de dissabte i campaments', i poquet a poquet te'n vas adonant... i no tot el mon se'n adona de tot, eh? o siga, al final, eh... per molt esforços formatius i de... generar continguts i tal que faces, hi ha gent que passa per ahí com si passara per... per un espai de lleure... blanc... sense molt més, no?

A: I és una llàstima, perquè... Jo tio, este any m'he dut moltes frustracions perquè jo al final... m'he cregut molt l'escoltis, o siga, em crec molt l'escoltisme, me'l crec i sentisc moltíssim... damunt perquè els scouts que he tingut... Elena, vull dir, Elena sí que la coneixes? Elena Galarza?

E: Sí.

A: Pues... jo pense que Elena... no sé si has vist 'Noviembre', la pel·lícula... és una pel·lícula sobre uns xabals que fan teatre pel carrer... no sé si... buah

E: Me suena mucho.

A: És la de 'ser actor, no ser espectador, ser actor' o algo aixina.

E: Que fan accions... de reivindicació... lligades al carrer i tal?

A: Sí, simulen en el carrer un, un, un...l'esclat d'una bomba o... o... un naixement.

E: Sí, sí que l'he vist, sí que l'he vist, sí que l'he vist.

A: Buah, jo eixa pel·lícula als, als cinc o sis de la meua generació ens... és que ens va...

E: La va veure en, en els scouts?

A: Sí... la vaig veure en...o siga, amb Elena, i fou... o siga, la manera d'entendre l'escoltisme, o siga com... la manera d'entendre l'escoltisme de ser actors, i no, i no... espectadors. I jo, este any, això, m'he dut moltes frustracions per exemple, en lo del Forn de Barraca, eixe... eixa mateixa setmana estava la manifestació pel clima, i de la Federació sí que va convocar, perquè la Federació... jo pense moltes voltes... convoca per a coses per a no pillar-se els dits, o siga, vull dir, convoca per a coses que n'hi ha un consens general, com pot ser la manifestació pel clima o el 8M, però hi ha altres coses...

E: Bueno, del que vam parlar a la Muixeranga, no? De que al final on et claves?

A: Ah... és rotllo, ens clavem en estes coses que...hi ha un consens, exacte, 'consens'. Un feminismo 'blanco', un ecologismo 'blanco', i això. I... jo recorde que dic 'hosti, tio', ja que dos o tres escoltes, vull dir, hem estat allí en lo del Forn de Barraca i tal, podríem fer una foto amb la panyoleta i dir que donem el nostre recolzament a la lluita del Forn de Barraca... tio que al final la nostra panyoleta du el verd de l'horta, vull dir, que damunt a nosaltres ens afecta directament, vull dir, és que...

E: Clar, que entra, entra directament en col·lisió amb els valors fundacionals de l'agrupament d'alguna manera.

A: Clar, clar, que damunt és el nostre, vull dir, és que és el nostre espai. És que, jo ahi estigui en una, en una activitat amb els nanos, vull dir, per eixa zona. I... i recorde, tio, tindre un debat, que a mi, claro, te frustra perquè no ho entens, i... 'que no ens podíem posicionar, que què dirien els pares, que...que és que ací hi ha moltes opinions...' i dic 'ja però tu estàs educant en... en ecologisme', vull dir, o siga, tu, vull dir, és que... és que jo entenc l'escoltisme, vull dir, com el respecte cap a la natura, vull dir... i això s'oposa tot... frontalment, o siga, no entenc... I ja l'última fou l'ús del llenguatge inclusiu, jo de normal intente utilitzar el llenguatge inclusiu sempre, i perquè dic 'hòstia, vint segles dient TOTS, pues un segle amb TOTES no passa res', vull dir... I me'n recorde que estàvem, estava fent un missatge per a una quedada grupal i tal... [TALL]

E: Vale, estàs participant en Socarrel, que és un col·lectiu de joves de Massamagrell, o bueno, ja podríem dir quasi dir de l'Horta Nord, no?

A: Sí, de l'Horta diguem...

E: I... com ho feu per a, per a organitzar-vos ahi? perquè clar, sou gent jove que compartiu d'alguna manera un... un... un aspecte més generacional, no? però al final cadascú és d'un lloc, té les seues dinàmiques, i clar... gestionar això, supose que serà... tindrà les seues cosetes.

A: És... és curiós perquè... vull dir, d'allí hi ha dos o tres persones que sí que hem militat en altres puestos, aleshores sí que tenim més experiència, però la majoria de gent no ha militat mai, aleshores... tonteries com una assemblea, prendre acta, aprovació de l'ordre del dia si escau... totes estes coses els pilla com... molt de noves, aleshores... Damunt com som un col·lectiu alegal... o siga, nosaltres defensem l'alegalitat com a funcionament, o siga, ni legals ni il·legals, vull dir... digam-ne que pensem que la legalitat té com... eh, certes limitacions, certes restriccions, vull dir...

E: Quan dius 'alegalitat' vols dir que...?

A: Quan diem 'alegalitat' nosaltres defensem que... n'hi ha com, vull dir... el terme 'legal' implica tot allò que.. vull dir, sí que està dins del marge... després està el terme 'il·legal' que és allò que està en conta, o siga, que està incomplint la llei, i després hi ha com un maremagnum molt gran... que és l'alegalitat, que potser.. o siga, des d'espais que no estan reglats, però que no compleixen, vull dir, no són, no són il·legals.

E: O siga, no estan reglats vols dir que no teniu...

A: No tenim, nosaltres, o siga, no responem a... ni tenim estatuts que ens... que ens posem com a, com a un col·lectiu juvenil, ni... ni estem en el cens d'associacions de l'ajuntament, vull dir, nosaltres no

E: No teniu CIF.

A: No tenim ni CIF ni res per l'estil, intentant....

E: Açò és una decisió triada, o una decisió... o perquè he començat a funcionar i esteu ara mateix així?

A: És una decisió triada. Nosaltres començarem... eh... clar, Socarrel jo crec que, ha agafat...dis de... diguem que, nosaltres tenim 3 anys, sí... tenim 3 anys, este estiu complirem 4, ha tingut com diverses etapes. I la primera etapa sí que fou intentar legalitzar-se. Intentar legalitzar-se perquè entenien que, tot i que la legalitat ens restringia en certes coses, però que tenia prou beneficis. Que ocorre? Que quan ens posarem amb la burocràcia que n'hi ha per a legalitzar-se i tot, diguerem 'mare de deu, açò que és'. Clar, jo en eixe moment estava pràcticament soles. M'encarreg... vull dir, recorde que férem tots els papers, vull dir, que els vaig fer,

que si els estatuts, que si nosequé... tot, com tocava, estiguérem en contacte amb el Consell Jove i tot... però això ens desgastà de tal manera... que diguérem... anem a deixar-ho aparcat perquè veiem que ens està desgastant moltíssim, a mi personalment m'estava desgastant una animalà, perquè jo eixe any estava a soles, de, de... i damunt de, pues això gent que venia, no venia, vull dir... era un poquet, fou un curro, una animalà... i anem a veure com treballem. I el segon, nosaltres lo que tenim és, sempre fem com una trobada d'estiu, i en eixa trobada d'estiu digam-ne que és com un congrés per a un partit, és a dir, nosaltres allí ho, ho decidim tot, i planifiquem el que va a ser tot al llarg de l'any... i en eixa trobada, nosaltres decidirem acollir-nos a l'alegalitat, perquè entenem que la legalitat com a tal no ens aportava en eixe moment tantes coses com que... que ens feren falta, i que podiem funcionar dins de l'alegalitat i tots els beneficis que té això, com un moviment com a tal. També és cert que... tenim, col·laborem moltíssim amb l'associació de veïnes i veïns, que és, el que ens fa una mica és com la cobertura legal, perquè això...

E: O siga, que si necessiteu alguna coseta, que se necessite CIF, no?

A: Exacte, o que et cedisquen un espai que... també t'ho poden fer sense que sigues legal com a tal, perquè... quan estava Pablo ho fèiem. Però ara no... vull dir, és que l'Ajuntament mai ha volgut col·laborar amb nosaltres, la veritat, que també tenim relacions ahí...

E: Vale, ara... ara et preguntaré per això

A: Buah.

E: A veure, espera que se m'estan obrint vies, vaig a anar apuntant perquè sinó... Vale.

A: Aleshores, això, nosaltres decidirem funcionar alegalment, eh... i... això, som un col·lectiu de... de gent jove, i sí que tenim un eixos ideològics, que... el que passa que, o siga, tenim uns eixos ideològics, jo pense que este any per exemple els remarcat prou més o siga, depenent de... depenent de qui agafe la batuta, de com... es remarquen més o es remarquen menys, però sí que entenem que ha de ser un espai prou obert i pedagògic, vull dir... per exemple, nosaltres som feministes, eh... som ecologistes, dins de l'ecologisme, nosaltres el que no volíem era que l'anticapitalisme fora una barrera perquè certa gent poguera entrar, vull dir 'hòstia això que és', aleshores nosaltres entenem que, a través de, vull dir, per ser ecologista has de ser anticapitalista, vull dir... que també és prou debatible, que hem tingut ahí uns debats, de veres, que són... vull dir, però bueno. I anti, antifeixistes, eh, assemblearis, perquè entenem també que ja no és nomes una forma de...menejar-se, sinó també és una forma de... també hi ha una ideologia darrere, que és creure que tot, tot parteix de la base, tot cal decidir-ho des de la base. I... ahí tinguérem molt de debat que un principi el nostre... el nostre... mmm teníem un eix ideològic que era defensa de la llengua i la cultura pròpia... però que passa? que diem, arriba un punt de diem 'la llengua i la cultura pròpia que és... vull dir, que és nostre?', vull dir, perquè per a nosaltres era el valencià, però també, Massamagrell està plena de migrants, i... per a ells la llengua i la cultura pròpia no és eixa, aleshores ara crec que tenim 'defensa de la llengua i la cultura autòctones' o algo aixina, per... per a... vull dir, per entendre que n'hi han molts, vull dir, que era una visió un poquet de... només nosaltres, vull dir. I aleshores eixos, a través d'eixos eixos ideològics nosaltres funcionem... diguem que quan planifiquem, tenim, fem dues coses. Per una banda, dividim un poc entre actes formatius i actes lúdics, els actes lúdics també tenen carga formativa, però no tan elevada. Aleshores els actes lúdics el que fan és, una mica, és atraure a gent de molts tipus, o siga, vull dir, que pot ser des de... des del gitano del barrio fins a... el universitario de no sé on, lo que siga, vull dir. Ahí va to cristo. I fem batalles de gallos, torneig de futbol, torneig de tal, concursos d'all i oli, hem fet de tot, i això el que fa és...

E: Que guai

A: Hahaha. Sí, vull dir, no sé si, has vist un vídeo del concurs d'all i oli que férem?

E: No, d'això no, he vist molts vídeos però d'això no.

A: Pues, férem, ens disfressarem de tarres i fèiem rotllo la, la kale borroka del all i oli, vull dir... També ens ho passem molt bé... I per altra banda, o siga, això el que fa és atraure a molta gent a, vull dir, la nostra idea és que eixe... el que fa és normalitzar Socarrel i dir 'hòstia, com mola açò', i se puguen, es puguen intentar fer actes formatius, que és, després, treballar més específicament, pues a través de taules redones, cinefòrums, debats, eh, els eixos ideològics que nosaltres tenim... i este any incorporàrem la metodologia de treballar de la campanya, o siga, nosaltres veiem que sí que fèiem actes però que no teníem un objectiu concret, vull dir, que no se quedava. Aleshores plantejarem el fer una campanya, i un del.. una de les problemàtiques que tenim en Massamagrell són les cases d'apostes, i... bueno, que és en general al País Valencià, però en concret en Massamagrell, en la zona migrant, en la zona de... de classe baixa, eh... i propet dels col·legis, està... n'hi ha dos cases d'apostes. Una funciona com un, o siga, la llicència que té és de saló de bingos, però és una casa d'apostes, o siga, s'ha reobert per a això. I... i clar, tenim una campanya que, pues es dividia com en dos fases, que la primera era agitació, de la gent, de lleva així l'impermeable que tots duem del nostre dia a dia que... vull dir, que és un problema que sabem que existeix però que... anem passant, pues com ens passa amb totes les problemàtiques... i altra de acció. I en eixa acció nosaltres, respecte a la relació amb les institucions, nosaltres enteníem que no hem d'esperar a que una institució faça 'X' ni que hem de pressionar perquè l'institució faça 'X', nosaltres entenem que, nosaltres mateix.. eh, l'assemblea de... de xavals, moltes voltes té més legitimitat per a decidir sobre la gent jove que la Regidoria de joventut, i tant de bo la Regidora de joventut i l'assemblea de xavals vagen, vagen pel mateix camí... però nosaltres no anem a espera, a que eixa Regidora de joventut es menege. I Aleshores, volíem 'legislar', o siga, 'legislar' en el carrer, en el sentit de dir 'si el carrer decideix, o siga, si aconseguim una massa popular que diu que no vol les cases d'apostes, les cases d'apostes se'n van fora', ja podrà dir 'X' o 'y' l'ajuntament, però les cases d'apostes se'n van fora. I per a aconseguir-ho, aplicàrem lo de la desobediència civil, vull dir, entenent la desobediència civil com la ferramenta, i estiguerem formant-nos una animalà sobre, pues això, eh... no, no sé coneixes el col·lectiu Alerta Solidària.

E: Eh... me sona.

A: És com eh... tot, tota... tota l'esquerra independentista, és com, els que els fa la cobertura legal i tot. I vinguérem i xarraren, pues rotllo... legalment a què ens jugàvem, que no ens jugàvem, vull dir, que... que fou.. o siga, adoptàrem també a decisió pues de, pues 'si pagem multa, la pagariem? no la pagariem?' en... estem, vull dir, en algunes, en algunes manifestacions que volíem fer ens jugàvem la presó i tot, o siga, de... de que ens podia haver caigut... ens podia haver caigut, el que passa que ara amb el coronavirus ha parat tot o siga, ha sigut... borron i cuenta nueva, i no sé com enfocarem açò, estem un poquet això, que... no sabem com anem a enfocar-ho. Però sí que assumíem eixe... eixe compromís, i de moment la resposta estava sent molt positiva, la veritat. També perquè duia un treball de planificació darrere quan... quan treballes bé, no dic que vaja a eixir bé, però té moltes més possibilitats que...

E: Home, jo vaig veure... repercussions de la campanya i tal, jo això sí que ho vaig seguir molt, i la veritat, des de fora es veia com una cosa brutal, eh?

A: Sí la veritat que... ens ho passarem molt bé, vull dir, perquè, buah, ens ho passem molt, molt bé.

E: Sí, també els vídeos, hehehe.

A: Els vídeos, sí... Mira, els vídeos, el vídeo de les iaies per exemple, quedarem amb elles a esmorzar, i els diguérem 'bueno, ens heu d'ajudar', perquè totes estan d'acord, vull dir, lo de les cases d'apostes també és un tema que uneix a molta gent. Vull dir, és que hi ha gent del PP que està en contra de les cases d'apostes, vull dir que no... és algo que entenen. I la gent major té molta consciència de que això és una puta mierda, vull dir, és com, en el seu moment en el País Vasc el caballo i companyia, vull dir, és que funciona igual.

E: Clar, és que al final és, esta gent que té una trajectòria vital que ha vist altres coses similars... diu 'ojo que açò... va per el mateix camí'.

A: Clar. I... això i els diguérem 'aneu a fer el vídeo, tal nosequé' i també molta originalitat i, vul dir, i el no t.. i el no ser... hem de ser sempre, nosaltres diem que hem de ser molt creatius, o siga, és que, la, la lluita actual

requereix ser súper creatiu, no pots fer el mateix cartell, fer un manifestació i llegir, i llegir un manifest, és que has de can... vull dir, si realment vols aconseguir eixos objectius, hem de canviar el chip, intentar pues... de fet teníem pensat, el que passa que això no hem pogut fer-ho... fer un teatre a l'estil 'Noviembre', vull dir, anar, quan s'acaba el teatre, i anar tres o quatre i cada uno disfressat de.... Carlos Sobera, apuesta, apuesta i... vull dir, i anar... i, i, de, o siga... apallissar a la gent de dir 'hòstia, que ací n'hi ha un problema gordo'.

E: Per què penseu que s'ha de ser tan creatiu?

A: Perquè... el context ho demana, vull dir, perquè... vivim tan impermeabilitat...vull dir, vivim amb eixe impermeable, jo me n'adone que... com que n'hi ha moltes problemàtiques, que ens preocupen a lo millor durant un temps, però després ens la suen com... la crisi dels refugiats, en el... jo, m'he recorde que hi hagué un boom que tots estàvem súper preocupats, o siga... però després, ara mateix, no, no...vull dir, pareix que no, no seguisca sense existir. Eh... jo que sé, eh... els desnonaments, segueixen havent desnonaments, vull dir, que, que, no sé, que... aleshores la creativitat, jo pense que és una ferramenta per a apropar-se moltíssim a la gent, i... i per a crid... to, tocar-los la porta i dir, 'hòstia', i per a que, almenys se peguen el, el bac i diguen 'hòstia puta, ací, ací n'hi ha, n'hi ha un problema gros'. I també, n'hi ha que llevar-se certs complexos, perquè jo pense que... el moviment militant ha tingut sempre el complexe de que això són pallassades, vull dir... i les pallassades, moltes voltes, funcionen, vull dir, i... no sé dir-te. N'hi han moltes coses, jo, l'altre dia, veia de Joves PV lo del Monopoly este, no sé si... això fou, és una idea collonuda, vull dir, jo... jo tinc prou diferències en, en Joves PV a nivell ideològic, però, jo pense que a nivell de xarxes funcionen molt bé, vull dir, és que... i, i és això, n'hi ha que marcar el camí de, de cridar l'atenció siga com siga, perquè... és que no ens queda altra. I... tututu. i això.

E: Vale, coses que has comentat. Eh... has comentat que n'hi ha, o siga, teniu una vessant més formativa o més de...reivindicació i altra més lúdica, d'eixamplar base, i tal.

A: Sí

E: I abans parlaves de que... teniu a gent que... a la que li és com més fàcil, o que apareix més en aquelles coses de vessant més lúdica, i que després en coses més del dia a dia o d'organització és més difícil. Per què creus que passa això?

A: Per què al final, la militància requereix... o siga, que t'ho cregues molt, o siga... ja no és, és que quan, jo pense que quan, ideològicament et posicionen en, en... d'una manera, i damunt... prou fora del que és el cabal, a lo millor més institucional, d'esquerra, de dreta, o d'un partit o d'un altre, t'està condicionant la vida, t'està condicionant les maneres que... o siga, com... et relaciones. I, pues, som gent que no està acostumats, però ja no dic a militar, ni a treballar en grup, ni... ni a compartir opinions, vull dir, nosaltres hem tingut molts problemes en assemblees, pues claro, gent que... la primera de canvi que ve, i a lo millor, respecta els tornos de paraula, però després es passa vint minuts per a dir una cosa que dura dos minuts, o... vull dir, és que, clar, no estem acostumats, és gent, vull dir... no és gent que haja militat en altres puestos, aleshores, és súper difícil per a ells, poquet a poquet, anar clavant-se... I perquè la càrrega teòrica, pues, també és pesada, jo ho entenc, a mi també, vull dir, jo sóc un friki, però també me costa molt llegir a Fuster, n'hi ha voltes que, vull dir, el llig i... i preferisc moltes voltes escoltar una cançó d'Obrint Pas, vull dir, que... és prou, és prou càrrega... però hi ha que fer-ho, perquè ens ho hem de qüestionar tot, o siga... perquè si hem d'estar súper... formats, nosaltres amb lo de les cases d'apostes férem unes formacions anteriors, perquè nosaltres el que volíem és gent... conscienciada realment, o siga, o siga no ens serveix de res que dos portaveus estiguem súper conscienciats, però després la resta no, perquè aleshores eixos canvis no serveixen de res... fins que no traspassem a tota la població... vull dir, jo veig això molt, moltíssim... pense per exemple en matèria LGTBIQ, quan es tira avant... que... eh... se pot avançar molt des de la institució, però si això no va lligat a un avanç en el carrer, a lo millor tens una llei... tens, jo crec que ací la del País Valencià és de les més avançades de... d'Europa, si no m'equivoque, però... si no has treballat en el carrer, dia rere dia, després seguiràs tenint els mateixos eh.... el mateixos comportament homofòbics i companyia, vull dir, que... necessitem això, que... anar avançant, pas a pas, per això, o siga... no s'entén la institució sense el carrer. I... i això, i la gent, pues...

E: I dius que la institució no està connectada amb el... no? també has, has comentat que l'ajuntament no... parlant del cas concret este, no? que no vos ha donat molt de suport, o no ha col·laborat...

A: No, gens. O siga, ni a nivell... mira, a nivell, quan estava el SOE i Compromís, aue governaven en coalició... ara governa només el SOE... a nivell, clar, dins de Compromís, o siga... bueno dins dels, jo pense que a nivell local, ja parle de partits, n'hi ha gent molt guai, i n'hi ha gent menos guai. Vull dir, eh... i ja dins dels partits... és evident que et vas a trobar gent de més corda ideològica, pues a lo millor amb Compromís et trobaràs més, o en Podemos et trobaràs més, que en el PP, però a voltes nosaltres ens hem trobat part... gent en el SOE molt més maja en algun poble que, que Compromís en Massamagrell... i en Compromís Massamagrell ens passava, pues que... el, el alcalde en eixe moment, que és tio de, de Pau, i vull dir, que és Pep... vull dir, que al final que el coneguem de tota la vida... no... col·laborà, el... el SOE no col... no col·laborava res, l'únic que ha col·laborat en algun moment ha sigut Pablo... en, en l'aspecte de joventut, però... després ja... o siga, ha sigut una relació, jo pense de debó que Socarrel naix perquè l'ajuntament no fa les coses bé. Vull dir, Socarrel també naix per a donar una alternativa d'oci a pobles que ens morim del, del fàstic, vull dir, és que... i que vivim connectats a València. Tu pregunta a la majoria de gent de Massamagrell, gent jove, no vol quedar-se en Massamagrell, és que no hi ha vida, allí, vull dir, i això és... és una merda, vull dir, i damunt som molt poble dormitori. Hi ha moltíssima penya que viu en Massamagrell però no és de Massamagrell, perquè... fa vida en la ciutat, vull dir, a l final l'oci està en la ciutat i quan... nosaltres ens passava molt, amb catorze o quinze anys, que... com no teníem, a lo millor, no podies anar encara a València, pues feies molt, o siga... en el poble no n'hi havia res, i tens dos opcions, o siga, moltes voltes és... o bous al carrer, o unflar-te a porros en el parc, i després dels porros moltes voltes acabes en la discoteca i unflar-te a cristal que... la meua generació eren aixina... o... o... poquet més. Perquè damunt, instal·lacions esportives res, no n'hi ha oci, segueix sense haver, després de 8 anys de governs, en teoria, progressistes o dis-li com vulgues, no n'hi ha una alternativa d'oci potent, a banda de la que donem nosaltres, que tampoc pense que siga potent. I després, també, quan els hem criticat... o siga, perquè clar, nosaltres no am... podem tindre la corda... i jo sé que el 90% de Socarrel vota a Compromís o vota a Podemos, vull dir, que, que, que els voten en les municipals. Però... quan els hem criticat per coses... recorde una cosa que s'enfadaren moltíssim amb nosaltres per.. un torneig de futbol, havíem organitzat un torneig de futbol, i... i enviarem la instància perquè ens cediren, ja veus tu, el poliesportiu que er... eh... per les vesprades els caps de setmana no s'ocupa res.... i no constestaren. Com no l'havíem enviat en quinze dies d'antel·lació, no contestaren. O siga, i al final que férem... doncs anàrem i l'ocuparem. I ens posarem a jugar, i ja està.

E: D'això me'n recorde, hehe.

A: Vull dir, i... pos si t'agrada bé, i si no també. Pues, i... emetérem un comunicat, pues, cagant-nos un poquet en ells, amb tota l'educació del món i... i els molestà moltíssim, de fet... damunt és que... són, són, jo pense que funcionen molt, molt polítics perquè el, el del SOE, quan estava... vull dir, sal, s'alternaren l'alcaldia... Quan estava el de Compromís, que era Pep, jo me'n recorde que tinguérem una reunió amb ells sobre una sèrie de coses que ens havien paregut fatal, que no ens havien donat permisos, que nosequé... Me'n recorde de la sessió tal, que digueren 'no, anem a col·laborar amb vosaltres, res, després'... però al eixir al carrer de la reunió, vingué de seguida el del SOE a parlar amb mi, a dir-me que quan ell estiguera que sí que col·laboraria i tot, i ara no em saluda pel carrer... que com l'hem criticat... vull dir, que... que és això, és molt vívora... és... són gent que van a... a lo polític i no entenen que n'hi ha un problema greu, de la gent jove, vull dir... bueno, n'hi ha un problema greu en general en estos pobles, però en concret de la gent jove, i collons, teniu una alternativa.. que és gent jove que s'està organitzant, que pots, ideològicament coincidir o no, però és gent jove que s'està organitzant, che, aprofiteu-la! Vull dir, si és que ho teniu ahí. Per a nosaltres les institucions, ja te dic, han sigut, o siga... més, o siga... més traba que, que no ens han facilitat mai, mai res. Però bueno, que...

E: I tot i així heu anat tirant.

A: I tot això hem anat tirant i... i súper contents, perquè al final també, aprens a... i de fet ara estem mirant de fer un centre social... estem mirant de, d'agafar un centre social, que justetament està en el mateix carrer que les cases d'apostes, i... i alquilar-lo i estem ara, pues això, per a veure si recollim pasta, i donar una alternativa potent, perquè a nosaltres el que ens han faltat ha sigut un espai. El no tindre un local fa moltíssim, vull dir,

perquè no tens un espai on saps que la gent sempre està... i fer un centre social, pues això, amb repassos, amb classes de defensa personal, vull dir...

E: Has comentat que al ajunt... no hi ha espai jove.

A: No, i mira que n'hi han espais... Vull dir, la seua excusa és que no n'hi han espais urbanístics suficients... això és mentida perquè, tenen un muntó d'espais per fer-lo, vull dir, no... per tema de vivendes, tan de bo fora el problema que falten vivendes per construir, però el tema de l'espai...

E: Però... O siga perquè diuen que no hi ha espais municipals.

A: Sí, diuen que no hi ha espais municipals. I sí que n'hi han. Vull dir que...

E: Però que, l'ajuntament podria llogar un local.

A: Clar! Vull dir, l'ajuntament podria perfectament o vull dir que...

E: De fet, es fa.

A: Sí, sí, vull dir, que és que... I... damunt és que n'hi han, vull dir, que, que altra cosa és que vulguen utilitzar-los per a això. No sé... és molt fort.

E: És la història de sempre.

A: És això... i... i damunt... clar, me'n recorde de moltes coses. Nosaltres hem anat a molts plens, i l'últim que anàrem per a lo de les cases d'apostes, anàrem a llegir un manifest... i, però en poques paraules nosaltres anàvem per a aprofitar eixe canal, no? vull dir, li ho dic en el propi manifest... 'jo senyor alcalde no espere... resposta teua' ni, ni, vull dir, ni la vaig a escoltar tampoc, perquè no m'interessa el que em vages a dir, perquè nosaltres anem a... anem a seguir avant. I me digué 'entonces te respondo o no?', li dic 'fes el que vulgues però jo no te vaig a escoltar', vull dir, és que no... tenim relació zero, però tampoc hi ha perspectiva. Això sí, per a eleccions sí que ens buscaven... saps? que això... uf... Per a eleccions jo recorde que ens buscaren a dos o tres... per a Compromís, per a Podemos, que si fèiem part de la llista, que si nosequé.

E: Ah, si, si entràveu en la llista?

A: Sí, sí, sí. Evidentment nosaltres estem prou... lluny d'això.

E: O siga que sou un actor rellevant en el poble.

A: Sí, o siga, n'hi han... el... a veure, n'hi han certes coses que... mira, per exemple, ara, ara lo... lo més nou és que ara el saló de jocs que t'he dit, ha borrat lo de cases d'apostes del panell que tenia, perquè... s'ha cagat damunt, i vol vendre que és un saló de joc... En el seu moment, quan Pep estava d'alcalde, en tots... era el moment que en, en totes les festes hi havia punts violeta, vull dir, era eixe moment que començà... i en Massamagrell no n'hi havia... que passa? que nosaltres... o siga, eh... traquérem un manifest criticant això, demanant que n'hi haguera un punt violeta, que si no n'hi havia gent nosaltres el fèiem, vull dir, la nostra idea fer-ho sí o sí, muntar una tauleta per a les festes, i si cola bé, si no, també, nosaltres ho anàvem a muntar igual... i exa mateixa vesprada ens cridà... me cridà corrent l'alcalde dient-me sí, que anaven a... contractar un punt... vull dir, que realment sí que... encara no som, no pense que som, una... o siga, no... seria pegar-me fantasmades, que siguem un agent polític trencador. Encara no ho som, però sí que és de veres que exercim certa influència i l'objectiu és exercir-ne més encara. Perquè al final que ahí està el poder... el poder del, del poble, de, vull dir.. de... i no en els representants electes cada quatre anys, que... evidentment, tenen tot el poder legislatiu... però cal pensar en altra democràcia que no siga votar cada quatre anys i, i potser... eixe pot ser un canal, Socarrel pot ser un canal perfecte per a expressar això.

E: I... ara a nivell teu, personal, perquè abans ho has comentat així per, per damunt, però per aprofundir un poc. Com ho fas, per a... que eixe espai en el... de participació en el que estàs, siga compatible amb la resta de coses que fas en la teua vida, que són prou, i que ocupen prou de temps?

A: Jo, al final... s'ha convertit una mica en el, en el... o siga, el meu oci, jo... no tinc, no tinc oci com a tal... De fet, mira, te conte que també l'any que ve m'ho vull plantejar una miqueta perquè... O siga, jo, els dos primers anys estigui de coordinador de Socarrell... damunt el primer any fou molt pesat perquè el duia... duia jo l'associació, bàsicament, i això també és una càrrega, el no tindre person... vull dir, és prou fotut a nivell emocional, perquè, això nosaltres també ho traiem moltíssim, el tema de les cures, el estar còmode i tot... i... este any volia deixar-me-ho més, o siga, vaig dir... 'jo no entre en la coordinadora', també un poquet per... per democràcia dintre dels col·lectius. Jo pense que com més es rule, millor, perquè cadascú pot aportar coses distintes, i se poden potenciar les virtuts que haja deixat eixa persona, i corregir les errades. I jo no volia clavar-me en la coordinació, no em vaig clavar, n'hi havia relleu generacional suficient... però m'he tornat a clavar a fondo per això... vull dir, m'encanta... estic súper còmode, em sent súper autorrealitz... o siga, jo... per a mi, si no, el dia a dia se'm faria prou més pesat si no tinguera estos llocs, on realment et formes com a persona... perquè ens aporta moltíssim com a persona, i això... ens hem clavat en molts fangars, i el... no sé, és un poquet que... és com que t'atravessa, o siga... el teu dia a dia és.. això, per això parlava, parlava també abans... pues això, de... que n'hi ha que obrir també espais per a, per a altra gent, que si no al final només vius d'això i... i només parles d'això... i és un problema. Però vamos que... o siga, me, me falta temps, de fet, el que t'anava a contar, que me'n vaig per les branques. Tingui un atac d'ansietat, o siga, abans de començar la... la campanya, perquè se me juntà l'acampada de branca, que clar, com era cap de branca era prou de curro, classe també duia prou de curro, és treball per la vesprada, l'inici de campanya que... era, era jo el portaveu, i vull dir... i que dúiem moltes coses organitzades... i recorde que, anar súper angoixat i... me donà un atac d'ansietat... i fou rollo 'he de parar, açò no... no és saludable', perquè comences a agafar coses... i no, has de saber parar, i jo és un problema que tinc, que no sé parar de dir... perquè si me motiva la cosa, pues te claves en açò, te claves en lo altre... però has de saber dir 'jo arribe fins, fins on arribe', més que res per salut pròpia i... i això. I, la veritat, ara me vaig a dedicar-me a pleno fondo a Socarrell perquè, pense que és el projecte que me... vull dir, que...

E: Que més t'interpel·la, no?

A: Sí, que m... i que al final, a mi... me fa, o siga, si no... el dia a dia, no sé, se me faria súper... placa, súper, blanc, no sé. Però això. També les condicions en casa fan molt. Vull dir, és que, que això, se'n parla poc, però la gent que militem, sovint, la majoria, no... sempre hi han casos, vull dir, però... la majoria som gent que tenim més o menys, la vida... almenys la vida en casa assegurada en el sentit de que no necessitem, o siga, que anem prou bé, que ens ho podem permetre. Perquè si no estariem current, si no...és, en els scouts passa el mateix, la majoria de scouters que li dediquen tant de temps... vull dir, és gent, moltes voltes, que s'ho... vull dir, que en casa s'ho, s'ho poden permetre... i és un problema també, perquè no traspases a l'altra gent, però clar l'altra gent és que... vull dir, viu això... entre curro i curro, súper alienada, i... no sé.

E: També has parlat abans de... les dificultats que té, bueno en aquest cas la gent jove, no? eh, per a participar perquè, pues això, eh... un espai col·lectiu requereix de certa pràctica, certa experiència, en el sentit de... saber com moure't en un espai, com parlar, de manera que siga un espai constructiu... o siga, una sèrie d'habilitats i de... i de actituds, no? que no sempre tot el món pot compartir, no? Per què creus que a la gent jove li costa participar? O que la participació juvenil està marcada per eixes mancances?

A: Primerament, jo pense que... duem molts anys, jo pense que ara sí s'està fent més treball, o a lo millor és la sensació que me dona... però sí que s'està fent treball... però duem molts anys que la gent jove no ha interessat... vull dir, bueno, i pense que actualment la gent jove queda en... en un pla secundari. Bàsicament perquè molta d'ella no vota. I... bueno, per exemple, la crisi del covid és un clar exemple, o siga... els nanos? vull dir, lo adultcentrista que ha sigut esta crisi, els nanos que no han pogut eixir els pobres, vull dir, que... que a mi això m'ha paregut una animalà. Pues... si, si votaren parlariem d'altra cosa. I això, per una banda pues... també perquè no s'educa en la participació, o siga, per exemp... i també perquè hi ha moltes traves. O siga, jo... me deixí, m'he deixat el sindicat este any, per exemple, a nivell universitari... per, per... o siga, diferències ideològiques de com enfocar les coses, però jo he estat ahí clavat en la universitat per exemple, parle ja des de l'experiència d'un àmbit així de gent més major de participació, que la universitat té els seus òrgans de govern i

tot això, he sigut conseller de govern, claustral, vull dir, que he participat molt... i allí és impossible. Vull dir, és que... menjar... per, per a fer un canvi súper superflu, la de... o siga, la de burocràcia que hi ha, i les oposicions que vas a tindre sempre, és que te desgasten moltíssim... vull dir, parlava amb companyes del BEA, jo, quan m'ho deixí els diguí 'però realment que aconseguim moltes voltes?', vull dir, aconseguim canvis superflus a través de la institució. Vull dir, perquè és que no, o siga, no donen les ferramentes necessàries per a participar, i tampoc els interessa. Per, per parlar, en la universitat de valència, si no m'equivoque, el 70 i pico % o 80 de la gent som estudiants, però estem representats per un 25% del claustre...ja t'estan dient... o siga, això... això és... és que som massa menuts per, per a decidir sobre estes coses, vull dir, perquè no t'ho diuen directament, però el missatge és eixe... i ja després no parlem dels instituts. Els instituts...vull dir, el delegat és una comparsa, no interessa res... i després es demostra per la participació. Vull dir, és que no... vull dir, estan ahí per a 'sí senyor, sí senyor'. De fet, quan ixes un poquet... jo me'n recorde a l'institut, quan volguérem fer... me'n recorde, volguérem fer un tancament o algo aixina.. me'n recorde que allí el, la gen... els professors del claustre era rotllo 'hòstia, un tancament? tal, nosequé' s'ho miraven aixina, clar no s'ho esperaven perquè de normal també... per al consell escolar agafen sempre als típics estudiants, als bons estudiants, vull dir, que també això... el classisme que hi ha ahí de... 'ay els bons estudiants, participeu, tal nosequé', però realment no volen que participen, vull dir, vols que ocupe eixe espai i punto, no... no els dones ferramentes per a que transformen res. I en els nanos passa el mateix, en el, en el cole, jo pense que en el cole podrien decidir moltíssimes coses els nanos, vull dir, és que... però com els tractem així com si foren tontets, vull dir, que no, no poden... decidir, pues... passa el que passa, que després hi ha una desafecció enorme... i eixa desafecció es trasllada en que no van a voler participar en res... De fet ací el... per exemple, jo sempre ho dic, el Consell Jove, ara està fent un curro que a mi em sembla prou guai, i recolleix a molta gent, recolleix a un muntó de col·lectius, però encara aixina no recon... no recolleix ni una ínfima part de lo que és la joventut, i això és molt simptomàtic. I recolleixen col·lect.. bueno, una animalà, bueno crec que estan quasi tots... exceptuant... las juventudes cayetanas i dos o tres més, vull dir, que estan quasi tots, però... però és una, una quantitat ínfima de la gent jove... I és un problema.

E: Pues... més o menys està tot ja. Bueno, ara.. ara et contaré coses, però, vamos, lo que és preguntes relatives a l'entrevista ja... ja està. Bueno, no sé si vols comentar alguna coseta que se t'haja quedat ahí...pendent o algo.

A: No, jo crec que... que no. Vamos, no... bueno sí, això a lo millor, vull dir, la meua visió de... estes coses, ja lo últim, del Consell, dels Consells Joves i totes estes coses, moltes voltes, es busca dirigir-los des de les institucions...vull dir moltes voltes és el Consell Jove i pose un tècnic encarregat, o siga, un animador, tal nosequé... pense que no funcionen moltíssims perquè no se'ls dóna a la gent jove la capacitat d'autoorganització, que és bàsica, que és molt difícil trobar gent que vol autoorganitzar, això és molt difícil, jo estic totalment d'acord... però si donem... si no li donem, això es queda com algo, vull dir, de l'ajuntament, vull dir, que no dic que allí se fumen porros ni res per l'estil, però que ho ha d'organitzar la gent jove, perquè és l'única manera de que vaja la gent, si no.. és inviable. I ja està, hehehe.

E: Queda dit, hahaha.

ENTREVISTA 3

LLOC: Terrassa de Bar, Algemesí (València)

DATA: 29 de maig de 2020

HORA INICI: 18:30h

ENTREVISTADOR:

Ignacio Mora

28 anys

Estudiant MIJS

MONTSE:

21 anys

E: Bueno, hola Montse

M: Hola

E: Hehehe. Que tal?

M: Molt bé.

E: Res... al... per a començar, anem, anem a fer unes preguntes aixina més... més rapidetes. Quina edat tens?

M: 21 anys

E: 21 anys.... El teu gènere?

M: Femení.

E: I... on vius?

M: En Algemesí.

E: Vale... I has viscut sempre en Algemesí?

M: Se pot dir que sí. Fins als 2 anys vaig viure en Alzira, però després ja me'n vaig vindre, osea que...

E: I has estat en el mateix pis?

M: Sí

E: És el pis de la família?

M: Sí

E: Vale. A veure... que estàs fent ara mateix en la teua vida? hehehe

M: Pua... vale. Pues estic... eh... mirant a veure feina, sobre tot.

E: Estàs buscant feina?

M: Estic buscant feina. Perquè estava de monitora d'activitats extraescolars en coles de València, però, ara que acaba el curs... pues en estiu, no n'hi han activitats. I... i tenia uns quants campaments, però claro, amb tot este

tema, pues, ja no hi ha campaments, aleshores, estava buscant-me algo més, i... además estic en la borsa de formació del Consell.

E: Què has estudiat?

M: He estudiat Atenció a persones en situació de dependència, i Animació sociocultural i turística.

E: Vale. I perquè vas estudiar això?

M: Quina de les dos?

E: Les dos

M: Les dos...

E: O siga... que, que te va moure a estudiar les dos coses?

M: Pues dependència, la vaig estudiar un poquet perquè va caure... perquè, sabia que voler, volia fer algo relacionat en lo social... però no... osea no me, no me quadrava el batxillerat, o siga, jo vaig mirar l'oferta de batxillerat que n'hi havia i no me... acabava. Aleshores vaig estar investigant cicles, i el que més o menys s'acoplava a lo meu, osea, a lo que jo tenia en ment, era eixe. Aleshores, va caure un poquet de casualitat, perquè realment... a nosaltres no ens explicàvem lo dels cicles i tot això i... vaig tindre que anar a l'orientadora a dir-li 'no, però és que no vull fer batxillerat'. I... quan vaig acabar el cicle vaig fer les pràctiques en un cole d'educació especial, i va ser molt guai, i vaig estar en contacte amb una xica que feia les pràctiques també, però d'animació sociocultural. I me va contar un poquet lo que era el cicle i tot això, i me va molar molt. Entonces, vaig... volia fer dos, volia fer eixe... bueno realment volia fer tres, volia fer eixe, volia fer el d'integració... o el de perspectiva de gènere. Però el de perspectiva de gènere era nou, entonces vaig dir 'que treballen, i aniré quan estiga...'

E: Vas a lo segur, no?

M: Exacte, quan estiga un poquet ja més treballat, ja aniré. El d'integració no vaig entrar, per nota, perquè n'hi havia moltíssima gent i no me... no va aplegar la nota, i vaig entrar en TASOC. I animació em va encantar.

E: I voldries dedicar-te, professionalment, a això, no?

M: Sí... a dia de hui, crec que és... me crida més l'atenció fusionar els dos cicles, que fer un cicle a soles... fer animació sociocultural amb persones amb dependència. Osea, no crec... osea, la faena és la faena, i... quan vaja eixint, se veurà, però, no crec que estiguera còmoda fent una cosa soles o l'altra, m'agradaria més juntes.

E: Vale, has comentat que estaves buscant feina, tot i que ara mateix estas treballant, no? Per què estàs buscant feina si ara mateix tens... tens treball?

M: Perquè, el treball realment en el cole s'acaba i en gener... o siga en setembre no sé si podré continuar...

E: Per què el contracte acaba en...

M: Sí, s'acaba ara en juny. Este mes que ve. I... el de la borsa de formació, encara que m'encanta... és molt... o sea, no és estable. És estable en el sentit de que, sí que hi ha formacions.. periòdiques i que podràs anar fent, però no és estable que tu vages a tindre tots els mesos un ingrés. Entonces... encara que m'encanta, ojalà poguera dedicar-me a soles a la borsa, però... però no. I més que res per poder tindre una estabilitat econòmica, i poder anar-me'n de casa.

E: Vale. Això és interessant. Ara després te preguntaré. Eh... des de quan estàs buscant feina, i de quina manera ho estàs fent? Que... on estàs tirant currículums?

M: Pues estic buscant feina, més o menys, des de que vaig acabar les pràctiques en el Consell, o siga.. juny, juliol de l'any passat... I estic en vàries webs de feina, además de tirant currículums a lo loco, en tot el que em trobe, i bueno... sort, buscant sort, un poquet. I per gent també, perquè moltes vegades m'entere de llocs de feina pel Consell o coses... o per antigues companyes de classe i tal... o sea realment la feina que estic en el cole ara, eh... estic jo cobrint, eh... una companya de classe que s'ho va tindre que deixar per motius personals, entonces jo estic cobrint els seus coles. Entonces, més o menos, vaig tirant per ahí.

E: Que... o siga, tens un.. és una jornada parcial?

M: Sí

E: I que tal, o siga, que tal... és la feina? A nivell de... o siga, a nivell de la feina com a tal i després a nivell de condicions? Com ho veus?

M: Crec que les condicions són bé. Vull dir, no s... o sea, i el sou i tot, jo crec que està molt adequat a tot lo que treballes, està prou bé. Eh... no sé, la feina bé, tampoc és res de l'altre món, és anar a fer extraescolars a coles. Però, són... és estrany perquè, o sea, la meua ment de... de TASOC, d'animadora, es planteja... quan em digueren d'anar, eh jo me plantejava com 'bua, podré fer un muntó d'activitats i de dinàmiques i nosequé' i després la realitat és que no, perquè... per temps, per els propis, per el propi alumnat, i per l'empresa en si, perquè l'empresa et passa un planning, i més o menos... evidentment et donen llibertat per a... depenent del grup i tal, poder adaptar... però, més o menys ens que seguir eixes bases. I hasta... hasta ara, eixe planning el gestiona... el creava una xica o un xic d'allí de l'empresa, sense tindre en compte cole, grup ni res. Aleshores, quan me donaren el planning va ser com 'hola?', si no conec encara als alumnes i ja sé que açò és impossible de quadrar en ningun cole, per lo menos dels que m'han dit que puc anar... Entonces, això me va, això me va xocar molt... però en si les condicions de la feina i tal, quai, està prou bé.

E: Estàs contenta?

M: Sí. Ja m'han dit que.. si això, per a... per a setembre de l'any que ve, o siga, per a setembre d'enguany, en principi, a lo millor sí... si se pot, sí.

E: I quan... o siga, quin, quina jornada estàs fent? Quants dies treballes...

M: Treballe... de... menos dilluns... o siga, de dimarts a divendres, i és una hora i mitja.

E: Hora i mitja, cada dia?

M: Cada dia. En dos coles, saltejant.

E: O siga, vas fent canvi de cole?

M: Sí.

E: I són coles d'ací?

M: De València.

E: De València?

M: Sí, el Marjo i el Artista Faller, bueno, d'un barri d'allí de València.

E: El Artista Fallero?

M: Sí.

E: Jo vaig ser mentre allí!

M: Sí?

E: Sí! Un any.

M: Pos allí estic, hehe. Allí estic.

E: Mare meua!

M: Sí, sí. És canya, és canya.

E: Heavy metal. hahaha. Sí.

M: Però me la canya.

E: Que guai, a mi me va agradar molt, eh?

M: A mi, eh.. a veure, he estat molt poquet, he estat des de febrer. Entonces, claro, pillar el curso ja començat... canvi de monitor, tal...

E: Jo vaig començar amb el curs començat també, i estava en 6é.

M: Jo tinc... al de 4t i 5é, més o menos.

E: Què fort. Me va flipar molt perquè no havia estat... o siga, era la primera vegada que treballava de mestre, i...

M: Pues el cole és bonito...

E: Sí, sí, sí, sí... i clar, arribar a un cole, que dos o tres dies a la setmana està la policia...

M: Jo no m'he l'he trobat. M'ho digueren.

E: No?

M: M'ho digueren, però no.

E: Doncs en el meu curs, però era... o siga, no eren problemes de tal, pues... pues eh... famílies que no venen a arreplegar als xiquets, aleshores ha de vindre la policia perquè els xiquets no poden eixir del centre a soles... eh... sense autorització i tal. Eh... o absentistes, i aleshores, clar, han d'anar a casa per a... tal. O siga, n'hi havia ahí com, com vàries coses. I... però vaig estar, o siga, me va agradar molt l'experiència, vaig aprendre molt, i clar els companys me preguntaven que... o siga, clar és la teua primera experiència com a mestre, tal, 'què tal?', i jo, pues, la veritat és que guai... i em deien 'si t'ha agradat este cole t'agradarà qualsevol'

M: A partir d'ací ja va cap amunt.

E: hahaha. Sí, sí.

M: Damunt jo tinc, tenim... tinc, dos coles molt diferents. Perquè en el Ciutat Artista Faller tinc uns 30 alumnes, i en l'altre en tinc 5.

E. Clar...

M: Entonces, claro, però l'activitat tenia que ser la mateixa per als dos.

E: Perquè és en l'hora del menjador?

M: No, és eh... dos dies a la setmana, que no tenen classe, o sea... tenen classe per la vesprada, però fins a les 3 i mitja... entones, és una horeta i mitja més, que fan amb nosaltres. L'explicació... l'explicació de la meua, de la meua... no m'ix... coordinadora és que és com.. 'aguantamelos perquè estic treballant, i no puc anar a recollir-los a les 3 i mitja'.

E: Exacte, i si són extra... si no m'enganye i eixes extraescolars estan subvencionades?

M: Són de l'ajuntament.

E: Aleshores... jo entenc que en un cole com el Artista Faller les famílies apreten i diguen 'no, no, fins a les 5', o siga...

M: En el Artista Faller estem fins a les 5, en l'altre, o sea, també fins a les 5... en l'altre fins a les 6 i mitja, o siga, fins a les 6. I és... això més que res, perquè si acaben a les 3 i mitja i tu tens que... treballar, no pots, estar amb els xiquets o les xiquets, entones...

E: Què curiós... A veure, per què te'n vols anar de casa?

M. Madre mia, abrimos el libro, hahaha. No, no sé... eh porte ja uns anys, pensant-ho. Per varies raons. Una, perquè... en sí, comença a agobiar-me viure en la mateixa casa que ma mare, començar a agobiar-me... I dic que ma mare i no que mon pare perquè mon pare, com que treballa pràcticament tot el dia, arriba a hores... intempestives, i la... la... el tems que tinguem per a discutir-mos és molt poquet. Entones no... no... no hi ha temps. Després, també, perquè em vaig plantejar molt... encara que ara no tenia que replantejar, el anar a viure a València. Perquè allí hi ha més feina, de lo que jo he estudiat. Ací, realment, a no ser que hi haja una escoleta d'estiu, o... o que hi haja una baixa en una resi o coses aixina, no hi ha.... no hi ha feina. Entones, per això, sobre tot.

E: Molt bé. I, ara ve la pregunta del milió. Si portes tan de temps buscant feina, supos... supose que hauràs vist, més o menys, com està el sector, eh... i la pregunta és, en base al que has vist, creus que trobaràs una feina que tinga les condicions necessàries, econòmiques i tal, per a poder emancipar-te?

M: Espere que sí, hehe, espere que sí... En quant... quant de temps em costarà? No ho sé. No ho sé perquè.. eh...

E: O siga, quines coses t'estàs trobant per ahí?

M: Sí, m'estic trobant... lo típic de l'experiència. Clar, si no tens experiència, no et contracten, si no et contracten, no tens experiència mai... que pareix lo típic però és la realitat, realment, perquè... a mi m'han... o siga, jo he anat a entrevistes de feina en les que m'han dit que, que no, perquè és que la que ha entrat antes que jo té un any més d'experiència... però... vale, però jo fa, literalment sis mesos que he acabat d'estudiar, entones... i tinc l'experiència de les pràctiques i... que també és experiència, encara que no ho tenen massa en compte... i això en l'animació, que encara encara... no ho miren tant, o sea, sí que ho miren, però si has demostrat altres aptituds i tal... no ho tenen tant en compte. Però en el... tema de la dependència, l'experiència és fonamental. És que crec que et miren antes l'experiència que el que has estudiat... I ací per exemple, m'ha passat, ací hi ha un centre de dia, en el que vaig... va haver una baixa, vaig intentar anar, i estiguen allí, anàrem una xica i jo, esperant a entrar a fer l'entrevista... i l'altra xica era més major que jo, bastant més major que jo, i me va comentar un poquet el que havia estudiat i tal, i... digüerem com que me vaig créixer, perquè jo tenia estudis i ella no, en el sentit de que jo havia estudiat per a treballar d'això, i ella no havia estudiat per a treballar

d'això, soles que, per temes, havia acabat buscant este tipus de feina que, portava ja uns anys treballant d'este rotllo. I quan vaig eixir i ens cridaren per, per confirmar-nos o no, i me van dir que l'havien agarrat a ella i jo, pues... 'qué bien... qué bien'. I... clar, pues això, me digueren 'per experiència' i tal... que jo no negue que eixa persona siga súper capaç de la feina i súper apta... però en eixe moment va ser com 'jope, però jo he estudiat açò', vull dir, concretament per a açò.

E: O siga, que creus que la formació no sempre... no sempre és important?

M: No. Volen vendre't... a mi em dóna la impressió que volen vendre que sí, però la realitat és que no, evidentment si tens estudis, t'obri una porta... no, no sempre. Depèn també del que busquen i tal, però, a mi me.. me dona la impressió de que no. Per experiència, no.

E: I a nivell de condicions, el que t'estàs trobant en... en els llocs on... els que estàs buscant... que tal?

M: Mmmm... sobre tot temporal. Sobre tot substitucions o... o cosetes de, pues mira, estos últims mesos per a acabar... jo que sé, en coles i coses aixina, d'acabar el curs o... però no, no un contracte a llarg temps, o jo que sé, o d'un any o... normalment el que m'he trobat han sigut fins a fi, fi de feina, o d'un parell de mesos... entonces clar, has de mirar moltes coses, sobre tot jo... perquè molta feina m'ix en València, entonces tinc que mirar si me compensa... perquè, per exemple on estic ara, me compensa, justetet, de... me compensa lo justetet per haver-ho... per estar fent-ho. Per què si tinc que pagar-me tren, i metro, i tal... és com... t'ho replantesges, molt.

E: Has de mesurar, no? De... eh.. l'oportunitat d'estar fent eixa feina, i les despeses i la quantitat de temps que li vaig a dedicar a anar, tornar...

M: Sí. Perquè... o sea, evidentment, l'empresa mira lo que té que mirar, que és el benefici de la pròpia empresa. Però moltes vegades... sobre tot, jo m'esperava que en feines socials, o en feines de treball amb persones, tingueren en compte altres coses... En el sentit de, jo que sé, jo, per exemple... a la meua coordinadora li vaig comentar això, que, no m'importa anar a València, vaig en el tren i el metro i tal, però si no me poses el cole a l'altra punta de València, doncs millor, perquè no em gaste tants diners en el... en el metro. Si puc anar a peu, de lujo, però si tinc que agarrar el metro, per lo menos que no tinga que fer-me sis zones... I... li va passar un... li va entrar per ací i li va eixir per allà, però bueno, hehe, es va intentar. Però és com... jo entenc que la feina és la feina, i si te fa falta la fas, com jo l'he fet, i ja està. Però a lo millor molaria que pensaren un poquet, sobre tot en aquest tipus de feines, perquè damunt, són conscients que som gent jove, perquè tot el món que està treballant té la meua edat, o menos inclús, i que d'ací a tres mesos, se van a posar a estudiar o nosequé i ja no van a estar, o se van a posar en una feina que els paguen més i se'n va a anar. Entonces, sí... ja saps que van a haver baixes, per lo menos els que estan, tin-los un poquet... si pots, si està en la teua mà... tin-los un poquet bé, a gust.

E: Cuida un poquet de la gent, no?

M: Sí. Els que estan, per lo menos. Però bueno.

E: Vale. I... a veure, intent.. clar, evidentment, fent un exercici d'abstracció, vale? I anant a... abans de que començara tot el jaleo este de.. d'emergència sanitària i tal... pensant un poc en la teua rutina en la que... pues això, estàs anant a treballar, estàs buscant feina, i tal... quin temps diries que disp... de quin temps diries que disposes per a tindre altres tipus d'activitats més lligades, pues això, al temps lliure, a l'oci, a tu?

M: Jo és que... o sea, realment en la, en la feina que tinc, soles m'ocupa... pues, 3 hores entre que vaig, vinc i estic en la feina, i... pel matí sobretot, sí que l'utilitze per a això, per a formar-me, que últimament he fet com un curs online, o per a buscar feina. I la vesprada eh... és oci, i al mateix temps, no. Clar, jo ho considere més oci que no, perquè estic en una escola de música, i entonces tinc classes de música i tal, a part d'alguna classe que done jo, entonces... és oci, encara que ma mare no ho considere, perquè em passe més hores allí que en ma casa... però al mateix temps és feina realment, perquè... feina no, no remunerada, però feina. Entonces, me...

jo crec que sobretot li dedique el matí, a feina, o siga, a buscar feina, el migdia-vesprada a treballar i la vesprada... la resta de vesprada-nit, un poquet a temps lliure, i açò.

E: Vale, i ara, ja parlant més concretament parlant de... eh... participació. En quins llocs, projectes, o espais has estat participant, participes...

M: Pues... vaig... Que jo fóra conscient de que estava participant, eh... vaig començar a participar quan vaig entrar al Consell. La realitat.

E: hehehe.

M: Sense ser conscient, en el... en l'escola de música en la que estava, feia moltes coses que se consideren participació, soles que jo no... o siga, jo me les agarrava com a una obligació de... de l'estar en la pròpia escola. Entonces, realment, pos vaig començar en el Consell, fent les pràctiques... quan vaig acabar les pràctiques em vaig posar a fer... a currar en un altre Consell, en el de Carcaixent, i además...

E: Vas estar treballant allí?

M: Sí. Un par... tres mesos. Per a les subvencions, per a tancar subvencions... súper divertit. Hehe. I realment, participació que no siga tipo feina, eh... faig en... en una entitat, en una associació que estic de dansa, que, bueno, pues... fem assajos i tal, bueno, i activ... diverses activitats, bueno, lo que vaja sorgint. I la de l'escola de... de música.

E: Ara sí que ho veus d'altra manera, no? Ha canviat la visió...

M: Sí, ara sí. M'ha canviat, osea... perquè claro, la meua... o sea, jo no pensava ni en la paraula 'participació' fins que vaig estudiar animació sociocultural, i que donàvem els tipus de participació juvenil i totes estes coses. Perquè...

E: O siga, abans no, no ho veies així?

M: No, no perquè... ací... o sea, ací en este poble, no n'hi ha cultura de participació juvenil. N'hi ha... n'hi han scouts i n'hi han... de la parròquia i tot això, però no... jo trobe que no és realment participació, o sea, és més com... passar el rato un dissabte. O sea, lo que jo veig, també, des de fora, a lo millor des de dins... és una altra cosa. I damunt han sigut activitats que normalment no m'han cridat l'atenció, entonces fins que no he arribat allí i m'han explicat lo que n'hi ha, no... no he pogut ser conscient, i després no m'he donat compte que jo feia moltes coses en l'escola de música i tal, que realment... és participar, encara que jo no li done tanta importància, o no sé... entonces realment, fins que no vaig arribar a València... nada. Sempre és moment per a començar.

E: Clar. Vale, bueno, ara després et preguntaré per la teua opinió sobre el... la participació al poble i tal... eh, que també és prou interessant. Però, eh... voldria saber, dels llocs en els que estàs involucrada, o has estat, eh... com vares arribar... ahí, o siga com vas arribar a l'escola de música, a l'associació de dansa?

M: A l'escola de música, estic des del 3 anys. O siga que... ma mare, o siga, és una escola de música que té molts anys, i ma mare... va anar. Entonces quan, quan vam tindre l'edat per a entrar ens va... ens va portar al meu germà i a mi, i després si hem volgut hem seguit, i a mi la música m'agrada molt, entonces... he seguit, entonces, diguérem que ma mare em va dur als 3 anys i d'allí encara no he eixit. Després el grup de dansa... el professor de flauta que tinc, que tenia, balla en el grup de dansa i ens férem molt amics i tal, em va comentar, em va convidar a un acte que feren i em va molar, i damunt, el professor del... del grup, o siga, el que ens ensenya els balls i tal, era secretari en l'escola de música. Hehe, no he eixit allí tampoc massa, però bueno. I... no sé, pos vaig parlar amb ells, i tal i... ja porte quatre anys, si no m'enganyo, i està molt guai. La veritat és que no esperava, no esperava ni tan sols apuntar-me, o sea, perquè em recom... o sea, em digueren 'vinete'n, prova, un dia, nosequé', però jo sempre he pensat que sóc un pato ballant, però bueno... quatre anys. I després... el Consell va ser, perquè tenia que fer les pràctiques de TASOC, i ens digueren lo de la dual, i les opcions eren... era el Consell

i Centres Municipals de Joventut. I vaig... vaig estar investigant un poquet lo del Consell i la veritat és que, em cridava bastant més que els Centres Municipals de Joventut, entonces... vaig creuar molt els dits, i vaig tindre sort, vaig tindre sort, entonces guai... sí, perquè damunt després vaig estar mirant, o sea, companys que estaven fent la dual en Centres Municipals de Joventut, iestic segura que si m'haguera tocat en un Centre Municipal de Joventut no m'haguera molat.

E: hehehe.

M: De veres. Pues eso.

E: Que guai. Eh... i en eixos llocs hi ha més gent jove?

M: En el grup de dansa no. Ho intentem, però és complicat.

E: Per què costa tant?

M: Eh... no sé, igual en altres llocs, és diferent, però jo trobe que ací... n'hi han coses que estan molt guai, o sea, n'hi ha coses que entren com en un col·lectiu de súper xulo i que si podem ens apuntem... i altres que és com... vale, estan ahí però no m'interessa. El grup de dansa, en sí, està en el grup de 'no m'interessa', hehe, perquè com és ballar i nosequé, dóna la impressió de que la gent jove està encara molt... tirada arrere. Tant xics com xiques, perquè xiques sí que és un poquet més fàcil liar-les per a 'X' o per a 'Y', però, i em dona molta ràbia dir-ho, però xics costa un muntó liar-los per a ballar. És com... no sé. En l'escola de música sí, sí que n'hi ha més gent jove, també... trobe que és més senzill, perquè si els porten des dels 3 anys, i vas ahí, treballant amb ells, vas coneixent-los, vas... tal, és més fàcil que arriben a certa edat i que no... no se'n vagen, si ho fas bé. I en el Consell de la Joventut, doncs evidentment... sí.

E: I, la gent... o siga, on, allà on hi ha més gent jove, no? En este cas la... l'espai de música i el Consell, diries que la gent s'invocra molt? la gent jove en concret? poc? depén?

M: En el Consell sí. Però en l'escola de música no. En l'escola de música.. però perquè no... trobe que no és tan culpa de que no vulguen implicar-se, com de que no els deixen implicar-se, perquè...

E: Qui no els deixa implicar-se?

M: La Junta Directiva. Que és..

E: Gent Major, suppose?

M: Gent bastant major... i que n'hi ha un poquet de tot. Diguérem que la junta directiva són 5 persones, i n'hi ha una... una que ha sigut professora meua de tota la vida, tant en l'escola de música com el cole, que eixa sí que...que és amb la que més tracte jo per a intentar moure cosetes, perquè sí que... sí que li mola... perquè ademés veu la realitat, veu que si no els deixes participar al final, si el que tu fas no els acaba d'acoplar se n'aniran... aleshores ella sí que està un poquet més oberta, però la resta... mm... estan encara molt tancats i amb la mentalitat de... 'no... no sabeu lo que s'ha de fer, i com no ho sabeu, no ho podeu fer', que és una cosa que dóna bastant ràbia. Vaig estar a punt d'entrar en la junta l'any passat.

E: Ah sí? Per a fer la revolució?

M: Sí, però... sí, sí. hahaha. Per anar ahí a trencar les normes. No. Però... va ser quan vaig començar les pràctiques i tot això, i era massa. Classes, pràctiques, més classes... era massa jaleo, entonces igual l'any que ve... a lo millor, no ho sé. Sí que voldria, però també ho vaig parlar amb ells... perquè m'ho digueren ells... vaig parlar amb ells que si anava a estar, però no m'anaven a fer ni cas, no estic. Jo, estar perquè m'escolten i per una entre, i l'altra ix, jo no vaig. Jo vull que si vaig i plantege coses, se plantegen. Si després no es fa per 'X' o per 'Y' doncs vale, però que per lo menos, es plantegen les coses.

E: Clar. I has tingut la sensació alguna vegada més de haver prioritzar perquè no et donava la vida, entre espais de participació i altres aspectes?

M: Sí, vaig... sobretot quan estudiava. Perquè jo, classe... de secundària i tal, lo que és l'obligatòria... sempre anava, o sea... ni molt bé ni molt mal, vull dir... bé, un mitjà... però no... com que no m'agobiava molt, treia les coses que tenia que traure i además feia la música, natació i tal, i anava fent marxa i tal. Però quan em vaig clavar als cicles... la bofetada de realitat va ser molt gran. Entonces, el primer any de dependència no, perquè, no sé... com que, em pareixia estimulants, em pareixia un repte. Però el segon any vaig començar a agobiar-me un muntó, i em vaig deixar la natació, perquè no em donava la vida... o sea tenia que fer massa treballs i massa coses, i no me... no n'hi havia temps fís... perquè és que, realment, en la música ocupe, fàcil, fàcil, 5 hores al dia, 6 hores... entonces, claro, som moltes hores, més les natació, més les de classe... i no em donava. I en TASOC en va passar un poquet el mateix, el canvi de mig a superior, va ser gran, a nivell de càrrega de continguts i càrrega de treballs, a més era una cosa... tractàvem coses totalment noves per a mi, perquè la dependència, bueno, més o menos... no sé, era diferent però n'hi havien moltes coses que jo per mi mateixa em podia haver buscat o coses aixina per temes... per coses que m'hagueren passat en altres moments... però en animació era totalment nou, i... el primer curs d'animació em vaig deixar... hehe, com si m'agradara deixar-me les coses... em vaig deixar l'orquestra i la flauta... o siga, em vaig deixar de quatre coses que feia en l'escola de música em vaig deixar dos... per a poder traure-ho, perquè volia traure-me-ho i volia traure-me-ho bé. Entonces, se'n va anar fóra també. Va ser difícil, la veritat, perquè després aplegaves a casa, i... encara que tenies temps per a posarte a estudiar, em posava i pensava 'buaah, és que ara estaria fent nosequé', i entonces em... m'entrava com, no sé... algo, 'jop... jo vull anar', que, que si haguera anat no m'hagueren dit res, però... però era com 'no, perquè m'ho he deixat, per a fer açò'... aleshores tenia com una batalla mental molt gran. Jo crec que eixos han sigut els únics moments, crec que sí.

E: Ah, i una pregunta. En l'institut n'hi havia algun tipus d'associació d'estudiants o algo de moviment?

M: Mm... no sé si era associació d'estudiants... jo diria que no. N'hi havien lo típic de delegats i tal, que... que en els dels cicles sí que ens reuníem més, perquè... no sé, com érem gent més major, convivint amb... adolescents, sorgien vàries coses, entonces els... independentment de si érem delegats o no érem delegats, sí que ens reuníem més els de cicles i... no era una associació però sí ens mobilitzàvem per a certes coses.

E: O siga, fèieu coses més enllà del que era el... el cicle?

M: Sí, sí.

E: Quines coses?

M: Pues, preparàvem campanyes, per exemple, pel dia de LGTBIfòbia, o per al dia de la Dona, o coses aixina. Sobre tot era això, o... perquè és que veiem... claro, jo entenc que... no és la mateixa la visió d'un professor que la visió d'un company de pati, com aquell que diu... perquè encara que els professors estan mirant-ho tot, no ho veuen tot. Entonces, nosaltres veiem coses que no... que no ens molaven. Aleshores liàvem als dels altres cicles... per a fer cosetes.

E: Ah, molt bé.

M: Estava guai.

E: I... els profes? Donaven suport... o siga, vos facilitaven que poguéreu fer eixes coses?

M: Sí i no. Els profes dels cicles sí. És més, moltes vegades ens hem tingut que papar hores de classe per a preparar 'X' o 'Y', i ells encantats, perquè realment... bueno, en el meu cas, en lo que és animació, igual en perspectiva de gènere o... o un altre que és més... més teòric no els mola tant... però, en... en animació sí que ens deixaven i si teníem idees, avant... però al professor de secundària... no li molava massa, perquè... a més

tinguérem una reunió amb ells, bueno una no, tinguérem varies... però tinguérem una a principi del segon curs per parlar amb ells, preguntar-los 'pos mira, segur que volem fer per al dia de la LGTBIfòbia i per al dia de la Dona, segur, entonces, mirem, per a no xafar-nos coses i tal' i... com que no els va fer massa gràcia que els llevarem hores perquè... bueno ens explicàrem que eren alumnes complicats, que les classes d'una hora, a lo millor n'aprofitaven mitja, i coses aixina, i si damunt anàvem nosaltres... a llevar-los hores, la seua feina es complicava a nivells extrems... Arribàrem més o menos a un acord, més o menos... encara que després hi havia professors que no ho complien, arribàrem més o menos a un acord, però bueno.

E: Però costava, no?

M: Sí, però era... jo ho entenia. És de veres. Si tu realment tens dos hores a la setmana, de les dos hores aprofites un, i damunt jo vaig i et furte una hora... no has donat classe en tota la setmana. Entonces, és comprensible, no se... n'hi ha professors que sí que es podia parlar i que arribaves i tal... però n'hi havien que... que era un 'no' rotundo, perquè a més no li donaven importància al que fèiem, entonces... no n'hi havia forma de fer-los entrar en raó.

E: Vale. El poble, que abans has... has fet un titular. Què passa en el poble, que no hi ha cultura de la participació... per què ho penses?

M: Jo crec n'hi ha cultura de la participació, però no cultura de la participació juvenil. Sí que... n'hi ha moltes associacions en este poble, moltíssimes, molt relacionades amb les arts, amb música, amb dansa, en... arts plàstiques. Molt, n'hi ha un muntó. Però, la gent jove no participa. Per... ho dic, pareix que conega a tota la gent jove del poble, però...sí

E: Des de la teua visió, no ho veus, això?

M: Per al projecte de final de cicle, que vaig estar mirant un poquet, i... anava a fer... o sea, el meu projecte de final de cicle era la creació d'un consell local, en Algemesí. Què passa? Que em vaig posar a investigar sobre associacions juvenils, no vaig trobar, literalment, ninguna, entonces el projecte se me complicava, perquè ja tenia que anar als coles, a fer...pff, i vaig dir 'pos, pos res, un altre'. Però bueno, vaig estar investigant-ho i és que no n'hi ha ninguna associació juvenil. N'hi han associacions que fan coses per a gent jove, però no n'hi ha associacions juvenils com a tal. Eh... però participació sí que hi ha, o sea, a gent participa en moltes coses, sobretot si són de cultura. En... i molt també relacionades en el tema de... de la Mare de Déu, de la processó i tal, que ací és...

E: O siga, molt, molt lligat a tradicions, festes...

M: Sí, a tradicions i festes, sí.

E: I dirí... i a nivell de... d'implicació ciutadana en la gestió del poble, d'alguna manera? O de pressa de decisions sobre temes del poble?

M: Sí... Se va fer, s'ha fet varies vegades, açò, lo típic... de preguntar al poble 'estos diners en què ens els gastem i tal', i sí que participava la gent, però a mi em donava la impressió que la gent no s'ho prenia en serio, com que, 'sí home, ens estan diguent açò per a vendre-nos la moto de que ens fan participar, però realment van a fer lo que els done la gana' i jo espere que per a la pròxima es donen compte de que no és aixina, perquè es va fer, es va fer això, es va... preguntar, la gent va votar, en aquest cas, que es fera un parque de skate, i s'ha fet el parque de skate, entonces... no sé, ho feren, et pot agradar més o menos que estiga, però ho feren. Entonces, jo espere que per a la pròxima s'ho prenguen un poquet més en serio. Però el que es sentia en general era que, com a que la gent no s'ho creia. Entonces... no sé.

E: O siga, i això era una iniciativa de l'ajuntament, no?

M: Sí

E: I alguna altra iniciativa que... veges que promou l'ajuntament a banda d'això?

M: En relació a participació poc. Per no dir-te que açò és lo... lo únic. Però perquè, fan coses perquè la gent participe però, però de forma expectant.

E: O siga molt consultiu?

M: Sí, i moltes coses de... de 'sí, vull que participes, però senta't i escolta'm' o de 'vine a mirar' o... saps? No de participar realment. Entonces, clar... sí i no. Com a participació activa no. Açò és lo únic. I no sé si ho tornaran a fer... perquè vamos, va participar molt poqueta gent.

E: Eh... vale. I en temes de joventut, que tal? Des de l'ajuntament, vull dir? Què... què es fa?

M: Eh... pf... es fa lo justet. Però em consta, perquè he parlat amb ella, que la que està ara en joventut està posant-se les piles. Per exemple, està participant en un projecte del Consell Valencià. Estan... o siga, Algemesí està participant. Entonces, espere que ara es moguen més coses, però fins ara es feien lo típic de cursos de monitor, de manipulador d'aliments, i totes estes coses, i... al cap d'any, obrir el polivalent per a fer un sopar, en halloween fer nosequé... però... coses realment... no sé, que... siguen útils en el sentit de... buscar alguna cosa que ajude a la joventut a no sé... en les classes o... o en la búsqueda de feina, coses aixina, no massa. I... no, jo crec que no ho fan. [*ininteligible*]

E: I més enllà del que puga fer o deixar de fer l'ajuntament com a administració, per què creus que la gent jove no està participant molt? O siga, ja siga en entitats que no són purament juvenils, com en col·lectius o espais que siguen... o siga que no existisca una xarxa de gent jove que estiga mobilitzada?

M: La... és que moltíssima gent jove del poble no viu ací. Viuen fora, ja siga en València o en qualsevol altre lloc. Entonces, claro, quan la gent ve... eh... sol ser d'oci. Sol ser de divendres a diumenge, i perquè vinc a veure a la família, a fer-me algo amb els col·legues. Entonces, si no estan en el poble, entenc jo, que si no estan en el poble... estar en una entitat en la que no vas a poder participar, pues tampoc és de... gust. Sí que... sí que es participa molt ja t'ho... en lo de... muixerangues i tot això, però perquè això realment no implica un esforç setmanal, diguérem.

E: O siga, no és, no és com una dedicació sostinguda en el temps, no?

M: Sí... no. És com... sí que tenen assajos durant la setmana, però solen ser en dissabte... entonces els dissabtes sí que estan en el poble... i pues quan hi ha un acte o algo que tinguen que organitzar, es queda a posta i si tenen interès venen, i tal. Però, no hi ha com una responsabilitat d'estar present. Que jo entenc que és això, perquè si no estès en el poble, pues no et pots... no pots comprometre't a estar en una entitat o en un algo. Entonces, jo crec que és per això, perquè moltíssima gent no està ací. I la gent que és molt... la gent que és més jove... crec que... o siga, la meua impressió és que, per coses que jo he anat als instituts i tal, és que no saben que poden participar. O sea, no coneixen el 'pues, m'abelleix fer açò', o no se què, 'n'hi ha una entitat que, que més o menys entra dins de lo que tal, pues vaig a anar a preguntar o no se què', no...

E: Per què creus que no coneixen?

M: La meua experiència és que no t'ho diuen. O siga, no t'expliquen, ningú t'explica que n'hi han associacions. És com... tu saps que hi ha un grup de gent que fa no se què, però no saps que és una associació. O que tu podries anar allí i dir 'm'abelleix participar, o m'abelleix no se què', entonces claro, si no t'ho expliquen, i a tu no et causa curiositat fins al nivell de... 'vaig a buscar-ho', pues es queda... es queda en el aire. I no participes. Jo crec que és per això.

E: I creus que... o siga, tot i que la gent no té coneixement, no? o coneixença de les opcions per a participar i demés... més enllà d'això, creus que la gent jove té facilitats per a participar?

M: Facilitats en quin sentit?

E: A nivell vital. O siga, un sèrie de condicions... una, una sèrie de condicions que els permeten poder... involucrar-se, o que els permetrien, si tingueren eixos coneixements, no? o eixa... poder participar?

M: No sé... Clar, és que això és tan personal, diguérem. Jo trobe que segons quina franja de joves. La franja de joves que està en el batxillerat, per lo menos en els de este poble, no tenen vida. Hehe. Entonces, eixos no poden participar, no tenen temps físic per a poder participar. Entonces, no sé... els que són aplicats i tot això... es claven molt en els estudis i tal. I la resta, eh... d'instituts i tal, no sé, igual sí que podrien.. igual sí que podrien tindre... traure temps i tal, per a poder... jo crec que sí. Més complicat els que estan fora i els de batxillerat, però els altres igual sí.

E: O siga, perquè perfil de jove, que estiga més enllà del batxillerat i que visca ací, no es.. no es contempla?

M: No. Jo crec que no existeix ningú. O sea, n'hi han... és que pareix, pareix mentida, però t'ho jure que és de veres, deuen haver 5 persones universitàries, o que estiguen treballant en València, que realment visquen en el poble. 5, 6 o 10, no sé, però molt poquetes... molt molt poquetes. O siga, a mi em fa molta gràcia quan jo agarrava al tren, per anar a estudiar, i veus a tota la gent... o siga, el tren es plena en Algemesí. Arriba buit d'Alzira, i en Algemesí quasi es plena. I són tot... gent, la majoria, gent jove que, o va a estudiar o a treballar, i gent major que va a estudi.. a treballar. Però mon anem tots, o siga ací en el poble ens quedem, els que no tenim diners per a anar-nos a un pis en València i poco más. Però si te passes tot el dia en València i vens ací a dormir... pues, com si el tingueres. Entonces, no n'hi ha gent jove universitària vivint en Algemesí, molt poqueta.

E: Vale, pues... ja està tot.

M: Ja està?

E: Sí.

M: Molt bé.

E: Què tal? T'has quedat amb alguna cosa per dir?

M: No, no sé. No, crec que no.

E: Vale, vale. Pues tallem.

ENTREVISTA 4

LLOC: Videoconferència des de l'habitació de Raquel, Vilabella (Castelló).

DATA: 29 de maig de 2020

HORA INICI: 17:00h

ENTREVISTADOR:

Ignacio Mora

28 anys

Estudiant MIJS

RAQUEL:

20 anys

E: Bueno, hola Raquel què tal?

R: Hola, pues... bé

E: Anem a començar primer unes amb unes preguntes així més curtetes per a ubicar un poc ehh... vale... tot i que jo ja sé la resposta de moltes és per a que queden registrades, vale? i són, bueno, el teu nom, Raquel, quin és el teu gènere, quants anys tens i on vius ara mateix.

R: Vale, jo me considere una dona a dia de hui, tinc vint anys, complits ara fa un parell de mesos, i... l'última pregunta era on visc? Vale. Jo visc en Vilabella, que és un poble de Castelló.

E: Vale. I has viscut sempre allí?

R: Sí, sempre, des de que vaig nàixer.

E: Suppose que és la llar familiar, no? La teua família.

R: Sí

E: I... ara mateix que estàs estudiant?

R: estic estudiant filosofia a la Universitat de València

E: Vale... i... però no vius en València? o vas i vens? Com està el tema?

R: No, el primer semestre sí que vaig estar vivint allí, però... quan va començar febrer, vaig tindre un parell de problemes els companys de pis i li vaig dir al mon pare i ma mare que me'n tornaria a casa, i quan va començar el segon semestre vaig començar vivint aci en casa i anava i tornava tots els dies... i justet va començar la quarantena i me vaig salvar, entre comilles.

E: Hahaha, vale perfecte. Aleshores, clar, estàs fent el primer any de carrera?

R: Sí.

E: Ajà. Molt bé. I perquè estàs estudiant això, filosofia?

R: Bueno és una pregunta difícil perquè la veritat no sé la resposta. Osea, ehh jo... ehh, quan era més jove sí que sabia que volia estudiar algo relacionat amb temes de salut i pensava sempre que tiraria cap a psicologia però quan vaig començar a donar tot el tema relacionat amb física i química, biologia avançada, vaig dir "això no és lo meu", se me donava tot com el cul, i al final vaig estar molts anys que no sabia què fer i quan vaig començar

batxiller i vaig començar a donar filosofia vaig veure que m'agradava però no tenia clar si me volia dedicar, i al final vaig descobrir que volia estudiar filosofia veient 'Merlí' com eh... a moltíssima gent de... de sobretot de la meua classe, i la veritat és que no m'arrepentisc. El meu objectiu en la vida és ser professora de filosofia en un institut

E: O siga, voldries després fer la formació de professorat i tot això?

R: Sí

E: Molt bé, em... O siga que que tens prou clar el... que dins del tot... totes les possibilitats de filosofia, no? una molt molt concreta?

R: Sí

E: I ho tenies clar en el moment que vas triar filosofia? O siga, ja pensaves en l'horitzó laboral eixe?

R: A veure, jo sabia antes que volia ser professora que volia estudiar filosofia. Entonces eh... és com a que tenia clar que volia ser professora però no tenia molt clar de què. Al principi tenia pensat estudiar filologia hispànica, i tirar per la rama de la literatura i les llengües, osea i la llengua Castellana, però després vas dir 'eh!', i perquè no estudie història de l'art, que també m'agrada... i com una setmana antes antes de matricular-me en el selectiu en les assignatures, vaig canviant i vaig dir 'no, vaig a fer Filosofia' i me'h vaig anar a per filosofia, però en l'últim moment. Era com que tenia la idea des que havia vist Merlí però no la tenia assumida encara de... de lo que volia fer.

E: Molt bé... I els teus companys i companyes de classe també... o siga, supose que parlareu, no? de l'horitzó laboral i demés i... quins horitzons tenen per allí? són també pareguts?

R: La veritat és que són prou variats. Osea, n'hi ha gent que sí que vol tirar per la rama de la docència però no tots. Molta gent també està en filosofia perquè a lo millor no va poder entrenar tres carreres, molta gent ha fet el primer any perquè hi agradava la carrera i perquè sabien què volien fer eixa carrera algun moment de la seva vida però al final no s'acaba de convèncer. Osea, n'hi ha, la veritat que molta varietat. Osea, n'hi ha gent que sobretot va a tirar a la docència però, però sí que n'hi ha molta altra gent que, que sí que vol dedicar-se més a la investigació, a tema editorial, a lo millor camps com la metafísica, que sí que vol centrar-se més en eixa part, a lo millor després de filosofia volen fer una altra carrera per a dedicar-se també a una altra cosa... No sé. Ja te dic que hi ha moltíssima cosa perquè a més este any som una muntó de gent en classe.

E: Clar, I com... o siga per les converses que heu tingut i demés, si s'ha comentat, eh? sino... Com se veu el futur? Perquè clar, sí que és cert que el futur docent, com és tan concret i està tan enfocat a, 'Bueno pues faig la formació, després oposite' no? I que té com un itinerari molt molt molt definit i molt clar, no? Però igual altres àmbits, com el de la recerca, la investigació, les publicacions i demés no estan tan... no? no són tan evidents, no? Com es veu el futur?

R: Pues la veritat és que nosaltres sempre bromegem sobre que filosofia no té eixides. Nosaltres, sí que és veritat que tot el món sempre m'ho ha dit: 'no tries filosofia perquè además no té eixides, centrat millor... perquè amb la nota que tens no tries una altra cosa?' Sí que és cert que tots som conscients que no té tantes eixides com, com a lo millor tindrien altres carreres o que les idees que tenen són un poc més concretes, però totes són un poc conscients de com està el tema encara que no totes han treballat i encara que saben que va ser difícil, és com a que van a intentar aconseguir-ho i, pues si no ho aconsegueixen buscaran una altra cosa. Tenen vàries opcions, jo no en tinc tantes. Jo sí que m'agradaria ser professora i si no acaba sent això no sé que altra cosa puc fer, però per lo menos la gent de la meua classe sí que és més oberta i sí que té vàries opcions.

E: Més coses. Ah! Molt important, que esta també ha eixit en algunes entrevistes. Ehh moltes vegades, quan quan hem de triar que volem estudiar en la Universitat, ens condicionen moltes coses a banda del que puguem pensar nosaltres no? També ens condiciona el el que pensen els nostres companys de classe, els profes, el que

pensen en casa també no? Ehhh, d'alguna manera t'has sentit recolzada quan vas decidir triar la carrera o has trobat alguna persona del teu entorn que t'haja dit 'uí perquè tries això' no? A on vas?

R: A veure... sí que és cert que, per exemple mon pare sí que és una de les figures que sempre m'ha qüestionat el perquè estudie filosofia, però encara que els agradara més o els agradara menos sempre m'han donat el seu suport i en eixe sentit mon pare i ma mare sí que són prou més oberts i, i entenen que jo prenga les meues decisions i que si jo vull estudiar filosofia i, segons ells, m'acaba eixint mal, pues que les conseqüències he acabaré pagant jo. Entonces, sí que sé que me donen el suport però, aixina i tot me diuen: tal, no sé perquè estudies nosequè. I per la part dels amics sí que és cert que quan me van donar les notes del selectiu, jo no sabia que anava a traure tanta nota, osea ,jo no esperava tindre un 9 sobre 14, osea un 9 i mig, per a mi era notaza màxima que no me l'esperava en la vida perquè a més jjo vaig repetir 2n de batxiller i només cursava dos assignatures, entonces quan em vaig presentar al selectiu, que tenia que repassar tot un curs sencer en un mes, perquè va ser el mes de maig quan vaig decidir presentar-me al final al selectiu i entrar en la carrera de filosofia... i sí que és veritat que quan me dan donar els meus amics me van dir 'agarra una carrera que no siga filosofia perquè eixa nota és molt baixa i pots entrar en qualsevol altre moment'. O siga, busca't una altra carrera que tinga una nota més acord amb la que tu has tret. Però... jo tenia clar que volia fer filosofia, entonces ja ho tenia clar, i al final vas dir 'mira, que sea lo que Dios quiera' haha

E: Molt bé. I per què penses que en casa... No? perquè has comentat que igual deien, no? si te sale mal serà tu, tu... què pot eixir mal? A què penses que es refereixen més quan diuen això?

R: Jo sobretot, osea, mon pare sobretot és perquè crec que pensa que la carrera al final no serveix per res, perquè, osea, per a ell, entenc que la carrera de filosofia, doncs ens ensenyen a pensar, ens ensenyen a fer ensayos, mmm fem, coses varies però que no té una utilitat a lo millor més material en el futur. Entonces, jo sí que crec que, que sobretot és per el tema de les eixides que puga tindre i per el tema del treball que puga tindre... de sí al final no és algo tan material, sobretot la meua zona és, eh.... tot el món se dedica a l'hort o al almacén, entonces és tot molt més material, es veu més la feina que a lo millor estudiant filosofia o... o estudiar història de l'art o estudiant alguna altra carrera que no siga... no sé si 'tan material' seria el terme que toca, el concepte, però... com més visible.

E: Més intel·lectual no?

R: Claro, no és tan visible o no es tan intel·lectual el que a lo millor podria per... osea, No és tan visible el que podria fer jo com a, nosé, com a professora o treballant en una editorial que mon pare, a lo millor, anant a treballar al camp.

E: Vale, i a banda d'estudiar eh... què més fas? Estàs treballant?

R: Pues, ara no. Justament ara mateix no. És veritat que com vaig repetir segon de batxiller, i eixe any sí que vaig estar treballant tres mesos perquè necessitava diners per poder independitzar-me, per a poder anar a la universitat, i... després quan vaig començar a viure en València me vaig buscar una, una feina xicoteta i feia repàs a un xiquet allí en València i justet el dilluns va ser la nostra última classe, hasta, hasta l'any que ve però en principi només he treballat com a tele-operadora, farà... 2018 i ara com a professora de repàs.

E: I te plantejes seguir treballant mentre... O siga mentres continues estudiant?

R: Pues... ho he provat i la veritat que se me dona molt mal. Jo no sé centrar-me en dos coses i enfocar-me en les dos. Entonces, sí que vull continuar donant classes de repàs perquè al final els diners que me guanye són diners que me gaste en transport i que a lo millor en la meua família sí que fa més falta, però a lo millor eh... agafar una feina de mitja jornada entre setmana o de jornada completa no m'ho planteje, perquè sé que no podré entonces treure la carrera.

E: I de les feines que has tingut... Què tal? Quina experiència te'n dus, tant a nivell personal de com ha sigut l'experiència laboral com a nivell més de les condicions? Quina valoració fas de les condicions laborals?

R: Pues jo la veritat és que en els dos puestos que he estat treballant, la veritat m'han tractat molt bé i ademés he estat molt a gust. La primera feina que vaig tindre, vaig treballar com a teleoperadora tres mesos i... justetament va ser l'empresa en la que treballa mon pare. Entonces, jo ja coneixia molta gent que estava allí perquè, pues mon pare me l'havia presentat alguna vegada que havia anat a treballar amb ell o que havia anat a fer-li companyia quan jo acabava l'institut perquè ell treballa i jo estudie en el, entonces, en el mateix poble... Entonces eh... sempre coincidim pues quan tornàvem a casa o algo, i la veritat és que sempre m'he dut bé amb ells i quan vaig començar a treballar amb ells sí que és veritat que em va costar una miqueta més perquè la diferència d'edat era molta. O siga, jo acabava de complir els 18 i... la més jove que hi havia allí crec que acabava de complir els 32. Entonces, la diferència s'emmarcava prou, sobretot per el tipo de conversa que tenien, però la veritat és que era un ambient que estava molt bé. Me va agradar un muntó, també me van intentar incluír, incluír-me molt i la veritat és que no puc dir que vaig estar desagust.

E: Aja. I a nivell de condicions de... o siga més del que és.... laboral? Salari, jornada i altres coses?

R: A veure, jo tinc que dir que d'això també controle poquet. Entonces...

E: Bueno, des de la teua experiència personal, si consideres que te... el que el que estaves cobrant era just, si la jornada que tenies era... No? Estava acord amb el... amb la feina que tenies i amb el salari? Tot això.

R: Sí, no sé, en eixe sentit.. també tinc que dir que tampoc tinc queixes perquè eh... cobrava, no sé si eren 450 euros 'limpios' al mes per treballar 4 hores al dia, de dilluns a divendres. Jo treballava per les vesprades, però no n'hi havia cap problema si jo tenia que canviar l'horari o si tenia que agafar-me algun dia lliure. El tema de les vacances, la veritat és que també bé. Les vaig agafar jo en Pasqua perquè vaig treballar del primer trimestre, i no res. Después sí que és veritat que se'n van quedar un parell de dies lliures que, que sí que me van tornar. Bé la veritat és que ja te dic que jo d'açò no tinc molta idea però la veritat és que jo no vaig considerar ni que cobrara menos ni que estiguera més desagust en eixa feina perquè sé que ho tenien més present, perquè ademés no era la primera empresa del jefe.

E: Molt bé. I amb les cases particulars, què tal?

R: Pues la veritat és que bé. Al principi sí que tenia una miqueta més de por perquè ehh... jo treballava en... o sea, entonces vaig començar a treballar en València perquè jo entonces vivia allí, era la primera vegada que feia classes de repàs una persona que no fora de la meua família, entonces estava una miqueta 'con pies de plomo' perquè no sabia tampoc que em podia esperar... però justet va coincidir que el xiquet que li tenia que fer repàs era veí meu, entonces el tenia al costat i era súper bé, i la seua família també, súper agradable, ademés sempre s'han portat molt bé amb mi, eh... per a Nadal em van regalar una cistella de Nadal i jo 'per favor com em podeu fer això', jo me moria d'amor amb els perquè la veritat que, ademés són súper comprensius, si tinc exàmens no tenen problema en passar les classes, ademés... jo sí que és cert que el preu que se marcava jo pensava que era molt alt, eren 7,5€, jo en el meu poble, ací en el meu poble cobrava 5, però quan vaig anar a València dic 'bueno, vaig a pujar una miqueta el preu perquè ací m'han dit que està més car' i aixina i tot me van dir que era prou barato, jo ja te dic que d'això tampoc tinc molta idea però tampoc han tingut mai cap problema ni a pagar-me ni, ni a donar-me inclús més diners quan acabava la setmana o quan acabava el mes, i me pagaven... És que no puc tindre queixes d'això i... sé que en qualsevol moment me pegaré la 'tonya', però de moment estic molt bé en això.

E: Molt bé, Molt bé, Molt bé. Vale i... a veure, quines coses més fas? Perquè... això, estaves fent classes fins fa poquet, estàs estudiant, i... després entenc que tens un espai, no? de temps lliure, que se li diu, no? per a oci, per altres coses... com aprofites eixe temps?

R: Pues, jo faig voluntariat, ademés en varies entitats. Estic en l'executiva federal de la Federació Valenciana d'Estudiants, en FAAVEM, que és la meua entitat base. Vaig començar a partir allí amb setze anys. Després vaig passar al Consell de la Joventut de Castelló en el que també vaig participar durant un any, hasta que vaig entrar

a formar part de la comissió permanent del Consell Valencià de la Joventut, que ara ocupe el càrrec de secretària i que estic fins al desembre de este any. I en principi tot el meu temps lliure l'ocupe en voluntariat.

E: Quantes? Mira, bé, vaig a seguir per ahí. Quantes hores calcules que li dediques de mitja, eh? una aproximació... a la setmana a participar en tots estos llocs?

R: Bueno... no ho sé, però... perquè no m'he dedicat mai a contar-les perquè és algo que m'he negat a fer... però, ara que estic en exàmens sí que és veritat que tinc, faig moltíssimes menos hores, però en un mes normal, en el que tinc classe normal i faig la meua vida normal sense estar en casa, pues perfectament podria tindre un mínim de tres o quatre reunions setmanals amb el Consell més eh, possiblement dos reunions, entre dos i quatre reunions setmanals de FAAVEM, que és la meua entitat base, i després a part les hores i li poguera dedicar fora de si teníem que comunicar-nos en 'x' entitat o 'x' Consell Local, perquè tenim que parlar de 'no sé qué', o tenim que fer 'x' o lo que siga. En reunions, a lo millor a la setmana, entre setmana, sense comptar els caps de setmana, que també fem activitats i fem coses, que eixes hores sí que no les compte, a lo millor eh... entre 10 i 15 a lo millor. Bueno 10 o 15 tampoc perquè si compte també les hores entre les que vaig, torne, tinc que fer coses a part i.... jo crec que a lo millor un màxim de 10 entre setmana sí, i després a part els caps de setmana en els que fem activitats, tenim assemblees, tenim que anar a que ens donen el premi la Reina Sofia o lo que siga, pues això ja es conta a part, però me puc tirar pràcticament tot el cap setmana: dissabte i diumenge sencers.

E: I com t'organitzes el temps per a poder fer tot això? Clar, perquè són molts espais, estàs estudiant, estàs fent eixes classes no? Aleshores, com, com ho fas?

R: Pues, és... molt difícil i jo tinc que dir que a mi me costa a muntó organitzar-me i jo recorde l'època en la que vaig estar treballant, que també estava estudiant i també estava en el Consell i en el Consell de Castelló també, i en FAAVEM, i estava en les 3 coses i... en les quatre coses i jo no podia amb tot. Sí que és veritat que moltes vegades tens que deixar de costat, moltes coses que a lo millor t'agrada fer, pots fer les cures a tu mateixa moltes vegades s'obliden perquè no tens eixe temps. Jo, generalment, són els meus matins per a la universitat, l'hora de dinar, quan vivia València, per a, per a fer repàs, les vesprades per a fer voluntariat i l'hora de tornada en el tren a casa era per adelantar cosses de la universitat i a lo millor aplegava les 10:00 a 10:30 de la nit i me n'anava a dormir perquè a l'endemà a les 6:00 tenia que alçar-me per agafar un tren. O siga és una...una, una per lo menos jo ho vaig viure només una temporada i és un temps en el que no tens temps per a fer res més. Simplement vas passant hasta que aplega un punt en el que òbviament tens que descansar i costa encontrar eixe punt perquè moltes vegades hi ha coses de les que no pots prescindir, i no pots estar en tot a la vegada. Jo, sí que és veritat que, que m'agobiava moltíssim, va haver setmanes que anava molt agobiada, però, però al final també és veritat que estar amb la gent i compartir tots els espais que compartim, al final no se fa tan pesat perquè moltes vegades la feina que fem és molt més dinàmica, entonces encara que siga feina, tens eixe, no de relax, però sí que és molt més lleuger. No te costa tant. I jo crec que és per això que no deixe tampoc el voluntariat, encara que m'ocupe el 80% del meu dia, perquè al final també les persones, l'espai, tot el que fas, tot compensa també moltíssim.

E: Clar, això anava un poc no? A dir, ostres! Quines, quins són els motius no? Les motivacions, les... el que fa que que vulgues dedicar tot eixe temps, i eixa força a estos espais? Va un poc per ahí?

R: Pues... sí. Osea, jo recorde, además que una amiga ja fa un muntó de temps me va dir que 'tu comences a participar per la inquietud que tens en tu mateixa, però que al final t'acabes quedant per la gent'. I la balança entre gent que té que dus súpermega bé i la que t'ho passes superbé i un espai en el que te trobes bé, què saps que estàs fent algo no només per tu mateixa, sinó també per a millorar-la la vida o la situació de moltes persones, en este cas joves, perquè totes les entitats en les que jo treballe són juvenils, i al final també eixe balanç entre sentir-te bé amb la resta i sentir-te bé amb tu mateixa i amb el que estàs fent, val moltíssim la pena

E: I com... com vas descobrir els llocs estos en els que estàs participant? Com, com va ser el procés eixe d'anar descobrint espais de participació? Perquè entenc que... bueno, això, de quina manera arribes, com entren en contacte amb tu o tu amb ells, i vas implicant-te?

R: La veritat és que és... mmm... a veure... a mi m'ha fet molta gràcia perquè, o sea, en els instituts, en les escoles no ens ensenyen mai les opcions que tenim a participar... sempre és com a molt, sobretot a nivell de centres el que ens diuen és que tenim el Consell Escolar i que es té que presentar 'X' persones i que es tenen que votar. Però tu votes a gent que no coneixes i després aquestes representen, perquè tampoc tens ni idea de tot això. No n'hi ha una cultura de la participació en l'educació ni, ni a la nostra societat pense jo. I jo sí que es veritat que, que una vegada jo estava estudiant en la ESO crec... sí, estava en la ESO, i van vindre a fer-nos una xarrada sobre lo que era la mediació i ahi pues me va parèixer molt interessant i quan vaig passar a.... o siga me vaig apuntar al grup vaig estar treballant durant un any i mig, i quan vaig canviar de l'institut per a poder cursar Batxillerat en el nou centre en el que estava no hi havia equip de mediació. I jo sí que volia tindre uno perquè jo m'ho passava molt bé i sabia que era molt xulo i... i ademés sabia que al final en l'institut feia falta. Em vaig ficar en contacte amb la direcció del centre, vam intentar moure el grup de mediació i ens va arribar un correu, una carta, dient-nos que anaven a fer una formació de mediació durant un cap de setmana que era, a més, completament gratis i que per... no, no gratis, costava 5 euros la quota, però que estava súper bé i que anava a vindre molta gent i que anava a ser 'maravilloso en la vida' i jo... només hi ha 3 places per a tot l'institut i jo encara que volia anar, com ja havia rebut la formació, me vaig esperar a veure si n'hi ha més gent que estava interessada perquè pogueren formar-se elles. I ja aniria jo pues en una altra ocasió. Pues al final les places no es van cobrir i... i sobrava una, i vaig anar jo. Resulta que a la trobada que jo vaig anar no era una trobada de mediació sino que era sobre participació estudiantil, jo no tenia ni idea del que m'estaven parlant. Hi havia moltíssima gent que es coneixia, que anàvem a centres, que parlaven d'associacions d'estudiants i jo no tenia ni idea de lo que estàvem dient... I jo dic 'bueno, pues si he tingut grup de mediació, però no sé què estic fent ací'. Al final, quan van començar a explicar tot sí que és cert que va començar a picar-me el gusanillo, i al final és això, que tu comences perquè tens el gusanillo, comences la participar i de fer coses, i al final t'acabes quedant per la gent, i és el que em va passar a mi vaig. Vaig veure que l'ambient m'agradava moltíssim que era una forma distinta de participar, i que els valors i tot lo que tenia era com que m'atrapava cada vegada més i, pues, vaig fer una associació d'estudiants al meu Institut i uns mesos després vaig passar a formar que la... a formar part de l'executiva federal de FAAVEM. I ja, doncs a partit d'ahi 'todo rodado'.

E: Molt bé. I com va ser el procés eixe de crear una associació en l'Institut?

R: Pues, era difícil perquè.... la gent no s'acostuma a sentir parlar de participació ni de... o sea, també hi ha molts prejudicis a qualsevol cosa que tinga a veure amb participació perquè és.... com que s'associa a que és un sindicat d'estudiants i només anem a treballar per a fer huelgues i ja està... Que generalment es té eixa imatge moltes vegades negativa de la participació. I realment no és així, la direcció del centre, de veritat que vaig tindre moltíssima sort perquè ens va apoyar una muntonada, i va ficar tots els medis possibles perquè nosaltres poguérem donar xarrades en les aules, perquè poguérem donar tota la informació als estudiants per a que s'animaren i començaren a participar i... la veritat és que bé. Osea, al principi com que costava una miqueta perquè ademés jo també era nova en l'institut, osea jo acabava d'entrar a lo millor feia 4 mesos, estava en primer de batxiller i realment me quedaven pocs anys en l'institut i... i no res, la veritat és que el centre i la poca gent que ens vam aconseguir reunir vam formar un bon grup i... poquet a poquet se va anar unint més gent, i al final jo em vaig haver de desvincular perquè ja passava a la universitat i... però bueno, la veritat és que bé. És distint, perquè és una forma de treballar distinta i més quan... quan som gent tan jove, que molta gent no teníem experiència, però la veritat és que estava molt guai, molt bé, i la veritat és que el centre moltes vegades m'ho agraiïa perquè moltes de les activitats que fèiem animaven prou als estudiants encara que molts no saberen encara que era una associació d'estudiants o qui érem nosaltres.

E: Ajam. Vale. M'has comentat que tots els espais en els que estàs són entitats juvenils, per tant entenc que tot el món és jove. Creus que n'hi ha molt... o siga, entenc que tot el món és jove... però diries que hi ha molta gent joves participant en eixos llocs?

R: Desde luego, no tanta gent com a la que representem. La veritat és que, encara que cada vegada sí que és cert que els moviments actual sobretot estan liderats per, per joves, com per exemple Fridays for Future o entitats, moviments, a lo millor el moviment feminista ara també engloba moltíssima gent jove, molta gent ara està empoderant-se en el sentit de participar, però sí que és cert que no n'hi ha... almenys en la participació

que les persones joves solen fer, és més no associada. És a dir, solen participar, però no de forma associada. I a lo millor la perspectiva que, que tenim les persones més associades, les persones associades, no diria que que és menor però sí que al ser menys gent, és com a que moltes visions distintes que podíem tindre no les captem, saps? Sí que és cert que hi ha molta gent participant a nivell associatiu però no n'hi ha tanta a lo millor com a les perspectives que intentem donar o com a la gent que tenim que representat. No sé si m'he explicat molt bé perquè m'he liat una miqueta, vale?

E: O siga, que diguem què sou poqueta gent representant a un col·lectiu molt gran no? i que potser per això falten visions que si hi haguera més gent sí que estarien no?

R: Sí

E: I per què creus que passa això? Que hi ha tan poca gent en eixos espais associatius? Gent jove?

R: Pues, és també pel que havia comentat antes de que al final no hi ha una cultura de la participació, no, no s'educa a participar en els centres, que és com comencem a estudiar des de ben xicotets i en els que passem molts, molts anys i moltes hores de, de la nostra vida. Al final, si a un espai tan important com, com un centre educatiu no s'ensenya quines opcions hi han a part de les formatives, de l'educació formal, perquè també deixen molt a banda l'educació no formal o, o qualsevol altre tipus de participació, sí que és cert que talla molt les mires i quan ixes del centre, moltes vegades i no te fixes en altres tipus de participació que hi han, a lo millor fins a aplegar a la universitat, o fins tot si no estudies en la universitat és molt més difícil que trobes llocs eh... de participació diferents, que no siguem, ja et dic, el consell escolar, la associació de veïnats del Barrio del Carmen o, o alguna així més coneguda. Se coneixen perquè al final tot el món coneix Save The Children, coneix UNICEF, tot el món coneix organitzacions o ONGs o alguna associació que té molt de pes, però no saben ni la varietat que tenen ni, ni al final tampoc el pes que tenen. Saben que fan propaganda en la tele però ningú tampoc, o molt poca gent és la que s'interessa després, però per això, perquè no tenen tampoc unes bases i com no saben el que és, és com a que moltes vegades ho ignorem. Molta gent no sap ni tan sols que existeix, però per això, i també per els prejudicis que havia comentat abans, que també s'entén... Ara vaig a dir una cosa polèmica... S'entén que la participació és sindicalista i de 'rojos'... i tot el món que està participant és un roig que vota a Compromís o que vota al SOE i... i... o què és un sindicat no sé què... que només fa huelgues, i al final hi ha formes distintes de participar, però és per això, com no hi ha unes bases al final moltes de les nostres idees també es basen en prejudicis, que podem escoltar de la societat o de la nostra família o de qui siga.

E: Vale... ara parlant un poc de tu, de la teua participació i demés... bueno has comentat que li dediques moltes hores, que estàs implicada en molts espais... pensant en el teu context personal, No? I vital... on vius, els recursos que tens, el entorn, i demés... Quines facilitats diries que trobes en la teua vida que et permeten poder participar en els llocs en els que estàs participant?

R: Pues... eh, facilitats com a tal, a lo millor el apoyo de la família, o... a lo millor no el apoyo sinó... 'tu ves fent que nosaltres estem ací'. Però, realment com a facilitats jo tampoc ho tinc súpermega fàcil. La meua família no és que siga súper mega adinerada de la vida, visc en un poble en el que el transport públic és pràcticament inexistent, estudie també... en un lloc que està tots els matins a 2 hores, i després em tinc que encarregat de tornar, la participació que jo faig no està el lloc on visc, entones tinc que desplaçar-me, el fet que el voluntariat siga gratuït i el Consell, bueno, el Consell en este cas, o la Federació, les meves entitats, puguen cobrir el transport, és una gran ajuda, però... al final sí que és cert que l'esforç que tinc que fer a lo millor és més gran que el que té que fer una persona que a lo millor viu en València o que viu en Castelló.

E: Aja... Vale, pues bueno la següent pregunta era per les dificultats, hehe, però ja me les has dit... no sé si... hi ha alguna altra dificultat que trobes en el dia a dia per a participar a banda de les que has dit.

R: A veure, sobretot que jo t'he dit, que el fet de que al final jo acabe de complir... Bueno fa dos anys però fa poquet, relativament, que he complit la majoria d'edat, encara no m'he tret el carnet, entones també depenc moltes voltes dels meus pares... osea, realment no tinc moltes avantatges per a, per a participar, més de les

que me puga oferir l'entitat en la que treballo, però, osea, desavantatges la veritat és que n'hi han, però també és cert que l'esforç val la pena. Entonces compensa de certa manera.

E: I quines dificultats veus tu en la resta de gent jove per a participar? Penses que són les mateixes? Que són diferents? Que tenen altres?

R: Pues... a veure, òbviament cada situació personal és distinta i jo ací no puc generalitzar i dir que tot el món saber és igual i meravellós perquè al final, des de les entitats també defensem això, que n'hi ha diversitat i la pluralitat d'opinions i visions i que tampoc podem englobar a tot el món en un mateix sac... i a veure, al final els... osea, també és cert que... a veure espera que m'he situe en la meua ment... Sí que és veritat que... osea, tot el món té dificultats, hi haurà persones que viuran, a lo millor, en pobles interiors de la Comunitat Valenciana, que els costarà més... Hi haurà persones que a lo millor viuen en ciutats i a lo millor és més fàcil accedir a este tipus de participació, però... també és cert que no totes les participacions són iguals ni se fan en el mateix àmbit... Es pot participar a nivell municipal en algun consell de joventut, pot ser en alguna associació o esplais joves o... n'hi han moltes maneres de participar i al final si tens pocs recursos o la teua circumstància no té permetaix tindre una participació molt ampla... osea, una cosa bona que té la participació és que... igual que tu t'adeqües a d'ella, ella s'adequa a tu. Si tu pots donar el 30% del teu temps lliure, osea, generalment en les entitats sí que... no sé sol pactar, perquè no sé pacta, però és com un contracte no escrit de dir 'Bueno, jo tinc este temps i puc dedicar-lo a això'. Al final la participació s'adapta a nosaltres igual que nosaltres ens adaptem a ella. Entonces, sí que és cert que depèn del tipus de participació que vulgues fer, el teu esforç haurà de ser major o menor, però al final també és encontrar el tipus de participació per dir-ho aixina, que més s'adapte a tu, encara que parega que estic venent una agència de viatges... al final és això... si realment t'interessa participar, és qüestió de buscar a on i com i de quina manera pots fer-ho, que compagine amb la teua vida, encara que moltes vegades també hi ha que dir que no és possible, per les teues circumstàncies, per les de l'entitat en la que vols treballar o.... o per mil i una raons.

E: Vale. A veure, més cosetes... ja queda poquet. Vos ajuda l'administració pública d'alguna manera en els diferents llocs en els que estàs involucrada?

R: Pues... depèn també de l'entitat en la que estiga, per exemple: si és a nivell de FAAVEM, que és la meua entitat base, sí que és cert que des de l'administració, sobre tot de part de l'IVAJ, que Jesús és un amor, "si me estàs escuchando, gracias", la veritat és que sempre ens ha ajudat un muntó i tenen molt present qui som i quina és la nostra feina, encara que de vegades se'ls oblidia... però... depèn també del tipus d'espai en el que participes, que l'atenció serà major o menor. Per exemple des del Consell sí que és cert que la nostra activitat és molt constant, sempre estem en contacte amb l'Administració, pràcticament 2 o 3 vegades per setmana per un àrea o per una altra, per un cas o per un altre, entonces sí que és cert que en algunes coses ens tenen molt present però moltes vegades s'obliden... A lo millor entitats més menudes sí que tenen eixa relació amb l'administració, però a lo millor costa més, perquè no tenen a lo millor tan present quin és el nostre paper, l'administració moltes vegades, per tota aquesta falta de, d'educació en la participació que hi ha, no entenen tampoc quin és el nostre lloc i... quina és la nostra funció en la societat de cara a l'administració... i això és. Sí que és cert que ens fan molt de cas, com per exemple, ja t'he dit, el Consell Valencià de la Joventut sí que és veritat que... que rep molta atenció, per a bé i per a mal... i moltes vegades és bona i moltes vegades no tanta i... però n'hi han entitats més menudes, com pot ser FAAVEM que a lo millor reben eixa atenció, però a lo millor des d'un lloc més... condescendent, de... "Bueno, vale vos demanem la vostra opinió... tal, però després anem a fer el que ens done la gana o inclús suem de vosaltres i ja ens veiem en la tele quan ens tinguem que enfrontar"... o coses aixina.

E: Vale. I més enllà del suport que puga fer, en major o menor mesura l'Administració a espais associatius, diguem, de iniciativa juvenil, coneixes, o fins i tot has participat en algun espai o procés participatiu que haja sigut promogut per una administració pública, ja siga un Ajuntament, la Generalitat, Diputació o altra cosa?

R: Pues... lo únic, o siga com a persona individual... crec que només quan va vindre la gent del meu centre a parlar del que era mediació quan encara anava a la ESO. Però a part d'això sí que és cert que he vist publicitat, he vist a lo millor que l'IVAJ feia l'activitat i la trobada de corresponsals... sí que és cert que he vist varies

activitats però moltes d'elles jo m'he enterat quan estava ja participant en entitats i a lo millor no podia anar a nivell particular. Normalment si he anat ha sigut a nivell com a, com a entitat, no tant com a, com a particular.

E: I quan has anat com a entitat quines coses... com és eixa relació amb l'administració a nivell de... clar se suposa que... que.... que aneu a dialogar d'alguna manera sobre determinades coses, no? O bé temes que vos interessen a vosaltres com a federació d'estudiants o com a consell de la joventut, o per a preguntar sobre coses que estan fent i d'alguna manera, prendre part en això, no? Com és eixa relació?

R: Pues, la veritat és que jo no he anat a moltes reunions que a lo millor s'han pogut fer, per exemple, en grups parlamentaris o, no sé... directament amb el IVAJ. Jo he anat a poques, però també per la meua situació, perquè al no viure en València era més complicat... però la veritat és que també depèn un poc... és que clar, realment... és que jo... les meues respostes estan sent tot el rato de 'és que depèn de'.... però és que realment... també depèn de amb qui estigues parlant, de que vulgues parlar i... i com vulgues tractar el tema. Osea, moltes vegades la relació que tenim o... la comunicació que tenim en una altra entitat o en l'administració pot ser per correu o a lo millor és una reunió presencial en la que pareix que.... emm.... ay! ara m'estic explicant molt mal, esperat.

E: Tranqui, tranqui.

R: És que clar, se me venen situacions al cap i intente explicar-les sense entrar tampoc en molt de context, però és difícil.

E: A vore, aprofundeix el que vulgues, eh? vull dir...

R: Vale, a veure, és que... clar. És depèn també... clar la visió que hi ha, generalment, de sobretot de la joventut que fa coses, és, o en general la visió que hi ha en la societat és molt adultcentrista, entones, encara que nosaltres anem i moltes vegades representem, que ja t'he dic que depèn d'Entitats i de l'administració i també depèn del tema que vulguem tractar, però moltes vegades, per lo menos a mi a nivell personal sempre m'ha donat la sensació de que ens diuen que "molt bé les coses", que van van a intentar apoyar-nos, o que poden traure això, però realment després fan coses completament diferents o després suen de la nostra cara, osea, és com a, com a que, sí que a lo millor, a priori tenen eixa intenció però.... a lo millor els interessos que podem vindre després o lo que defensa 'X', aquí jo ara, ja te dic, m'estic, m'estic recordant d'un cas i una cosa concreta, que és una reunió que vam tindre amb un grup parlamentari des del Consell perquè teníem, volíem que s'obriera, per lo menos, la part de debat, de crear una comissió de joventut i... recorde que vaig anar justetament a una reunió, en la que, a priori ens van dir que estava tot súper bé... però sí que és cert que, que després es va quedar tot com un massa congelat, osea, van preferir canviar a altres temes o jo què sé.... Recorde també una reunió que vam tindre amb l'IVAJ, amb Jesús, que també va anar súper bé... Jo m'ho vaig passar bé en eixa reunió, encara que estava molt nerviosa, i sí que és veritat que... per part de... a nivell personal, per part de Jesús, sí que vaig veure molta més implicació que a lo millor la que haguera pogut veure en un altre lloc o... bueno, alguna altra entitat o en algun altre... un altra, un altra gamma de l'administració. També és depèn del que vulgues tractar i amb qui vulgues tractar-ho. Al final la visió que ja t'he dit que té la societat és molt adultcentrista, aleshores quan nosaltres anem a parlar amb algú per explicar-li així qui som o per a parlar de propostes, moltes vegades és com a que, ens tracten amb una miqueta de condescendència, com a "sí, ay me pareix molt bé lo que fas però pensa que aquest és un món de majors, haha", i jo "hehe", Entones, osea, no se si he respost... tant a la pregunta com a lo millor m'agradaria però per lo menos...

E: Sí, sí. Tot el que digues és, és perfecte, o siga que.

R: Sí, però és que moltes vegades em pose a parlar, divague, o no sé si conteste a la pregunta.

E: Divagar està bé. Vale, pues pràcticament ja està tot. T'has deixat alguna cosa per dir?

R: Doncs crec que no.... Bueno, sempre se m'oblida dir que també participe en entitats a nivell Nacional, com Canae, Confederación de Asociaciones de Estudiantes de España, i en el CJE. A nivell de comunitat valenciana i també a nivell nacional. I res més.

E: Moltes gràcies.

R: Gràcies a tu.